



T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İSTANBUL ELEKTRİK, TRAMVAY VE TÜNEL İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (İETT)

2024 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025



Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00



www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr



İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	9
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	13
7. DENETİM BULGULARI	13
8. EKLER	138

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	6
Tablo 7: İETT'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	7
Tablo 8: İdarenin 2024 Yılı İçerisinde Kullanmış Olduğu Kredilere İlişkin Bilgiler	22
Tablo 9: 01.01.2024- 25.11.2024 Tarihleri Arasındaki Zayi Seferler	38
Tablo 10: 15 Yaşını Dolduran Araçlar Listesi	51
Tablo 11: 2023 Yılında Eksik Tahsil Edilen Kira Bedeli Tablosu (Bilgi İçin)	53
Tablo 12:	54
Tablo 13: 2024 Yılında Eksik Tahsil Edilen Kira Bedeli Tablosu	54
Tablo 14: Kesin Teminat Olarak Kefalet Senedi Sunulan İşler	62
Tablo 15: Bakım Onarım İhalelerine Verilen Teklifler	79
Tablo 16: Bakım Onarım İhaleleri Sonuçları	90
Tablo 17: Takipli Alacaklara İlişkin Tahakkuk/Tahsilat Oranları	96
Tablo 18: İETT Tarafından Yapılan Otobüs Tahsisleri	99
Tablo 19: 2024 Yılı Aylara Göre Tasarruf Edilen Yakıt Miktarı	105
Tablo 20: Otobüslerin Garajlar ile Hat Başlangıç Noktaları Arasındaki Mesafeleri	110

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
BEM-BİR-SEN	Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası
BLT	Bagajlı Lüks Taşımacılık
HGS	Hızlı Geçiş Sistemi
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İETT	İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü
İSTAÇ	İstanbul Çevre Yönetimi Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
İSFALT	İstanbul Asfalt Fabrikaları Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
İSPER	İstanbul Personel Yönetim Anonim Şirketi
KDV	Katma Değer Vergisi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
MKE	Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi
OGS	Otomatik Geçiş Sistemi
ÖHO	Özel Halk Otobüsü
ÖTİS	Özel Taşımacı İşletim Sistemi
QDMS	Quality Document Management System (Kalite Doküman Entegre Yönetim Sistemi)
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TEK	Türkiye Elektrik Kurumu
TİS	Toplu İş Sözleşmesi
TÜFE	Tüketici Fiyat Endeksi
UKOME	Ulaşım Koordinasyon Merkezi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin Katma Değer Vergisinin İndirim Konusu Yapılması
2. İdareye Tahsis Edilen ve İdare Tarafından Tahsisi Gerçekleştirilen Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Hatalı Yer Alması
3. Çay Ocağı ve Büfe Olarak Faaliyet Gösteren Sosyal Tesislerin İşletilmesinden Elde Edilen Hasılatın Muhasebeleştirilmemesi
4. İdareye Ait Sosyal Tesisler İçin Yapılan İlk Madde ve Malzeme Alımlarının Mali Tablolarda İzlenmemesi
5. İdarece Peşin Ödenen Sigorta Bedellerinin Dönemsellik Kavramına Aykırı Olarak Doğrudan Giderleştirilmesi
6. Banka Kredilerine İlişkin Faiz Tutarlarının Tümünün Kredinin Kullanıldığı Yılda Giderleştirilmesi

B. Diğer Bulgular

1. Günlük Tahsil Edilmesi Gereken Abonman Kart Kullanımlarından Elde Edilen Gelirlerin Aylık Tahsil Edilmesi
2. Ödeme Hizmeti Sağlayıcısı ile İdare Arasındaki İşlemlerin Kontrol Süreçlerinin Bulunmaması
3. Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması
4. Yapım İşi İhalelerinde Kontrollük Hizmetleri İçin Binek Araç Şartının Yer Alması
5. Yapım İşinde Geçici Kabul Eksikliklerinin Fiyatlandırılmaması ve Sözleşme Bedeline Oranla Ulaştığı Yüzde Düzeyinin Gösterilmemesi
6. İş Artışı Kapsamında Yapımı Öngörülen İlave İşlerin Başka Mahalde Kullanılması
7. Amortisman Kayıtlarının Mevzuatına Uygun Olarak Yapılmaması

8. İdare Tarafından Sefer Öncesi Kontrollerde Arıza Tespitine Yönelik Önleyici Kriterler Belirlenmemesi ve Özel Halk Otobüslerinin Bazı Kontrollerinin Gereği Gibi Yapılmaması
9. Memurlara ve İşçilere Yiyecek Yardımı Yapılmasına İlişkin Uygulamada Hata Olması
10. İdarenin Ortağı Olduğu Şirketten Kar Payı Alacağıının Takip ve Tahsilin Yapılmaması
11. Trafik Kazaları Sonucu Oluşan Hasar Bedelleri ve Üçüncü Kişilere Ödenen Tazminatların Şoförlerin Kusur Oranına Bakılmaksızın Büyük Çoğunluğunun İdare Tarafından Karşılanması
12. İdarenin Araçlarına Yazılan Trafik Cezalarının İlgililerinden Takip ve Tahsilinin Yapılacağı Sistemlerin Kurulmaması
13. Özel Halk Otobüsleri İçerisinde Yaş Şartını Sağlamayan Otobüslerin Toplu Taşımada Kullanılması
14. Sabiha Gökçen Havalimanı Toplu Taşıma Hattının Kiraya Verilmesine İlişkin Sözleşmede İdari Kararla İdare Aleyhine Değişiklik Yapılması
15. Bakım Onarım Yükümlüsü Firmanın İdare Araçlarında Kullanılan Yedek Parçalar İçin Etkin Bir Onay Mekanizması Kurulmaması
16. Sayıştay İlamlarının İnfazına İlişkin İşlemlerin Yapılmaması
17. İdare Tarafından Taşımacılık Hizmetleri Sunulan Saatlerde Ayrıca Personel Taşımacılığı Hizmeti Alınması
18. İhalelerde Teminat Olarak Kullanılan Kefalet Senetlerinin Kontrolünün Yapılmaması
19. Yapım İşlerinde Yüklenicilerin İdareden Onay Almadan Alt Yüklenici Çalıştırması
20. Bakım Onarım İhalesindeki Garantili Parçaların Takibinin Yapılmaması
21. Hurda İşlemlerinin Sağlıklı Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlayacak Hurda Yönetim Sistemi Kurulmaması
22. Yangın Söndürme ve İkaz Sistemlerinin Kontrolünün Gereği Gibi Yapılmaması ve Yangın Nedeniyle Kullanılmayacak Durumdaki Araçların Rücu Sürecinde Hatalı Uygulamalar Bulunması

23. İdareye Ait Sosyal Tesisler İçin Yapılan Alımların İhale Mevzuatına Tabi Olmadan Gerçekleştirilmesi
24. Adalar İlçesinde Yürütülen Toplu Taşıma Hizmetlerinin Yeterlilik Kriterlerini Sağlamayan Araçlarla Yapılması
25. İdare Adına Tescil Edilmiş Taşıtlar ile İdarenin Envanter Kayıtlarında Yer Alan Taşıtlar Arasında Uyumsuzluk Olması
26. İdare Tarafından İhale Edilen Bakım Onarım İhalelerinde Rekabeti Kısıtlayıcı Hükümlerin Yer Alması
27. İdareye Ait Otobüslerin Diğer Kamu İdarelerine Devri Sürecinde Hazine ve Maliye Bakanlığından Uygun Görüş Alınmaması
28. Akaryakıt Alımlarında Ulusal Akaryakıt Katkısı Kontrollerinin Eksik Yapılması
29. İdare Tarafından İhale Edilen Personel Servisi Taşımacılığı Hizmet Alımı İşleri Kapsamında Başka Kurum Personellerinin Taşınması
30. İfası Belirli Bir Süreyi Gerektiren Muhtelif Doğrudan Temin İşlerinde Sözleşme Yapılmaması
31. İhaleler Kapsamında Alınan Nakit Teminatların İşin Sonunda İlgilisine İade Edilmemesi veya Gelir Kaydedilmemesi
32. İhalelere Karşı Verilen Şikâyet Başvuru Dilekçelerindeki İtirazların Gerekçe Belirtilmeden Reddedilmesi
33. İptal Edilen Bakım Onarım İhalelerinin Birleştirilmek Suretiyle Yeniden İhale Edilerek Daha Yüksek Bir Bedelle Sonuçlandırılması
34. İş Artışı Yapılan ve Fiyat Farkı Verilen Yapım İşlerinde Bütün Riskler Sigorta Bedellerinin Güncellenmemesi
35. Personel Taşıma Hizmeti Hakediş Ödemelerinin Tamamının İdare Tarafından Doğrudan Yüklenici Firmaya Ödenmesi
36. Yapım İşleri İçin Düzenlenen Bütün Riskler Sigortasının Yürürlükte Olduğuna Dair Hakediş Belge Eklenmemesi

37. İdare Alacaklarının Takip ve Tahsil Süreçlerinin Etkin Olarak İşletilmemesi
38. İdare Personeline 100 Geçiş Hakkı Tanıyan Kartlardan Kullanılmayan Kısımlarına Ait Türk Lirası Karşılıklarının Ödeme Hizmeti Sağlayıcısından Geri Alınmaması
39. İdare Tarafından Büyükşehir Belediyesine Yapılan Otobüs Tahsislerinden Doğan Alacakların Tahsil Edilmemesi
40. Ücretsiz Taşımacılık Hizmeti Verilen Günlere İlişkin Sübvans Bedellerinin Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi
41. Kişilerden Alacaklar Hesabında Bulunan Alacakların Takip ve Tahsil İşlemlerinin Yapılmaması
42. Metrobüs Hattında Bulunan Yürüyen Merdiven ve Asansörlerin Bakım ve Onarımlarının İhtiyaca Uygun Olarak Yapılmaması
43. Şehir İçi Toplu Taşıma Araçlarında Yer Alan Telemetri Cihazlarının Kullanımının Yaygınlaştırılmaması
44. Şehir İçi Toplu Taşıma Hizmetlerinde Yaşanan Otobüs Arızaları ile Trafik Kazalarının Önlenmesi Amacıyla İdare Tarafından Alınan Tedbirlerin Yetersiz Kalması
45. Toplu Taşıma Hizmetlerinde Karşılaşılan Ölü Kilometre Sorununun Çözümüne İlişkin İdare Tarafından Yapılan Çalışmaların Yetersiz Kalması
46. Alacak Temliknamelerinin Kabul Edilmesi ve Ödenmesinde Mevzuat Hükümlerine Uygunluğun Sağlanmaması
47. Mahkeme Kararları ve İcra Dairelerinin Ödeme veya İcra Emirleri Üzerine Yapılan Ödemelerde Vadesi Geçmiş Vergi Borcu Bulunup Bulunmadığına İlişkin Sorgulama Yapılmaması
48. Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Mevzuatta Belirtilen Sıraya Göre Ödenmemesi
49. Emanetler Hesabının Düzenlenme Amacı Dışındaki Muhasebe İşlemleri İçin Kullanılması
50. İdarenin Geçmiş Yıllarda Almış Olduğu Araçlara Ait Taksitlerin Vadesinde Ödenmemesi ve Kurdaki Artıştan Kaynaklı Olarak Ekstra Maliyete Katlanması

51. Kıdem Tazminatı Karşılık Tutarlarının Mevcut Durumla Uyumlu Olmaması
52. İdare Tarafından Yapılandırılan Borçların Mali Tablolarda Gösterilmemesi
53. Sosyal Güvenlik Kurumu Ek Karşılık Primlerinin Tahakkukuna İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Hatalı Yapılması
54. Hakediş Ödemelerinden Yapılan Sosyal Güvenlik Prim Borcu ve Vergi Borcu Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi
55. Şoför Kusurlarının Bulunduğu Kazalara İlişkin Araçlarda Yapılan Onarım Giderlerinin İlgili Şoförlere Eksik Tutarlar Üzerinden Rücu Edilmesi
56. İdarece Taşıt Kanunu'na Aykırı Tahsis Yapılması ve İlgililere Tahsis Olunan Araçların Personel Tarafından Tatil Günlerinde ve Kamu Hizmeti Dışında Kullanılması
57. Doğrudan Hizmet Alımı Kapsamında Çalıştırılan Personele İlişkin Olarak Personel Şirketine Hakedişlerin Eksik Ödenmesi
58. İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması
59. Şirket Personeli Dahil Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması
60. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
61. Personelden Kesilen Sendika Aidatlarının Süresinde İlgili Sendikaya Ödenmemesi
62. İdare Aleyhine Sonuçlanan Davalara İlişkin İlamların Gereklerinin Zamanında Yerine Getirilmemesi Nedeniyle İcra Masrafları ve Faiz Giderleri Ödenmesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğünün (İETT) kuruluşunu, görev alanını ve yetkilerini düzenleyen temel kanun 16.06.1939 tarih 3645 sayılı “İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İdareleri Teşkilat ve Tesisatının İstanbul Belediyesine Devrine Dair Kanun”dur. İETT İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine haiz bir kuruluştur.

İlgili Kanun’un “Umum Müdürlüğün Vazifeleri” başlıklı 3’üncü maddesinin b bendine göre İdare; İstanbul’un Rumeli ve Anadolu yakaları ile civarında ve Adalar’da elektrik kudreti tevzi etmek üzere elektrik tesisatını ve elektrikli tramvay şebekesini ve tünel tesisatını ihtiyaca göre tanzim, ıslah, tadil ve tevsi etmek ve bu işler için muktezi gayrimenkulleri istimlak etmek ve işletmelerine hadim bütün muameleler ve teşebbüslerde bulunmak ve lüzum görülürse trolleybüs ve otobüs servisleri ihdas etmek, işletmek ve işlettirmek suretiyle münakalatı temdit ve takviye etmekle görevli ve yetkilidir.

1970 yılında çıkarılan 1312 sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Kanunu ile elektrik dağıtımından Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) sorumlu olmuş ve 1982 yılında tüm elektrik hizmetleri TEK’e devredilmiştir. 1993 yılında da İETT Genel Müdürlüğünün havagazı üretim ve dağıtım faaliyetlerine son verilmiştir. Bu tarihten sonra İETT’nin yalnızca toplu taşıma ile ilgili görevleri kalmıştır.

İETT toplu taşıma faaliyetlerini esas olarak sahip olduğu otobüsler ve metrobüsler ile kendi mülkiyetinde olmayan ancak denetimini yaptığı özel halk otobüsleri ile gerçekleştirmektedir. Bunun yanında Taksim-Tünel arasında hizmet veren “Nostaljik Tramvay”ın, Kadıköy İlçesinde hizmet veren “Moda Tramvayı”nın, Karaköy-Beyoğlu arasında hizmet veren tarihi “Tünel”in ve Adalar ilçesinde bulunan elektrikli araçların işletilmesi İdare tarafından yürütülen diğer toplu taşıma hizmetleridir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 3’üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre İETT Genel Müdürlüğü de İstanbul Büyükşehir Belediyesine (İBB) bağlı bir idare olduğundan mahalli idare statüsündedir. İdare, 5018 sayılı

Kanun hükümlerine tabi olup genel yönetim kapsamında yer almaktadır. İETT Genel Müdürlüğü, her yıl Büyükşehir Belediye Meclisince tayin edilen ve yine Büyükşehir Belediye Meclisine karşı sorumlu olan iki murakıp tarafından denetlenmektedir.

Mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

3645 sayılı Kanun'un 2'nci maddesine göre İETT, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına bağlı Genel Müdürlük tarafından idare olunur. İETT İşletmeleri Genel Müdürlüğü; Genel Müdürlük, İdare Encümeni, Danışma Birimi, Yürütme Birimleri ve Denetim Birimlerinden oluşmaktadır.

Genel Müdür, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı'nın inhası üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı; genel müdür yardımcıları, Genel Müdür'ün teklifi, Belediye Başkanı'nın inhası ile Vali tarafından atanmakta olup Genel Müdür'e bağlı üç genel müdür yardımcısı bulunmaktadır. Genel müdür yardımcıları dışında Teftiş Kurulu Başkanı, 1. Hukuk Müşaviri, İç Denetim Birimi Başkanı ve Özel Kalem Müdürü Genel Müdür'e bağlı olarak görev yapmaktadır. Daire başkanlıkları genel müdür yardımcılarına bağlı olup İETT İşletmeleri Genel Müdürlüğü bünyesinde toplam 13 adet daire başkanlığı bulunmaktadır. Ayrıca, bu daire başkanlıklarına bağlı 52 adet birim müdürlüğü vardır. İETT'nin doğrudan ve/veya dolaylı hissedarı olduğu toplam 33 şirket bulunmaktadır.

İETT'nin yönetimi ile ilgili olarak İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin de önemli yetkileri bulunmaktadır. 3465 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesine göre Genel Müdürlüğün idare ve işletme masraflarını içeren bütçeleri ve kadroları Genel Müdürlükçe hazırlanarak Belediye Meclisince tasdik olunur. Bunlardaki değişiklikler de aynı yöntemle yapılır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu Maddesine göre belediye bağlı kuruluşların norm kadroları belediye meclisi kararıyla belirlenir. Bu kapsamda İETT norm kadroları da İBB Meclisi kararıyla belirlenir.

İETT bünyesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. İETT'de

istihdam edilen memur personel 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre, sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncu maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçi personel 4857 sayılı İş Kanunu'na göre, 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) kapsamında çalıştırılanlar ise 696 sayılı KHK ve 4857 sayılı İş Kanunu'na göre istihdam edilmektedir. İdarede çalışan tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

31.12.2024 tarihi itibarıyla İdarede çeşitli statülerde çalıştırılan personele ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	1.737	609
Sözleşmeli Personel	0	1
Kadrolu İşçi	8.350	772
Toplam	10.087	1.382
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	1.719

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idarelerin kurdukları idareler de mahalli idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre İETT Genel Müdürlüğü, İBB'ye bağlı idare olarak kanunla kurulmuş mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesinde mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmış ve genel yönetim kapsamındaki idare bütçeleri içinde sayılmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

İETT'nin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Eklenen Ödenek (TL)	Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
1	Personel Giderleri	0,00	1.318.760.000,00	472.816.000,00	0,00	1.791.576.000,00	1.731.475.744,89	60.100.255,11	0,00
2	Sosyal Güvenlik Devlet Primi	0,00	231.801.000,00	93.243.000,00	0,00	325.044.000,00	287.381.297,29	37.662.702,71	0,00
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	18.976.190.000,00	9.085.053.000,00	203.530.000,00	27.857.713.000,00	25.301.004.472,31	2.556.708.527,69	0,00
4	Faiz Giderleri	0,00	262.200.000,00	0,00	0,00	262.200.000,00	185.683.538,50	76.516.461,50	0,00
5	Cari Transferler	0,00	23.549.000,00	18.353.000,00	0,00	41.902.000,00	39.141.652,70	2.760.347,30	0,00
6	Sermaye Giderleri	0,00	7.387.500.000,00	558.210.000,00	2.150.000.000,00	5.795.710.000,00	3.053.182.750,81	2.742.527.249,19	0,00
7	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Borç Verme	0,00	0,00	4.567.000,00	0,00	4.567.000,00	4.566.662,75	337,25	0,00
9	Yedek Ödenek	0,00	1.200.000.000,00	500.000.000,00	1.211.712.000,00	488.288.000,00	0,00	488.288.000,00	0,00
Toplam		0,00	29.400.000.000	10.732.242.000,00	3.565.242.000,00	36.567.000.000,00	30.602.436.119,25	5.964.563.880,75	0,00

İETT'nin 2024 mali yılı bütçesi ile 29.400.000.000 TL ödenek öngörülmüş olup bu tutara 7.167.000.000,00 TL ödenek eklendiğinden 2024 yılı ödenek toplamı 36.567.000.000,00TL olmuştur. Yıl içinde 30.602.436.119,25 TL bütçe gideri yapılmış ve 5.964.563.880,75 TL ödenek iptal edilmiştir.2024 yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosunun 08- Borç Verme gider türünde yer alan 4.566.662,75 TL, Metro İstanbul Sanayi ve Ticaret AŞ'nin 12.09.2024 tarih ve 1146 sayılı İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı ile gerçekleştirilen sermaye artırımına, İdarenin mevcut pay sahipliğine ilişkin rüçhan hakkının kullanılarak katılmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (Ek Bütçe Dahil) (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	9.714.215.000,00	7.860.114.632,08	143.023,36	7.859.971.608,72	80,91
04-Alınan Bağış ve Yardımlar	12.267.000.000,00	11.520.462.607,92		11.520.462.607,92	93,91
05-Diğer Gelirler	585.785.000,00	599.225.422,11	397.008,37	598.828.413,74	102,23
06-Sermaye Gelirleri	3.000.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00

08Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Red İadeler ve	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	25.567.000.000,00	19.979.802.662,11	540.031,73	19.979.262.630,38	78,14

Buna göre 2024 yılında net bütçe geliri %78,14 seviyesinde gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %80,91, alınan bağış ve yardımlar %93,91 ve diğer gelirler %102,23 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (Ek Bütçe Dahil) (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	1.318.760.000,00	1.731.475.744,89	131,30
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	231.801.000,00	287.381.297,29	123,98
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	25.143.190.000,00	25.301.004.472,31	100,63
04- Faiz Gideri	262.200.000,00	185.683.538,50	70,82
05- Cari Transferler	23.549.000,00	39.141.652,70	166,21
06- Sermaye Giderleri	7.887.500.000,00	3.053.182.750,81	38,71
07- Sermaye Transferleri			0,00
08- Borç Verme		4.566.662,75	0,00
09- Yedek Ödenekler	1.700.000.000,00		0,00
Toplam	36.567.000.000,00	30.602.436.119,25	83,69

Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri %83,69 seviyesinde gerçekleşmiştir. Personel giderleri %131,30, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri %123,98, cari transferler %166,21 oranında gerçekleşmiştir. Mal ve hizmet alım giderleri %100,63, faiz giderleri %70,82, sermaye giderleri ise %38,71 oranında gerçekleşmiştir.

İdarenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2022-2023 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2024 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri					
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.815.102.256,12	4.721.884.059,62	7.860.114.632,08	67,73	66,46

Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	3.724.175.655,85	5.762.499.839,15	11.520.462.607,92	54,73	99,92
Diğer Gelirler	170.609.236,81	429.713.737,29	599.225.422,11	151,87	39,45
Sermaye Gelirleri		123.500.000,00		0,00	-100,00
Toplam	6.709.887.148,78	11.037.597.636,06	19.979.802.662,11	64,50	81,02
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	204.710,33	143.216,66	540.031,73	-30,04	277,07
Net Toplam	6.709.682.438,45	11.037.454.419,40	19.979.262.630,38	64,50	81,01

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre %81,01 artış göstermiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde %66,46, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerde %99,92, diğer gelirlerde %39,45 tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2022- 2023 Değişim Oranı (%) [D=(BA)/A]	2023- 2024 Değişim Oranı (%) [E=(CB)/B]
Personel Giderleri	666.208.318,75	1.362.268.932,97	1.731.475.744,89	104,48	27,10
SGK Devlet Prim Giderleri	129.714.804,62	185.968.346,98	287.381.297,29	43,37	54,53
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	6.179.452.427,08	11.241.874.458,40	25.301.004.472,31	81,92	125,06
Faiz Giderleri	50.030.849,82	30.119.456,48	185.683.538,50	-39,80	516,49
Cari Transferler	8.533.985,27	22.724.058,24	39.141.652,70	166,28	72,25
Sermaye Giderleri	1.896.444.088,85	2.042.486.523,06	3.053.182.750,81	7,70	49,48
Borç Verme			4.566.662,75	0,00	0,00
Toplam	8.930.384.474,39	14.885.441.776,13	30.602.436.119,25	66,68	105,59

İETT'nin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 15.716.994.343,12 TL (%105,59) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında personel giderlerinde %27,10, sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinde %54,53, mal alım ve hizmet giderlerinde %125,06, faiz giderlerinde %516,49, cari transferlerde %72,25 ve sermaye giderlerinde %49,48 artış olmuştur. Sermaye giderlerinde yüksek oranda gerçekleşen artışın İdarenin 2024 yılı içerisinde yapmış olduğu otobüs alımlarından kaynaklandığı görülmüştür.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın İETT'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 28.063.667.256,23 TL, Faaliyet Geliri 19.300.439.902,67 TL olup Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu ise 8.763.227.353,56 TL olarak gerçekleşmiştir.

İETT'nin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 7: İETT'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Belbim Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ (BELBİM)	32.890.000,00	8.877.236,00	26,99
2	İstanbul Gaz Dağıtım Sanayi ve Ticaret AŞ (İGDAŞ)	1.420.000.000,00	77.594.479,50	5,46
3	İstanbul Çevre Yönetimi Sanayi ve Ticaret AŞ (İSTAÇ)	128.000.000,00	2.161.792,00	1,69
4	İstanbul Bilişim ve Akıllı Kent Teknolojileri AŞ (İSBAK)	72.271.960,00	226.141,29	0,31
5	İstanbul Beton Elemanları ve Hazır Beton AŞ (İSTON)	28.500.000,00	85.500,00	0,3
6	Metro İstanbul Sanayi ve Ticaret AŞ.	400.000.000,00	702.563,50	0,18
7	İstanbul Asfalt Fabrikaları Sanayi ve Ticaret AŞ (İSFALT)	75.000.000,00	75.000,04	0,1

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

İETT İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca

hazırlanmaktadır.

Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve

Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütölmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütölen

denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere, idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bu kurumlar ayrıca sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikle işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç

kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

Bu kapsamda İdarenin iç kontrol sistemi değerlendirilmiştir. Buna göre:

Kontrol Ortamı Standartları

İdare organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları kapsamında personele "Kamu Görevlileri Etik Sözleşmesi" imzalatılmıştır. Kurum Etik Komisyonunca "Kurum Etik İlkeleri ve Politikası" belirlenmiş, "Etik Prosedürü" oluşturulmuş ve çeşitli kanallarla (web sayfası, e-posta, pano vb.) personele ve kamuoyuna duyurulmuştur. Dolayısıyla bu alandaki çalışmaların yeterli olduğu değerlendirilmektedir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan zamanında yayımlanmıştır ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak Kurumun yürüteceği faaliyetler ile bunların kaynak ihtiyacını, amaç, hedef ve performans göstergelerini içerecek şekilde mevzuata uygun olarak hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare tarafından iç kontrol risklerinin belirlenmesi sürecinde OHSAS18001 ve ISO14001 belgelendirme çalışmaları kapsamında İSG ile Çevre ve Tehlike Risk analizleri yapılmıştır. Kurumda ISO 27001 yönetim sistemi kurulmuştur ve Kurumsal Risk Yönetimi kapsamında risk yönetimine ilişkin yetki ve sorumluluklar tanımlanarak personele duyurulmuş ve risklerin yazılım üzerinden takip edilmesi için QDMS üzerinde risk modülleri oluşturulmuştur. Sonuç olarak iç kontrol risklerinin tam ve doğru şekilde belirlendiği değerlendirilmiştir. Riskler, olma olasılığı ve etki dereceleri puanlanarak sınıflandırılmıştır. "Kurumsal Risk Strateji Belgesi" doğrultusunda riskler yılda en az iki kez analiz edilerek sonuçları üst yönetime raporlanmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur. Birimlerde yürütülmekte olan işlere ait bilgiler EYS yazılımı içinde prosedür, talimat, süreç kartları ile tanımlanmıştır. Süreç kartlarının içerisinde iş akış şemaları oluşturulmuş olup bu şemalar her yıl gözden geçirilmektedir. İdare tarafından Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönergesi", "İmza Yetkileri Yönergesi" ve "Yetki Devri Raporu Formu" oluşturulmuştur. "Yetki Devri ve İmza Yetkisinin Devri Prosedürü" ve "İmza Yetki Devri Formu" oluşturularak personele duyurulmuştur. Toplantı yönetim sistemi kurulmuştur ve bu sistem sayesinde yetki devredilen, yetki devredene toplantılarda bilgi aktarabilmektedir. İdarede yetki devirlerinin mevzuata uygun yapıldığı değerlendirilmiştir. İdarede yapılan görevlendirmelerde; faaliyetler ile mali karar ve işlemlerin onaylanması, uygulanması, kaydedilmesi ve kontrolü görevleri farklı kişilere dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, “İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar”a uygun olarak kurulmuştur. İdarede “İç kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar” gereğince ön mali kontrol faaliyeti yürütülmektedir. Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı bünyesinde Mali Kontrol Müdürlüğü kurulmuştur. İdarede ihaleli alımlarda ihale öncesi ve ihale sonrası olmak üzere iki aşamalı bir ön mali kontrol faaliyeti yürütülmektedir. Doğrudan temin limitinin üzerindeki tüm mal ve hizmet alımı ile yapım işlerine ait taahhüt dosyaları ihale işlemlerinden önce ön mali kontrole tabi tutulmaktadır. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdare bünyesinde tüm harcama birimleri yıllık birim faaliyet raporları hazırlamakta ve harcama yetkilileri güvence beyanı vermektedir. Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı harcama birimlerinden gelen raporlar doğrultusunda Kurumun yıllık faaliyet raporunu hazırlamaktadır. Kurum faaliyet raporu ekinde Mali Hizmetler Dairesi Başkanı ve Üst Yönetici Güvence Beyanları sunulmaktadır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı, 2024 yılında yenilenmiş ve söz konusu Plan Kamu İç kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planları İç Kontrol Rehberi doğrultusunda 79 genel şartı kapsayacak şekilde kapsamlı ve detaylı bir içerikle hazırlanmış ve Üst Yönetici onayı ile uygulamaya konulmuştur. Bu Plan'ın içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'ne uygun olduğu değerlendirilmiştir.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup bu birime tahsis edilmiş 5 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bu kadrolardan 4'ü doludur. Bir adet iç denetçi başka bir kurumda görevlendirilmiş olup 3 iç denetçi ile İç denetim birimi faaliyetlerini yürütmektedir. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim ve raporlama çalışmaları mevcuttur.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İktisadi Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin Katma Değer Vergisinin İndirim Konusu Yapılması

İdarenin ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet kapsamına girmeyen kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetlerine ilişkin KDV'nin indirim konusu yapılamaması gerekirken 191-İndirilecek KDV Hesabında kaydedilmek suretiyle indirim konusu yapıldığı görülmüştür.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1/1-3-g maddesinde, Genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV'ye tabi olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un 30'uncu maddesinin (a) bendinde, vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan katma değer vergisinin, vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan katma değer vergisinden indirilemeyeceği ifade edilmiştir.

KDV Genel Uygulama Tebliği'nin "1.B.2 Kamu Kurum ve Kuruluşları, Dernek ve Vakıflar ile Mesleki Kuruluşların Vergilendirilmesi" başlıklı bölümünde "3065 sayılı Kanunun (1/3-g) maddesinde sayılan; genel bütçeye dâhil idareler, özel bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birlikler, üniversiteler, dernek ve vakıflar ile her türlü mesleki kuruluşların ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet kapsamına girmeyen, kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetleri vergiye tabi değildir." düzenlemesi yer almıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "191-İndirilecek katma değer vergisi hesabı" başlıklı 153'üncü maddesinde;

"(1) Bu hesap, mal ve hizmetin satın alınması sırasında satıcılara ödenen veya borçlanılan ve kurum açısından indirim hakkı doğuran katma değer vergisinin izlenmesi için kullanılır.

(2) Mahalli idareler, bir bedel karşılığı satmak üzere ürettikleri mal veya hizmetin üretim girdisi olarak satın aldıkları mal veya hizmetlere ilişkin olarak ödemiş oldukları Katma Değer Vergisini indirim konusu yaparlar. Bunun dışında kurumun satışa konu olmayan kamu hizmeti üretiminde nihai tüketici olarak kullanmak veya tüketmek üzere satın alınmış mal veya hizmet için ödenen Katma Değer Vergisi indirim konusu yapılmaz ve bu tutarlar ilgili gider hesabı veya varlık hesabına yapılacak muhasebe kaydında maliyet bedeline ilave edilir." düzenlemesine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, İdarenin kuruluş amacına uygun teslim ve hizmetleri ile ilgili olan işlemleri dolayısıyla yüklendiği KDV'yi indirim konusu yapamayacağı değerlendirilmektedir. Buna göre KDV'si indirim konusu yapılmayacak olan tüm mal ve hizmet alımları doğrudan giderleştirilmeli ya da ilgili malın maliyetine eklenerek aktifleştirilmelidir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İdarenin 2024 yılında KDV ödediği tüm giderler için 191-İndirilecek KDV Hesabını kullandığı tespit edilmiştir. İdarenin ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet kapsamına girmeyen kuruluş amaçlarına uygun teslim ve

hizmetlerine ilişkin KDV'yi indirim konusu yaparak 191-İndirilecek KDV hesabına kaydetmesi neticesinde;

- 191-İndirilecek KDV Hesabına hatalı kayıt yapılarak ay sonlarında 191-İndirilecek KDV Hesabı ile 391-Hesaplanan KDV Hesabının mahsup edilmesi sonucu 190-Devreden KDV Hesabının bilançoda olması gerekenden yüksek tutarlarda yer almasına,

- 630-Giderler Hesabı'nın olması gerekenden daha düşük çıkmasına,

- Aktifleştirilmesi gereken 15-Stoklar hesap grubunda stokta kalan tutarın olduğundan daha düşük görünmesine ve yine aktifte yer alan 25-Maddi Duran Varlıklar hesap grubunun itfa edilmeyen kısımlarının olması gerekenden düşük tutarda görünmesine neden olunmuştur.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; İETT'nin yapmış olduğu tüm faaliyetlerin kuruluş amacına uygun olduğu, yapılan tüm giderlerin İdarenin kuruluş amacı olan toplu ulaşım faaliyetini yürütmek amacıyla yapıldığı için uygulamanın Katma Değer Vergisi Kanunu ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine uygun olduğu ancak bundan sonra temsil ve ağırlama giderleri kapsamında faturalandırılan alımlarla ilgili KDV'nin 191-İndirilecek KDV hesabı kullanılmaksızın doğrudan malın maliyetine eklenerek işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare tarafından yapılan tüm alımların İdarenin kuruluş amacı olan toplu ulaşım faaliyetlerini gerçekleştirmek için yapıldığı belirtilmiş olsa da yapılan alımlardan araçların bakım-onarım ve akaryakıt harcamaları vb. bu kapsamda olduğu ancak birimlerin kırtasiye malzemesi alımlarının bu kapsamda olmadığı değerlendirilmektedir. İdare tarafından temsil ve ağırlama giderleri olarak gerçekleştirilen alımlara ilişkin KDV'nin indirim konusu yapılamayacağı kabul edilmiş olup, yalnızca bu harcamaların toplu ulaşım hizmetinin yürütülmesi amacı dışında olduğu kanaatinin eksik olduğu değerlendirilmektedir. Yapılan tüm harcamaların bu kapsamda ayrıştırılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, İdarenin ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyet kapsamına girmeyen kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetlerine ilişkin KDV'yi indirim konusu yapmaması gerekmektedir.

BULGU 2: İdareye Tahsis Edilen ve İdare Tarafından Tahsisi Gerçekleştirilen Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Hatalı Yer Alması

İdarenin tahsis işlemlerini yürüten Yapı Tesisleri Daire Başkanlığının düzenlediği Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formunda yer alan veriler ile tahsis işlemlerine ilişkin muhasebe iş ve işlemlerini yürüten Mali Hizmetler Daire Başkanlığının muhasebe kayıtlarının; İdareye tahsis edilen taşınmazlar ve İdarenin tahsis ettiği taşınmazlar açısından uyumlu olmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin maddi duran varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemleri düzenleyen 187'nci maddesinde; kamu idaresinin mülkiyetinde olan taşınmazlardan, diğer kamu idarelerine tahsis edilenler ve kamu idarelerince tahsisli olarak kullanılan taşınmazların yardımcı hesaplar itibarıyla izleneceği, taşınmazların tahsisinin kaldırılmasına karar verilmesi halinde taşınmazı tahsis eden idare ile taşınmazın tahsis edildiği idarenin muhasebe hizmetlerini yürüten muhasebe birimleri tarafından tahsise ilişkin muhasebe kayıtlarının kapatılacağı düzenlemeleri yer almaktadır.

Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında da ilgili duran varlığın 02 yardımcı hesap koduyla kamu idaresinin tahsis ettiği taşınmazların, 03 yardımcı hesap koduyla da tahsisli kullanılan taşınmazların muhasebe kayıtlarına alınacağı belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 252-Binalar Hesabına ilişkin “Hesabın işleyişi” başlıklı 193'üncü maddesine göre; tahsis edilen binalar, tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 252-Binalar Hesabına alacak, 500-Net Değer Hesabına borç kaydedilecektir. Ayrıca, varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarı da 500-Net Değer Hesabına alacak, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilmek suretiyle idarenin muhasebe kayıtlarına dahil edilecektir. İdare tarafından tahsis alınan binalar ise, tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 252-Binalar Hesabına borç, 500-Net Değer Hesabına alacak kaydedilir. Ayrıca varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarı 500-Net Değer Hesabına borç, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedilir.

Aynı Yönetmelik'te, 250-Arazi ve Arsalar Hesabı ile 251-Yeraltı ve Yer Üstü Düzenleri Hesabı için de benzer düzenlemeler bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen düzenlemeler gereğince; diğer kamu idarelerine taşınmaz tahsis edilmesi durumunda, muhasebe birimince taşınmazların kayıtlı değeri üzerinden ilgisine göre,

250-Arazi ve Arsalar Hesabı, 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile 252-Binalar Hesabına alacak ve 500-Net Değer Hesabına borç; amortismanına tabi maddi duran varlıklar için ayrılmış amortisman tutarının 500-Net Değer Hesabına Alacak, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir. İdare tarafından tahsis alınan taşınmazlarda ise muhasebe birimince taşınmazların kayıtlı değeri üzerinden ilgisine göre, 250-Arazi ve Arsalar Hesabı, 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile 252-Binalar Hesabına borç ve 500-Net Değer Hesabına alacak; amortismanına tabi maddi duran varlıklar için ayrılmış amortisman tutarının 500-Net Değer Hesabına borç, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Yapı Tesisleri Daire Başkanlığından alınan Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formuna göre İdareye tahsis edilen 64 adet taşınmaz, İdarenin tahsis ettiği 7 adet taşınmaz bulunmasına karşın, Mali Hizmetler Daire Başkanlığı muhasebe kayıtlarına göre İdareye tahsis edilen 17 adet taşınmaz, İdarenin tahsis ettiği 12 adet taşınmaz bulunmaktadır. Söz konusu iki veri kıyaslandığında İdarenin tahsis ettiği taşınmazlar ve İdareye tahsis edilen taşınmazlar açısından tutarsızlık olduğu tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, söz konusu muhasebeleştirme işlemlerinin hatalı yapılması ve ilgili müdürlüklerdeki bilgilerde tutarlılık olmaması nedeniyle, 2024 yılı mali tablolarında ilgisine göre 250-Arazi ve Arsalar Hesabı, 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252-Binalar Hesabı, 500-Net Değer Hesabı ile amortismanına tabi maddi duran varlıklar için 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı hatalı tutarda yer almıştır. Tahsis edilen ve tahsisli bir şekilde kullanılan taşınmazların fiili durumla uyumlaştırılması ve Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu kayıtları ile İdare muhasebe kayıtları arasında tutarlılığın sağlanması için gerekli çalışmaların yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Çay Ocağı ve Büfe Olarak Faaliyet Gösteren Sosyal Tesislerin İşletilmesinden Elde Edilen Hasılatın Muhasebeleştirilmemesi

İdareye ait garajlarda bulunan çay ocağı ve büfe olarak faaliyet gösteren tesislerin işletilmesinden elde edilen hasılatın muhasebeleştirilmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde; bu Kanunun amacının kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde

elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve malî saydamlığı sağlamak üzere tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesini düzenlemek olduğu hüküm altına alınmıştır.

5018 sayılı Kanun'un "Kayıt zamanı" başlıklı 50'nci maddesinde ise; "Bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilir. Bütün malî işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve her muhasebe kaydının belgeye dayanması şarttır." hükmü yer almaktadır.

Diğer yandan, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin "Muhasebe işlemi" başlıklı 14'üncü maddesinde; "Bir kamu idaresinin başka bir kamu idaresi veya diğer üçüncü kişilerle olan karşılıklı ekonomik ilişkileri veya kamu idaresinin kendi içinde muhasebe işlemi olarak değerlendirilmesi ve raporlanması gereken ve para cinsinden ifade edilebilen her türlü işlemi muhasebe işlemidir." düzenlemesi yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak üzere tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesi, muhasebe işleminin ise bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda yapılması ve her muhasebe kaydının belgeye dayanması gerekmektedir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İdareye ait Anadolu bölgesinde 15 adet, Avrupa bölgesinde ise 18 adet olmak üzere toplamda 33 adet çay ocağı ve büfe bulunduğu, söz konusu tesislerin işletilmesinden 2024 yılı içerisinde toplamda 52.152.802,94 TL gelir elde edilmesine rağmen muhasebe kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Gerekli muhasebe kayıtlarının yapılmaması nedeniyle 100-Kasa Hesabı, 102-Bankalar Hesabı, 600-Gelirler Hesabı, 800-Bütçe Gelirleri Hesabı ile 805-Gelir Yansıtma Hesabının gerçeği yansıtmadığı değerlendirilmektedir.

Öte yandan İdarenin çay ocağı ve büfe olarak işlettiği 33 adet sosyal tesiste gelirlerin her birinde ayrı ayrı işletme defterine kaydedildiği (manuel ortamda yazmak suretiyle), makbuz karşılığı kasaya konulmak üzere yetkiliye teslim edildiği, firma ödemelerinin de 15 günlük veya aylık periyotlarda fatura karşılığı yapıldığı, ancak söz konusu işlemlerde tüm tutarların İdare amiri tarafından belirlenen bir miktar olmadığından nakit olarak bulundurulduğu, sosyal tesis paralarının sermayesi yarısından fazla kamuya ait bankalarda değil işletme kasasında muhafaza edildiği anlaşılmıştır.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, tahakkuk esaslı muhasebe sistemi gereği söz konusu tesislerinden işletilmesinden elde edilen gelirin muhasebe kayıtlarında izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 4: İdareye Ait Sosyal Tesisler İçin Yapılan İlk Madde ve Malzeme Alımlarının Mali Tablolarda İzlenmemesi

İdareye ait garajlarda yer alan çay ocağı ve büfe olarak faaliyet gösteren sosyal tesisler için satın alınan ve stoklanabilir mahiyetteki yiyecek ve içecek malzemelerin 150-İlk Madde ve Malzeme Hesabına kaydedilmesi gerekirken hiçbirinin muhasebe kayıtlarına alınmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 115'inci maddesine göre, kurumlarca satılmak, üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanılmak ya da tüketilmek üzere edinilen ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, artık ve hurda gibi bir yıl veya faaliyet dönemi içinde tüketilecek veya paraya çevrilecek varlıkların 150-İlk Madde ve Malzeme Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

Ayrıca Yönetmelik'in 116'ncı maddesinde, tüketilmek amacıyla kamu idaresinin ilgili birimlerine verilen veya kullanılan ilk madde ve malzemelerin bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç yazılacağı belirtilmiştir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; 2024 yılı içinde alımı yapılarak İdarenin depolarında muhafaza edilen ve peyderpey tüketime sunulan toplam 52.505.209,87 TL tutarındaki yiyecek, içecek ve çeşitli diğer malzemelerin hiçbirinin muhasebe kayıtlarına alınmadığı tespit edilmiştir. Söz konusu uygulama nedeniyle gerek 150-İlk Madde ve Malzeme Hesabı gerekse 630-Giderler Hesabı hatalı bilgi içermektedir. Ayrıca tüketilmek üzere satın alınan ilk madde ve malzemenin 150-İlk Madde ve Malzeme Hesabında takip edilmemesi stok kontrolünü de olanaksız hale getirmektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; satın alınan stoklanabilir mahiyetteki ilk madde ve malzemelerin öncelikle 150-İlk Madde ve Malzeme Hesabına kaydedilmesi, sonrasında kullanılarak tüketilen

ilk madde ve malzemeler için bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç kaydı yapılarak kullanılan miktarın giderleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: İdarece Peşin Ödenen Sigorta Bedellerinin Dönemsellik Kavramına Aykırı Olarak Doğrudan Giderleştirilmesi

İdare tarafından dönemsellik ilkesi gereği vadelerine uygun hesaplarda izlenilmesi gereken çeşitli sigorta bedellerinin tamamının, ödeme tarihlerinde doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 144'üncü maddesinde, 180-Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabının içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan ancak, gelecek aylara ait olan peşin ödenmiş giderler ile duran varlıklar ana hesap grubundaki gelecek yıllara ait giderler hesabında kayıtlı tutarlardan tahakkuk zamanına bir yıldan az süre kalanların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 146'ncı maddesine göre peşin ödenmiş giderlerden, içinde bulunulan aya ait olanlar 630-Giderler Hesabına, içinde bulunulan faaliyet döneminin gelecek aylarında tahakkuk ettirilmesi gerekenler 180-Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabına, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenler 280-Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabına borç; ödenen tutarın tamamı 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan ödenen tutarın tamamı 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak; ayrıca Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabında kayıtlı tutarlar ilgili oldukları ay sonlarında gider olarak tahakkuk ettirilmesi amacıyla bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan, Yönetmelik'in 217'nci maddesinde, 280-Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabının, dönem içinde ödenen ancak gelecek yılların faaliyet hesaplarına dâhil edilecek olan giderlerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 219'uncu maddesine göre; peşin ödenmiş giderlerden, içinde bulunulan aya ait olanlar 630-Giderler Hesabına, içinde bulunulan faaliyet döneminin gelecek aylarında tahakkuk ettirilmesi gerekenler 180-Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabına, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenler 280-Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabına borç; ödenen tutarın tamamı 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan ödenen tutarın tamamı 830-Bütçe

Giderleri Hesabına borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak; ayrıca, 280-Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabına kayıtlı tutarlardan takip eden dönemde gider hesaplarına yansıtılması gerekenler, dönem sonunda bu hesaba alacak, dönen varlıklar ana hesap grubu içindeki 180-Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemelerde; 2024 yılında çeşitli sigorta poliçeleri için toplamda 114.877.468,26 TL ödendiği ve söz konusu ödemelerin vadesine göre 280- Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı ile 180-Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı yerine doğrudan 630-Giderler Hesabı'na kaydedildiği tespit edilmiştir. Söz konusu hatalı uygulama nedeniyle yukarıda bahsi geçen hesaplar açısından mali tablolar doğru ve güvenilir bilgi içermemektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmişse de muhasebe kayıtlarının 2024 yılı içerisinde yapılmaması sebebiyle, söz konusu düzeltme işlemlerinin 2024 yılı mali tablolarına etkisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, ödenen çeşitli sigorta bedellerinin dönemsellik ilkesi gereği vadelerine uygun hesaplarda izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Banka Kredilerine İlişkin Faiz Tutarlarının Tümünün Kredinin Kullanıldığı Yılda Giderleştirilmesi

İdarece muhtelif tarihlerde kullanılan 5 adet krediye ilişkin sözleşme süresince işleyecek tüm faizlerin, dönemsellik ilkesine aykırı olarak kredinin kullanıldığı yılda giderleştirildiği görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Faiz giderleri ve faiz gelirleri" başlıklı 36'ncı maddesinde, kamu idarelerinin mali kuruluşlardan yaptıkları borçlanmalar dolayısıyla tahakkuk eden faizlerin, ilgili oldukları dönemde gider yazılacağı belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 289'uncu maddesinde 381-Gider Tahakkukları Hesabının niteliği açıklanmış olup bu hesabın; tahakkuk etmiş giderlerden kaynaklanan ancak gelecek aylarda ödenebilir duruma gelecek olan borçlar ile 481-Gider Tahakkukları Hesabında kayıtlı tutarlardan vadesi bir yılın altına inenlerin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir. Hesabın işleyişinin anlatıldığı 290'ıncı maddede ise, iç ve dış malî borçlara ilişkin olarak ay sonlarında tahakkuk ettirilen ve gelecek aylarda ya da içinde

bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemde ödenecek olan işlemiş faiz tutarı ile kuponlu tahvillerin gelecek aylarda ya da takip eden yılda kupon ödemesi yapılacak işlemiş faiz tutarının bu hesaba kaydedileceği ifade edilmiştir. Aynı Yönetmelik'in 338'inci maddesinde de 481-Gider Tahakkukları Hesabının niteliği açıklanmış olup, bu hesabın tahakkuk etmiş giderlerden kaynaklanan ancak içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemden sonraki dönemlerde ödenebilir duruma gelecek borçların izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Mezkûr mevzuat hükümlerinden, tahakkuk eden faizlerin ilgili oldukları dönemde gider yazılacağı, tahakkuk etmiş ancak gelecek aylarda veya yıllarda ödenebilecek borçlar için 381 ve 481-Gider Tahakkukları hesaplarının kullanacağı anlaşılmaktadır. Ayrıca Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinde, muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan kavramlar arasında sayılan "dönemsellik" kavramı ile kamu idarelerinin faaliyetlerinin, belirli dönemlerde raporlanacağı ve her dönemin faaliyet sonucunun diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanacağı belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, 2024 yılında kullanılan 5 adet banka kredisine ilişkin gelecek aylarda/yıllarda işleyecek faiz tutarlarının kısım kısım ilgili oldukları dönemde giderleştirilmesi gerekirken, kredinin alındığı tarihte 381/481-Gider Tahakkukları Hesaplarına alacak, 630-Giderler hesabına borç kaydedilerek ödenecek tüm faiz tutarlarının tek seferde giderleştirildiği tespit edilmiştir. Halbuki gelecek aylarda/yıllarda ödenecek olan faiz tutarları kredinin alındığı tarih itibarıyla henüz tahakkuk etmediğinden gider tahakkukları hesabı kullanılmaması, vadesi geldikçe tahakkuk eden ve ödenen faiz tutarlarının 630-Giderler Hesabı kullanılarak giderleştirilmesi gerekmektedir.

Bu durumda, yıl içinde kullanılan 5 kredi açısından gelecek yıllara ait faiz giderinin tamamı 2024 yılının gideri olarak muhasebeleştirildiğinden 630-Giderler Hesabına, 481-Gider Tahakkukları Hesabına fazla kayıt yapılmıştır.

İdare tarafından 2024 yılı içerisinde kullanılan kredilere ait detaylar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8: İdarenin 2024 Yılı İçerisinde Kullanmış Olduğu Kredilere İlişkin Bilgiler

Sıra No	Kullanım Tarihi	Kredi Tutarı (TL)	Kredi Faiz Tutarı (TL)	Kredi Toplam Tutarı (TL)	Bitiş Tarihi
1	28.05.2024	300.000.000,00	200.348.352,81	500.348.352,81	01.06.2026

2	11.06.2024	150.000.000,00	98.772.466,18	248.772.466,18	11.06.2026
3	07.08.2024	50.000.000,00	16.306.809,35	66.306.809,35	08.08.2025
4	15.11.2024	250.000.000,00	117.672.110,69	367.672.110,69	15.05.2026
5	21.11.2024	230.000.000,00	127.034.774,79	357.034.774,79	23.11.2026

2024 yılı içinde tahakkuk etmemiş bulunan faiz tutarlarının bu şekilde muhasebe kaydı yapılarak mali tablolarda gösterilmesi, söz konusu faiz tutarlarının içinde bulunulan dönemin gideri olmaması sebebiyle dönem faaliyet sonuçlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve 2025 yılından itibaren bulgu doğrultusunda işlem yapılmaya başlandığı belirtilmiştir. Ancak söz konusu düzeltme işlemleri yılı içerisinde gerçekleştirilmediğinden 2024 yılı mali tablolarında ilgili hesaplar hatalı olarak yer almaktadır.

Sonuç olarak, kullanılan kredilerin sözleşme süresince işleyecek tüm faizlerinin, kredinin kullanıldığı yılda faaliyet gideri olarak gösterilmemesi, işlemiş faiz tutarlarının ilgili dönemde giderleştirilmesi, işlememiş faiz tutarları için herhangi bir kayıt yapılmaması ve Gider Tahakkukları hesaplarında izlenmemesi; ancak, vadesi geldiği halde ödenemeyen taksitler olur ise bu taksitlerin Gider Tahakkukları hesaplarına kaydedilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Günlük Tahsil Edilmesi Gereken Abonman Kart Kullanımlarından Elde Edilen Gelirlerin Aylık Tahsil Edilmesi

İdare tarafından günlük tahsil edilmesi gereken abonman kart kullanımlarının aylık olarak tahsil edildiği görülmüştür.

Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nin "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde; özel kanunla kurulmuş kamu kurum ve kuruluşlarının bu Yönetmelik hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Uygulamada kullanılacak araçlar" başlıklı 5'inci maddesinde; Genel bütçe kapsamı dışındaki kamu idarelerinin, kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda maddede belirtilen araçları

kullanarak değerlendirmekle yükümlü olduğu, kurumların; faaliyetleri kapsamında yaptıracakları tahsilat ve ödeme işlemleri için yurt içinde yerleşik diğer bankaları, Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.'yi ve yurt içinde yerleşik bankalar aracılığıyla olmak koşuluyla ödeme kuruluşlarını ve elektronik para kuruluşlarını da kullanabileceği, ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşları, kamu kurumları adına tahsil ettikleri tutarları anlaşma yaptıkları yurt içinde yerleşik bankalarda ilgili kamu kurumu adına açılacak hesaplara işlem yapılan gün içerisinde aktarmak zorunda olduğu, gerçekleştirilen tahsilat tutarlarının takip eden iş günü içinde, yurt içinde yerleşik tüm bankalar aracılığıyla kredi kartları ile yapılan tahsilatın ise azami 20 gün içerisinde ilgili kurumun kamu sermayeli bankadaki hesabına aktarılmasının zorunlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Mezkûr Yönetmelik'in "Diğer Hususlar" başlıklı 12'nci maddesinde ise; kurumların, bankalarla yapacakları protokollerde bu Yönetmelik hükümlerine uygun düzenlemeler yapmakla yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan Yönetmelik hükümlerine göre; kurumların faaliyetleri kapsamında yaptıracakları tahsilat ve ödeme işlemlerinde ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarını kullanabilecektir. Bu kuruluşlar tahsil ettikleri tutarları anlaşma yaptıkları yurt içinde yerleşik bankalarda ilgili kamu kurumu adına açılacak hesaplara takip eden iş günü içinde aktarmak zorundadır. Ayrıca kurumlar kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda bahsi geçen araçları kullanarak değerlendirmekle yükümlüdür.

Abonman kartları ile gerçekleştirilen işlemlerin incelenmesi neticesinde; BELBİM AŞ tarafından abonman ücretleri peşin olarak tahsil edilmesine rağmen İETT araçlarından kullanımların ay sonu hesaplanarak gönderildiği, İETT'nin günlük olarak tahsil edilmesi gereken, hizmet sunumundan hak ettiği tutarlardan ve nemalarından ay boyunca mahrum kaldığı tespit edilmiştir.

Söz konusu husus; BELBİM Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ ile İETT İşletmeleri Genel Müdürlüğü arasında imzalanan ve 01.01.2019'dan beri yürürlükte bulunan Üye İşyeri Sözleşmesi'nin;

"Hakediş Raporlarının Düzenlenmesi" başlıklı 7.2. maddesinde yer alan;

“7.2. Abonmanlıkla ilgili hakedişleri ise hak edişlere konu yolculuk tutarlarının yolcular tarafından harcamasının yapıldığı takvim ayından bir sonraki ayın ilk on (10) günü içinde hesaplayarak Üye İşyeri’ne bildirilecektir.”

ve “Hakedişlerin Ödenmesi” başlıklı 8.2. maddesinde yer alan;

“8.2. Belbim, abonmanlık ile ilgili hakedişleri ise bir sonraki ayın ilk on günü içerisinde hesaplayarak Üye İşyeri’nin hesabına aktarılacaktır.” düzenlemelerinden kaynaklanmaktadır.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve gerekli çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin günlük olarak kesinleşen gelirlerini ay sonunu beklemeksizin ertesi gün hesaplarına yatacak şekilde işlemlerin tesis edilmesi ve protokolde gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Ödeme Hizmeti Sağlayıcısı ile İdare Arasındaki İşlemlerin Kontrol Süreçlerinin Bulunmaması

İdarenin sunduğu hizmetlere ilişkin gelirlerin, ödeme hizmeti sağlayıcısı olan Belbim Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ tarafından tahsil edildiği, ancak gelir ve alacakların takip ve tahsilinden sorumlu olan İdarenin kart basımlarını ve hakedişleri kontrol edecek mali kontrol mekanizmalarının bulunmadığı, Belbim Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ’nin gönderdiği tutarlarının kontrol edilmeksizin banka hesaplarına alındığı ve muhasebeleştirme işlemlerinin yapıldığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesinde;

“Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.”

“Gelirlerin toplanması sorumluluğu” başlıklı 38’inci maddesinde;

“Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur.”

“Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları” başlıklı 61’inci maddesinde;

“Muhasebe hizmeti; gelirlerin ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm malî işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması işlemleridir. Bu işlemleri yürütenler muhasebe yetkilisidir.

...

Muhasebe yetkilisi, bu hizmetlerin yapılmasından ve muhasebe kayıtlarının usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasından sorumludur.

...”

“Kamu idarelerinin sorumluluğu” başlıklı 76’ncı maddesinde;

“Malî karar ve işlemlere ilişkin her türlü kayıt, bilgi ve belgeler, kamu idareleri tarafından düzenli olarak muhafaza edilir...” hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan hükümlerden; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur oldukları, kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların gerekli işlemleri zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından dolayı sorumlu oldukları; gelir ve alacakların takip ve tahsilinin, tüm mali işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlama işlemlerinin usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasından muhasebe yetkilisinin sorumlu olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca malî işlemlere ilişkin her türlü kayıt, bilgi ve belgeler, kamu idareleri tarafından düzenli olarak muhafaza edilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan; Belbim AŞ ile İETT arasında akdedilen Üye İşyeri Sözleşmesi ve Ek protokol uyarınca İstanbulkart ile yapılacak tüm tahsilat işlemleri Belbim AŞ tarafından yapılmaktadır.

Belbim Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ ile İETT İşletmeleri Genel Müdürlüğü arasında imzalanan ve 01.06.2021'dan beri yürürlükte bulunan Üye İşyeri Sözleşmesi Ek Protokol'ün;

“Hakediş Raporlarının Düzenlenmesi” başlıklı 7'nci maddesinde;

“7.1. Belbim, Üye İşyeri'ne ait hizmet alanlarında bulunan Geçiş Kontrol Sistemlerindeki bilgilerin günlük okunarak gün sonu raporu bilgileri üzerinden en geç 1 (bir) iş günü içinde Üye İşyeri'nin hak edişini hesaplayarak (Abonmanlık gibi hesabı aylık yapılan geçiş bilgileri hariç) Üye İşyeri'ne yazılı (ıslak imzalı veya kep adresi üzerinden) olarak bildirilecektir. Mutabakat sorunları, sistemsel aksaklıklar, öngörülemeyen vb. durumlar nedeniyle raporlama süresi 3 (Üç) iş gününü geçmeyecektir.

7.2. Abonmanlıkla ilgili hakedişleri ise hak edişlere konu yolculuk tutarlarının yolcular tarafından harcamasının yapıldığı takvim ayından bir sonraki ayın ilk on (10) günü içinde hesaplayarak Üye İşyeri'ne bildirilecektir.” düzenlemeleri ile hakedişlerin ödeme hizmeti sağlayıcısı olan Belbim Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ tarafından hesaplanıp İdareye bildirileceği açıklanmıştır.

Yapılan incelemede; İdarenin sunduğu hizmetlere ilişkin ödemelerin, ödeme hizmeti sağlayıcısı olan Belbim Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ tarafından tahsil edildiği ancak gelir ve alacakların takip ve tahsilinden sorumlu olan İdarenin ilgili birimlerinin kart basımlarını ve hakedişleri kontrol edecek mekanizmalarının bulunmadığı, Belbim Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ'nin gönderdiği tutarlarının kontrol edilmeksizin banka hesaplarına alındığı ve muhasebeleştirme işlemlerinin yapıldığı tespit edilmiştir.

İdareye ait gelirler Belbim Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ banka hesabına aktarılmaktadır. İdarenin söz konusu banka hesabına erişimi bulunmamaktadır. Ayrıca, validatörlere kart basımları ve geçişlere ilişkin donanım, yazılım, veriler ve sistem loglarının yönetimi idarede değildir. Söz konusu durumda İdarenin hizmet gelirlerinin ödeme hizmeti sağlayıcısı Belbim Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ tarafından tahsil edilip İdareye gönderilmesine rağmen İdare tarafından teyit imkânı sağlayacak mali kontrol mekanizmalarının kurulmadığı görülmüştür.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve gerekli çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin hizmet gelirlerini tahsil edip İdareye hakediş düzenleyerek ödemede bulunan ödeme hizmeti sağlayıcısının gönderdiği tutarları kontrol ve teyit edecek mali kontrol mekanizmalarının kurulması ve işletilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

İdare taşınmazlarının cins tashihlerinin yapılmadığı ve mevzuatında belirtilen taşınmaz kayıt işlemlerinin de tamamlanmadığı görülmüştür.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde; cins tashihi, *“binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi”* şeklinde tanımlanmaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesinde ise; kamu idarelerinin; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde ve kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, tapu kayıtlarında cins tashihi için gerekli işlemleri yapacağı, tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülüğün kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye ait olduğu, ancak cins tashihi ile ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülüklerin kullanıcılar tarafından karşılanacağı düzenlemesine yer verilmiştir.

Yapılan incelemede; İdarenin tapuda kayıtlı taşınmazlarından, mevcut kullanım şekli ile tapuda yer alan bilgileri farklı olan taşınmazları olduğu tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve gerekli çalışmalar yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından çalışmalar başlanacağı ifade edilmiş olmakla birlikte mevzuat hükümleri doğrultusunda, taşınmazların cins tashihlerinin yapılarak tapuda kayıtlı olan taşınmazların kullanım şekilleri ile tapu bilgilerinin uyumlu hale getirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Yapım İşi İhalelerinde Kontrollük Hizmetleri İçin Binek Araç Şartının Yer Alması

İdare tarafından yapılan yapım işi ihalelerinin bazılarında, kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla binek araç temin edilmesi şartının yer aldığı görülmüştür.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde;

"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez. ..." denilmektedir.

Bu düzenlemeye göre, idareler farklı istekliler tarafından sağlanabilecek ve aralarında doğal bağlantı olmayan mal alımı, hizmet alım ve yapım işlerini bir arada ihale edemeyecekleri gibi yapılan işle veya alınan hizmetle ilgisi olmayan farklı yöntemlerle piyasadan temin edilebilecek mal ve hizmet kalemlerinin de ihale bünyesinde bulunmaması gerekir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "Yapım işinin yürütülmesinde ihtiyaç duyulan araç, gereç ve malzemelerin yüklenicilere aldırılması" başlıklı 49'uncu maddesinde;

"İdareler tarafından, ihale dokümanında ihale konusu işin yürütülmesi sırasında kontrol aracı, bilgisayar, telefon, faks vb. araç, gereç ve malzemelerin yüklenici tarafından temin edileceği yönünde düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. İhale konusu iş kapsamında yer almayan hususların yerine getirilmesi yükleniciden istenilemez. Ancak ihale konusu işin yürütülmesi ile doğrudan ilgili olması, kullanım süre ve şekillerinin ihale dokümanında belirtilmesi kaydıyla, ihale dokümanında araç, gereç ve malzemelerin yüklenici tarafından temin edileceğine ilişkin düzenleme yapılması mümkündür." ifadesine yer verilmiştir.

Söz konusu düzenleme 23.08.2024 tarih ve 32641 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklik ile yürürlükten kaldırılarak aynı düzenleme ile Tebliğ'e "İdarece kullanılmak üzere araç, gereç, makine ve ekipmanın yükleniciler tarafından temin edilmesi" başlıklı 15.3 maddesi eklenmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "İdarece kullanılmak üzere araç, gereç, makine ve ekipmanın yükleniciler tarafından temin edilmesi" başlıklı 15.3 maddesinde;

"İhale dokümanında ihale konusu işin yürütülmesi sırasında sözleşme konusu işlerin kontrolü, takibi gibi gerekçelerle idarece kullanılmak üzere araç, gereç, makine ve ekipmanın yüklenici tarafından temin edileceğine ilişkin düzenleme yapılmayacaktır." düzenlemesi yer almaktadır.

Tebliğ’de yer alan düzenlemeler ve yapılan değişiklikten açıkça anlaşılacağı üzere, ihale dokümanlarında işin yürütülmesiyle doğrudan ilişkisi bulunmayan araç ve gereçlerin yüklenicilerden temin edileceğine ilişkin düzenlemelere yer verilmesi mevzuatına aykırılık teşkil etmektedir. Yapım işlerinin mevzuata uygun olarak yerine getirilip getirilmediğinin idarece kontrol edilmesi, işin yürütülmesiyle doğrudan ilgili olmayıp ayrı bir faaliyetin konusudur. Söz konusu kontrol işleri, İdarece yerine getirilmesi gereken ve yapım işinin doğrudan unsuru olmayan işler olup, İdare bu kontrollük işlerini kendi personeli vasıtasıyla yerine getirmek durumundadır. Yapım işlerinin doğrudan unsuru olan faaliyetler (yapı denetim görevlisinin çalışmasına yönelik binalar gibi) ise Yapım İşleri Genel Şartnamesi gereğince yüklenici tarafından yapılacak faaliyetlerdir.

Yapılan incelemede, İdarenin yapım işi ihalelerinde kontrollük hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla binek araç temin edilmesi şartının koşulduğu ve niteliği itibarıyla bu usulün bir araç temin etme yöntemi olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Zira 2024 yılında yapılan veya yapımı devam eden yapım işlerinde, iş süresince yüklenicilerden kontrol aracı olarak toplamda 8 adet binek araç temin edilmiştir. Binek araçlar için ihale dokümanlarına model yılı, kilometre sınırı, renk, yakıt vs. gibi özellikler ihale şartı olarak eklenmiştir.

Yapım İşİ İhalelerinden Temin Edilen Araçlar

No	Marka	Model	Plaka
1	R...	C...	34 G... 9...
2	F...	E...	34 K.. 2..
3	F...	E...	34 K.. 8..
4	F...	E...	34 G.. 4..
5	F...	E...	34 G... 0..
6	F...	E...	34 G.. 0..
7	F...	E...	34 G.. 0..
8	F...	E...	34 G.. 0..

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; ihale edilen birbirinden bağımsız işlerin, ilgili şartnamesine uygun olarak yerine getirilip getirilmediğinin idarece kontrol edilebilmesi; işin yürütülmesiyle doğrudan ilgili olduğu değerlendirildiğinden bu usulün araç temin etme yöntemi olarak kullanma amacı güdülmediği, yapım işleri ihale dokümanlarında bu husus göz

önünde bulundurulacağı ve işin doğrudan yerine getirilmesi ile alakalı olmadığı belirtilen araç temini ile ilgili maddeler eklenmeyeceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yapım işi ihale dokümanlarına araç temini ile ilgili düzenlemeler eklenerek araç ihtiyacının karşılanması yöntemine son verilerek, işin doğrudan yerine getirilmesi için gerekli olmayan unsurlarla ilgili uygulamaların yapılmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 5: Yapım İşinde Geçici Kabul Eksikliklerinin Fiyatlandırılmaması ve Sözleşme Bedeline Oranla Ulaştığı Yüzde Düzeyinin Gösterilmemesi

İdarenin ihale ettiği yapım işinde, kabul komisyonu tarafından düzenlenen geçici kabul tutanağında kabule engel nitelikte olmamakla birlikte yapılan işte kusur ve eksiklikler tespit edildiği ancak bu eksikliklerin sözleşme bedelinin yüzde beşini geçip geçmediğini gösteren bir fiyatlandırma yapılmadığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 41’inci maddesinin dördüncü fıkrasında; “*Kabul komisyonunun oluşturulması ve işyerine gönderilebilmesi, yapılan işin kusurlu ve eksik kısımlarının bedelleri toplamının işin sözleşme bedelinin yüzde beşinden fazla olmamasına bağlıdır. Bu oranı geçmeyen kusur ve eksiklikler, aynı zamanda işin idareye teslimine ve kullanılmasına ve/veya işletilmesine engel olmayacak ve herhangi bir tehlikeye meydan vermeyecek nitelikte olmalıdır.*” hükmü ile aynı maddenin 5’inci fıkrasının (b) bendinde; “*Kabul komisyonu, kabule engel nitelikte olmamakla birlikte yapılan işte kusur ve eksiklikler tespit ederse; geçici kabul tutanağını tanzim ederek gördüğü kusur ve eksikliklerin ayrıntısını gösterir bir liste düzenler ve bunların giderilmesi için gerekli olan süreyi tutanakta belirtir.*” hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, yüklenicinin idareye geçici kabulün yapılması için yazılı olarak başvuruda bulunmasını müteakip, geçici kabul komisyonunun oluşturulması ve işyerine gönderilebilmesi, yapılan işin kusurlu ve eksik kısımlarının bedelleri toplamının, işin sözleşme bedelinin yüzde beşinden fazla olmamasına bağlıdır. Bu oranı geçmeyen kusur ve eksikliklerin, aynı zamanda işin idareye teslimine ve kullanılmasına ve/veya işletilmesine engel olmayacak ve herhangi bir tehlikeye meydan vermeyecek nitelikte olması gerekmektedir.

Bu nedenle İdare tarafından, gerekli olan yüzde beşlik eksik ve kusurlu işler tespit edilirken, teklif birim fiyatlı işlerde eksik ve kusurlu işlerin bedellerinin birim fiyatlar üzerinden

hesaplanması gerekmektedir. Yapılan incelemede; İdare tarafından eksik ve kusurlu işlerin sözleşme bedelinin yüzde beşinden fazla olup olmadığının tespitini yapılmaksızın, ödenen hakedişlerin sözleşme bedelinin %95'ini aştığından hareketle geçici kabul komisyonunu oluşturup iş yerine gönderildiği görülmüştür.

Ayrıca geçici kabul komisyonu tarafından hazırlanan geçici kabul tutanağında;

“ ...

Yapılan işin sözleşme ve eklerine uygun olduğu ve geçici kabule engel olabilecek kusur ve arızaların bulunmadığı görülmüştür.

Ancak; EK1'deki (3 syf) listelerde belirlenen; 43 maddelik elektrik imalarına ait eksik ve kusurlu işler listesinin, 26 maddelik mekanik imalatlarına ait eksik ve kusurlu imalat listesinin ve 20 maddelik inşaat imalatlarına ait eksik ve kusurlu işler listesinin tamamlanması veya tamir edilmesi gereken işler için yükleniciye 29/08/2024 tarihine kadar süre verilmesine karar verilmiş olup, verilen sürenin sonunda işin tamamlanmaması halinde, sözleşmede belirtilen günlük gecikme cezasının %10'u oranında gecikme cezası uygulanacaktır.” denilerek eksiklikler tespit edilmiş ve kabule engel olmadığı değerlendirilerek geçici kabul yapılmıştır.

Söz konusu eksikliklere ilişkin İdare personeline tutar tespiti yaptırılmış olup bahsi geçen tutarların sözleşme bedelinin %5'ine ulaşmadığı görülmüştür. Ancak geçici kabul tutanağına ekli eksikliklerin belirtildiği listede; özellikle Bilişim Teknolojisi (IT) Sistem odasına ilişkin önemli eksiklikler olduğu, doğalgaz hatlarının henüz açılmadığı için kombi, duvar tipi kazan dairelerinin denemesinin yapılamadığı anlaşılmıştır. Her ne kadar eksikliklere ilişkin tutar sözleşme bedelinin %5'ini geçmese de kusur ve eksikliklerin, aynı zamanda işin idareye teslimine ve kullanılmasına ve/veya işletilmesine engel olmayacak ve herhangi bir tehlikeye meydan vermeyecek nitelikte olması gerekmektedir. Söz konusu eksikliklerden bazılarının işin kullanılmasına ve işletilmesine engel olabileceği değerlendirilmektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; Yapım İşleri Genel Şartnamesi 41'inci maddesinde yer alan hükümden hareketle anahtar teslimi götürü bedel kısmına ait Geçici Kabul Eksikliklerinin fiyatlandırılması gerektiğinden bahsedilmediği, teklif birim fiyatlı işlerde ise eksik ve kusurlu işlerin bedellerinin birim fiyatlar üzerinden hesaplanması gerektiği ve bahse konu yapım işinde de teklif birim fiyatlı işlerde eksik imalat olmadığı için fiyatlandırma yapılmadığı ifade edilmiştir. Ancak bulgumuzda da belirttiğimiz üzere hakedişlerin %95'inden

fazlası ödendiğinden hareketle geçici kabul yapılmış olup anahtar teslim işler için pursantaj cetvelinde öngörülen eksik imalatlar üzerinden hesap yapılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, yapım işlerine ilişkin geçici kabul işlemlerinin, Yapım İşleri Genel Şartnamesinde öngörülen hükümlere uygun olarak yürütülmesi gerekmektedir.

BULGU 6: İş Artışı Kapsamında Yapımı Öngörülen İlave İşlerin Başka Mahalde Kullanılması

İdare tarafından ihale edilen yapım işinde iş artışı kapsamında yapılan ilave işlerin başka garajlarda kullanıldığı görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi" başlıklı 24'üncü maddesinde:

"Mal ve hizmet alımlarıyla yapım sözleşmelerinde, öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan iş;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

Şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin %10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri sözleşmelerinde ise %20 'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir.

..." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer alan hükümden; öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan işin sözleşmeye esas proje içinde kalması ve İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin % 10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri sözleşmelerinde ise % 20'sine kadar oran dahilinde aynı yükleniciye yaptırılacağı anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; İdareye ait 2022/1502031 İhale Kayıt Numaralı “Sultangazi Cebeci Garajı Yapımı” işinde öngörülemeyen bir durum bulunmamasına, artışa konu olan işin sözleşmeye esas proje içinde kalması ve idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması şartlarının gerçekleşmemesine rağmen; beş adet araç yıkama tesisinin alt yıkama sistemi ve üst yıkama fırça teçhizatlarının iş artışı kapsamında alındığı; iş artışı kapsamında yapılan yıkama tesislerinin Sultangazi Cebeci Garajına kurulduktan sonra iki tanesinin demonte edilerek bir tanesinin Gürpınar Garajına diğerinin ise Hasanpaşa Garajına kurulumunun yapıldığı tespit edilmiştir. İş artışı kapsamında yapımı gerçekleştirilen işlerin sözleşmeye esas proje içinde kalması ve idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması gerekmektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve iş artışı kapsamında yapımı öngörülen ilave işlerin mahal listesine göre yapılacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak; sözleşmeye esas proje içinde kalan ve idareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmadığı durumlarda iş artışı yapılması, diğer durumlarda işin sözleşmedeki şartlarla tamamlanıp yapılması gereken alımların yeniden ihale edilerek gerçekleştirilmesi ayrıca iş artışı kapsamında yapılan ilave işlerin, ilgili proje kapsamında kullanılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 7: Amortisman Kayıtlarının Mevzuatına Uygun Olarak Yapılmaması

İdare tarafından envanterde yer alan amortismana tabi varlıklara ilişkin amortisman ayırma işlemlerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmediği ve Duran Varlık Amortisman Defterinin oluşturulmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 187’nci maddesinde, bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için amortisman ayrılacağı, bu Yönetmelik kapsamına dâhil kamu idarelerince muhasebe sistemine dâhil edilen maddi duran varlıklardan hangilerinin amortismana tabi tutulacağı ve bunlara ilişkin uygulanacak amortisman süre, yöntem ve oranları ile ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen esas ve usullerin uygulanacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik’in 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabının niteliğini ve işleyişini düzenleyen 202 ve 203’üncü maddelerinde; bu hesabın, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için

kullanılacağı, maddi duran varlıklar hesapları için ayrılan amortisman tutarlarının yıl sonunda bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Diğer yandan, Yönetmelik'in "Duran varlıklar amortisman defteri" başlıklı 491'inci maddesinde, kamu idaresinin muhasebesinde tutulması zorunlu defterler arasında "Duran Varlıklar Amortisman Defteri" de sayılmış olup 04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Amortisman ve Tükenme Paylarına ilişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 9'uncu maddesinde amortisman tabi her bir varlığın, Ek2'de yer alan Duran Varlıklar Amortisman Defterine kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, idarenin kullandığı muhasebe programının amortisman işlemleri konusunda sağlıklı çalışmadığı, amortisman tabi varlıklar için yıllar itibarıyla amortisman ayırma işlemlerini güvenilir bir şekilde gerçekleştiremediği ve Duran Varlıklar Amortisman Defterini oluşturamadığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, sunulan mali tabloların doğruluğu ve güvenilirliği açısından, kullanılan muhasebe programındaki mevcut aksaklıkların giderilmesi, amortisman tabi duran varlıklar için faydalı ömürleri süresince yıllar itibarıyla düzenli olarak amortisman ayrılması; ilgili varlığın edinim tarihi, amortisman oranı, birikmiş amortismanı ve net değeri gibi hususların takibi açısından Duran Varlıklar Amortisman Defteri'nin tutulması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 8: İdare Tarafından Sefer Öncesi Kontrollerde Arıza Tespitine Yönelik Önleyici Kriterler Belirlenmemesi ve Özel Halk Otobüslerinin Bazı Kontrollerinin Gereği Gibi Yapılmaması

Sefer öncesi kontrol formlarında, araçların seferlerine başlamadan önce muhtemel ve/veya var olan bir arızanın tespitine yönelik herhangi bir kontrol ve önleyici faaliyetin bulunmadığı ve Özel Halk Otobüslerinden arıza beyanı verenler ile dönem içindeki tüm periyodik bakımlardan sonraki kontrollerin İETT Araç Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığının "Bakım ve Teknik Yönetim Denetim Süreci"ne dahil olarak yapılmadığı görülmüştür.

İETT ile 17.09.2020 tarih ve 906 sayılı sistemin ihdasına ilişkin İBB Meclis Kararı ekindeki listede kod numaraları yer alan özel toplu taşıma işletmecilerini temsil yetkisine sahip

İstaş İstanbul Çift Katlı Ulaşım İnş. Pet. Tur. ve San. Tic. A.Ş. arasında imzalanan Özel Taşımacı İşletme Sistemi Sözleşmesinin;

“İşletenin Yükümlülükleri” başlıklı 13’üncü maddesinde;

“ ...

(3) Toplu taşıma aracının periyodik bakımları ile teknik ve yasal muayenelerini yaptırmak, muayenelere ilişkin belgeleri en geç 5 gün içinde İETT’ye bildirmek,

(4) Toplu taşıma aracını yasal ve teknik talimatlara uygun ve temiz bir şekilde işletmeye hazır halde bulundurmak,

...

(10) Mevzuat hükümleri ve İETT tarafından verilen diğer işletme talimatlarına uymak,

... ”

“İETT’nin Yükümlülükleri” başlıklı 14’üncü maddesinde;

“ ...

(3) Toplu taşıma talep, öneri ve şikâyetlerini almak, değerlendirmek, önleyici ve düzeltici işlemlerini yapmak,

...

(9) Araçları kurumsal kimliğe uygun hale getirmek,

... ”

“Denetim” başlıklı 15’inci maddesinde; “Mevzuat ve sözleşmeler çerçevesinde her türlü denetim yetkisi İETT ve İBB’ye aittir. ”

“Çeşitli Hükümler” başlıklı 22’nci maddesinde;

“ ...

(11) İşletmecilere araçların rutin, önleyici ve ağır bakımlarını, yenileme, arıza, onarım ve detaylı temizliklerini yaptırabilmeleri amacıyla, hak edişlerinde herhangi bir kesinti

yapılmaması kaydıyla, çalışma programlarında planlayarak ayda bir (1) gün izin verilecektir. Bu konuyla alakalı uygulama esasları taraflarca birlikte belirlenir.

...

(17) Arıza beyanı veren araçlar ile dönem içindeki tüm periyodik bakımlar Araç Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığının ÖHO ve Kooperatif araçları “Bakım ve Teknik Yönetim Denetimi Sürecine dâhil olarak kontrolleri sağlanacaktır. ...” denilmektedir.

Yukarıda yer alan düzenlemelerden; Özel Halk Otobüsü İşletmecilerinin toplu taşıma araçlarının yasal ve teknik talimatlara uygun bir şekilde periyodik bakımlarını ve muayenelerini yaptırıp işletmeye hazır halde bulundurmakla yükümlü olduğu ayrıca İETT tarafından verilen diğer işletme talimatlarına uymakla mükellef olduğu; İETT’nin ise toplu taşıma için talep, öneri ve şikayetleri alıp değerlendirmesi ve bu kapsamda önleyici ve düzeltici işlemler tesis ederek araçları kurumsal kimliğe uygun hale getirmesi gerektiği, mevzuat ve sözleşmeler çerçevesinde denetim yetkisinin İBB ve İETT’de olduğu, arıza beyanı veren araçlar ile dönem içindeki tüm periyodik bakımların İETT Araç Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığının “Bakım ve Teknik Yönetim Denetim Süreci”ne dahil olarak kontrol edileceği anlaşılmaktadır.

Diğer yandan; İdareye ait araçların bakım ve onarım ihalelerine ilişkin “Teknik Şartname”lerin;

“Tanımlar” başlıklı 2’nci maddesinin 6’ncı fıkrasında;

“Orer: Araçların günlük servise hazır olarak belirtildiği çizelge”

“Genel Şartlar” başlıklı 8’nci maddesinin 11’nci fıkrasında;

“Servis Oranı: Yüklenici aşağıdaki şekilde servis oranından sorumludur. İdare yaz ve kış orerini Yükleniciye bildirecektir. İdarenin yaz ve kış orerini güncelleme yetkisi vardır.” denilmekte ve farklı ihalelerde farklı servis oranları belirlemektedir. Örneğin 2022/1374476 İhale Kayıt Numaralı “32.797.800 Km Otobüs Bakım ve Onarımı” Hizmet Alım İşinde Otokar marka araçlar için kış ayları için; hafta içi %92, hafta sonu ve resmî tatil günlerinde %85; yaz ayları için hafta içi %85, hafta sonu ve resmî tatil günlerinde %80 servis oranı belirlenmiştir. Yüklenicilerin araçların tamamını servise hazır bulundurması gerekmekte olup belirlenen servis oranı ile yüklenicilerin bakım onarım yükümlülüğündeki araçlardan servise hazır bulundurulması gereken araç oranı belirtilmiştir. Servise verilmeyen araçlarda hasar ve arıza onarımları ile bakım ve diğer işlemlerin yapılması gerekmektedir.

Hem Özel Halk Otobüsleri hem de İETT'nin mülkiyetinde bulunan otobüslerin işletilmesi ve çalıştırılmasında arıza ve bakım onarımlarının zamanında yapılması için gerekli düzenlemeler öngörülmüş olup arıza kaynaklı aksayan seferlerin önlenmesi adına sefer öncesi kontrollerin geliştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Şöyle ki; İdarenin araçlar üzerinde yaptığı kontrol formları incelendiğinde; Araç Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığının araçların teknik muayenesi için 241 kalemden oluşan İETT Rutin Kontrol Kriterleri Formu bulunmaktadır. İlgili form detaylı bir şekilde hazırlanmış olup her nevi arızanın tespitine yönelik sorgulamalar mevcuttur. Ancak Özel Taşımacı İşletme Sistemi Sözleşmesinde belirtildiğinin aksine arıza beyanı veren araçlar ile dönem içindeki tüm periyodik bakımlara ilişkin kontrollerin İETT Araç Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığının "Bakım ve Teknik Yönetim Denetim Süreci"ne dahil olarak yapılmadığı, Özel Halk Otobüslerinin yalnızca rotasyondan çıkıp yeniden girmek istemesi durumunda ve yılda yalnızca bir kere bu kapsamda kontrol edildiği görülmüştür.

Diğer yandan, Filo Yönetim Dairesi Başkanlığı tarafından sunulan "Servis Esnası ve Servis Öncesi Denetim Soruları"nda tüm araçların servis öncesinde kontrollerinin yapılabilmesi için kriterler hazırlanmıştır. Söz konusu kriterler incelendiğinde; aracın hasar durumuna ilişkin olmak üzere aracın dış fiziki durumu, TÜVTÜRK Muayene tarihi, araç lastiklerinin durumu, temizlik ve yolcu bilgilendirmelerine ilişkin gerekli materyallerin bulunup bulunmadığını ilişkin kriterler yer almaktadır. Ancak söz konusu sefer öncesi kontrol formunda, araçların seferlerine başlamadan önce muhtemel ve/veya var olan bir arızanın tespitine yönelik herhangi bir kontrol ve önleyici faaliyetin bulunmadığı anlaşılmıştır.

Tablo 9: 01.01.2024- 25.11.2024 Tarihleri Arasındaki Zayi Seferler

İşleten	Zayi Sefer Sayısı (Trafik kaynaklı rötar, kapalı güzergâh, personel rahatsızlığı, yolcu sağlığı, darp, hırsızlık, kötü hava şartları, yol çalışması, vb. sebepli zayılar dahil)	Arıza Kaynaklı Zayi Sayısı
İETT	224.612	154.754
KOOP VE ÖHO	424.470	183.915
TOPLAM	649.082	338.669

25.11.2024 tarihine kadar 2024 yılı içerisinde toplam 649.082 adet sefer zayi olduğu bunun 338.669 tanesinin arıza kaynaklı olduğu tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; 2024 yılı içerisinde 21.200 adet periyodik ve önleyici bakım (kilometre bakımı, yaz ve kış bakımı, klima bakımı vb.) faaliyetinde bulunulduğu, aynı zamanda oluşabilecek arızaların önceden tespiti ve giderilebilmesi için fren test cihazları, aks kontrol cihazları, far test cihazları, cam kontrol cihazları, lastik kontrol cihazları ile İETT ve Özel Halk Otobüslerine Toplu Taşıma Uygunluk muayeneleri yapıldığı, bu kapsamda 2024 yılı içerisinde muayeneler gerçekleştirilerek olup toplam 36.728 adet Rapor oluşturulduğu, bu raporlar doğrultusunda toplam 55.911 adet majör bulgu (aracın toplu taşımada kullanılmasına uygun olmadığına ilişkin bulgu) oluşturulduğu ve araç uygun hale getirilinceye kadar araçların servisten kesildiği, yine garajlardaki 61 adet Diagnose cihazı ile diğer yöntemlerle bulunamayan arızaların tespiti yapılmakta olduğu, aynı zamanda toplu taşıma hizmeti veren tüm otobüslerin yılda bir kez olmak üzere TÜVTÜRK Periyodik Muayenesine girmekte olduğu,

İETT tarafından servis öncesi yapılan kontrollerde araç arızalarının tespiti ve önleyici faaliyetlerin gerçekleştirilmediği ile ilgili olarak; peron alanları teknik bakım ve arıza tespiti için uygun fiziksel altyapıya sahip olmadığı, arıza kontrollerinin bu alanlarda yapılması operasyonel olarak mümkün olmadığı, araçlarda sefer öncesi arıza oluşması durumunda İETT mülkiyetindeki araçlar için yol yardım ekipleri devreye alındığı, özel taşımacı araçlar için ise araç sahibi veya şoför tarafından yetkili servisle iletişim kurulduğu ve işlem yapıldığı, servis öncesi peron denetimlerinin araçların sefer için hazır bulunduğu zamanı değerlendirmek, yolcu hizmet kalitesini sağlamak ve sürdürmek, can ve mal güvenliğini tehdit edebilecek dışsal unsurların gözlemlenmesi ve bertaraf edilmesi amacıyla yapıldığı, bu denetimlerde aracın dış fiziki durumu, temizlik durumu, lastiklerin genel görünümü, zorunlu donanımların bulunup bulunmadığı gibi hususlar kontrol edildiği, sefer öncesi yapılan denetimlerin amacının teknik arıza tespiti olmadığı yolcu hizmet kalitesini artırıcı, can ve mal güvenliğini koruyucu, görünür ve işlevsel unsurların takibine yönelik olduğu,

Ayrıca İdare adına tescilli otobüslerde; bakım, arıza ve hasarlarda kullanılan yedek parçaların akredite kuruluşlarda analiz edilmesi hususunda daha aktif bir yönetim gerçekleştirileceği, İdare tarafından Arıza ve Periyodik Bakımlara ilişkin Kontrol Formlarında yapılacak düzenlemeler ile Araç Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığının “Bakım ve Teknik Yönetim Denetim Süreci” kapsamında daha etkin kontrollerin yapılması hususunda çalışmalar başlatıldığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare tarafından periyodik ve önleyici bakım faaliyetinde bulunulduğu belirtilmiş olsa da bahsedilen kilometre bakımı, yaz ve kış bakımı, klima bakımı vb. sayılan bakımlar, bakım onarım ihalelerine ilişkin şartnamelerde ve bakım föylerinde açıklanan olağan bakımlar olup sefer aksamasına sebep olacak önleyici bakım faaliyetleri olmadığı değerlendirilmektedir. Zira bahsedilen bakım devresi gelen araçlar servisten çekilmekte ve bakım onarımı gerçekleştirilmek üzere yüklenicilere teslim edilmektedir. Diğer yandan bahsi geçen test ve kontrol cihazları ile yapılan kontrol, Araç Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığının araçların teknik muayenesi için 241 kalemde oluşan İETT Rutin Kontrol Kriterleri kapsamında olup araçlar, yılda bir kez veya arıza oluşuktan sonra arızanın giderilip giderilmediğini test etmek için bu kapsamda kontrol edilmektedir. Ayrıca özel işletmecilere ait araçlar Özel Taşımacı İşletme Sistemi Sözleşmesinde belirtildiğinin aksine arıza beyanı veren araçlar ile dönem içindeki tüm periyodik bakımlara ilişkin kontroller İETT Araç Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığının “Bakım ve Teknik Yönetim Denetim Süreci”ne dahil olarak yapılmamaktadır. Özel Halk Otobüslerinin yalnızca rotasyondan çıkıp yeniden girmek istemesi durumunda ve yılda yalnızca bir kere bu kapsamda kontrol edilmektedir.

İdare tarafından peron alanları teknik bakım ve arıza tespiti için uygun fiziksel altyapıya sahip olmadığı, arıza kontrollerinin bu alanlarda yapılması operasyonel olarak mümkün olmadığı belirtilmiş olsa da; bulgumuzda da belirttiğimiz üzere araçlara fiziksel müdahalede bulunmaksızın, araç içi teşhis portu (OBD) veya arıza tespit (diagnostik) cihazları ile kontrol yapılarak raporlanması ve sık tekrarlayan arızalara ilişkin daha detaylı ve daha sıkı bir kontrol süreci oluşturulması durumunda, arıza kaynaklı zayı seferler en az düzeye indirilecektir. Böylece hem yol yardım çalışmalarından tasarruf edilerek trafiğin tıkanmasının önüne geçileceği hem de yolcu ve şoför personelin can ve mal güvenliği artırılarak vatandaş memnuniyeti sağlanacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak; arıza kaynaklı aksayan seferlerin önlenmesi adına sefer öncesi kontrol formlarının geliştirilmesi gerektiği, bu kapsamda; her sefer öncesinde araç içi teşhis portu veya arıza tespit cihazları ile kontrol yapılarak raporlanması ve sık tekrarlayan arızalara ilişkin daha detaylı ve daha sıkı bir kontrol süreci oluşturulması, özel halk otobüslerinin bakım ve onarımlarının yetkili firmalara yaptırılmasının zorunlu kılınması gibi önlemler alınması ayrıca Özel Toplu Taşımacılık İşletim Sistemi Sözleşmesinde belirtildiği şekilde arıza beyanı veren araçlar ile dönem içindeki tüm periyodik bakımlardan sonraki kontrollerin Araç Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığının “Bakım ve Teknik Yönetim Denetim Süreci”ne göre yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 9: Memurlara ve İşçilere Yiyecek Yardımı Yapılmasına İlişkin Uygulamada Hata Olması

İdare tarafından Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine aykırı olarak işçi ve misafirler için de yemekhane bütçesine para aktarıldığı ve bazı işçilerin misafir gibi yemekhane hesabına para yatırarak sözleşmelerinde yer alan yemek yardımından daha az yemek bedeli ödediği görülmüştür.

Devlet memurlarının yiyecek yardımından hangi hallerde, ne şekilde faydalanacaklarını ve bu yardımın uygulanması ile ilgili esasları belirlemek amacıyla hazırlanan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinin;

“Kapsam” başlıklı 2’nci maddesinde;

“Bu Yönetmelik, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi memurlar hakkında uygulanır. ...”

“Yardım Şekli” başlıklı 3’üncü maddesinde;

“Yiyecek yardımı sadece yemek verme şeklinde yapılır. Bu yardım, nakten veya kupon, kart, fiş, bilet ya da bu mahiyette bir ödeme aracı verilmek suretiyle yapılamaz.

Yiyecek yardımı haftalık çalışma süresi 40 saati aşmayan yerlerde öğle yemeği olarak verilir. Günüün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan memurlara, görevlerinin diğer yemek saatlerinde de devam etmesi şartıyla üç öğüne kadar yemek verilebilir.”

“Yemek Servisi Giderleri” başlıklı 4’üncü maddesinde;

“Yiyecek yardımının gerektirdiği giderler, yemek maliyetlerinin Ankara, İstanbul ve İzmir illeri için üçte ikisini, diğer iller için yarısını aşmamak üzere, bu Yönetmelik kapsamına dahil memur kadrosu adedine göre kurum bütçelerine konulacak ödeneklerle karşılanır.

Ödenek dağıtımı yemek servisi kurulacak kurumdaki memur sayısı dikkate alınmak suretiyle yapılır.

Yemek bedelinin bütçeden karşılanamayan kısmı yemek yiyenlerden alınır....”
düzenlemeleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan düzenlemelerden; anılan Yönetmeliğin devlet memurları hakkında uygulanacağı, yemek yardımının sadece yemek verme şeklinde yapılacağı, bu yardımın nakden

veya herhangi bir ödeme aracı vermek suretiyle yapılamayacağı, yiyecek yardımının gerektirdiği giderlerin İstanbul için üçte ikisini aşmamak üzere Yönetmelik kapsamına dahil memur kadrosu adedine göre kurum bütçelerine konulacak ödeneklerle karşılanacağı, ödenek dağıtımının yemek servisi kurulacak memur sayısı dikkate alınarak yapılacağı, yemek bedelinin bütçeden karşılanamayan kısmının yemek yiyeceklerden alınacağı anlaşılmaktadır.

Diğer yandan; İdarenin personel istihdam ettiği İstanbul Personel Yönetim AŞ (İsper AŞ) ve ilgili sendikalar arasında akdedilen toplu iş sözleşmesinin ilgili bölümünün;

“Yemek Yardımı” başlıklı maddesinde;

“1. İşçilere fiilen çalıştıktan günlerde doyurucu nitelikte olmak kaydıyla günde 3 çeşit yemek verilir. Ancak, yemek verilmeyen yerlerde çalışan işçilere, 01 .01 .2022 tarihi itibarıyla fiilen çalışılan her gün için brüt 30 TL/Gün yemek bedeli ödenir. (01.01.2022 tarihi itibarıyla ödenmiş yemek yardımı ödemeleri, bu hesaplardan mahsup edilir.)

2. Bu tutar, sözleşmenin ikinci yılında Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2003:100 Temel Yılı Tüketici Fiyat Endeksi 2021 Aralık endeks sayısının, 2021 Aralık endeks sayısına göre (bir önceki yılın aynı ayına göre) artışı oranında arttırılır.

3. Bu tutar, sözleşmenin üçüncü yılında Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2003:100 Temel Yılı Tüketici Fiyatları Endeksi 2023 Aralık endeks sayısının, 2021 Aralık endeks sayısına göre (bir önceki yılın aynı ayına göre) artışı oranında arttırılır.” düzenlemesi yer almaktadır. Buna göre 2024 yılında işçilere 178 TL/Gün yemek bedeli ödenmiştir.

İdarenin yemek bedeli maliyet hesabı incelendiğinde; hafta sonları dahil günlük çıkarılan ortalama yemek adedinin 365 gün ile çarpımı suretiyle yıllık çıkarılan ortalama öğün sayısına ulaşıldığı, KDV dahil gıda malzemesi alım ihalesi tutarının ortalama öğün sayısına bölünerek bir birim yemek maliyetinin 82,20 TL olarak hesaplandığı görülmüştür.

Yapılan incelemede; yalnızca memur personelin yemek maliyetinin üçte ikisinin İdare tarafından karşılanması gerekirken Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine aykırı olarak işçiler ve misafirleri de kapsayacak şekilde gıda malzemesi alımı yapılmıştır. Ayrıca personel şirketlerinden istihdam edilen işçilere sözleşmelerine göre üç çeşit yemek verilmesi ya da 2024 yılı için 178 TL yemek yardımının nakden ödenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda işçilere 178 TL günlük yemek yardımı ödenmesine rağmen bazı işçilerin kart basmaksızın İETT

Genel Müdürlüğü Yemekhane Hesabına misafir olarak ücret yatırdığı ve günlük 82,20 TL yemek bedeli ödediği tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; gıda alımına yönelik bütçenin, yemekhanelerde memur personelin Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine göre faydalanabilmeleri ve İdareye herhangi bir zamanda gelecek misafirlerin ve ayrıca İdareye hizmet veren yüklenici personellerinin de faydalanabilmesi gözetilerek belirlendiği, yemekhanelerden faydalanan memur personelin ödeyeceği bedeller Yönetmelikte belirtilen şekilde tespit edildiği, diğer kişilerin öğün maliyeti üzerinden tespit yapılarak hesaplandığı ve yüklenici personelinin yediği yemeklerin hakedişlerinden kesildiği, yemekhaneden faydalanmak isteyen kişilerin kart okutarak yemekhaneden faydalanmakta olduğu ifade edilmiştir.

Bulgumuzda da belirttiğimiz üzere, Yönetmelik'te yer alan düzenlemeler gereği yemekhane bütçesine aktarılan ödeneğin memur sayısı dikkate alınarak belirlenmesi gerekmektedir. Kaldı ki, İdarenin yemek maliyeti hesabında kullanılan öğün sayısının gerçeği yansıtmadığı değerlendirilmektedir. Zira 2024 yılı maliyet hesabında kullanılan öğün sayısı 382.000 adet olarak yer almış olup 2025 yılı maliyet hesabında 1.000.000 olarak belirlenmiştir. Söz konusu belirlemeler geçmiş yıllar ortalamalarına dayanmamakta olup tahmini olarak oluşturulmuştur. Bu haliyle öğün başına maliyet hesabı da doğrulanabilir değildir. Diğer yandan yemekhane banka hesaplarına aktarmalar incelenmiş olup işçi personelden bazılarının kart basmaksızın yemekhane hesabına misafir gibi para göndererek daha ucuza yemek yediği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin yemekhaneye aktaracağı ödeneği belirlerken memur sayısını esas alması, misafirlerin yemek bedelini personel şirketlerinden istihdam edilen personele ödenen yemek bedelinden daha az belirlememesi ayrıca personellerin kart basmasını zorunlu kılacak önlemler alması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 10: İdarenin Ortağı Olduğu Şirketten Kar Payı Alacağının Takip ve Tahsilin Yapılmaması

İdarenin ortağı olduğu, Türk Ticaret Kanunu kapsamında faaliyette bulunan Şirket'in 2021 yılı kâr payı dağıtımında bazı ortakların kâr payını ödediği ancak İdarenin kâr payını halen ödemediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Gelirlerin toplanması sorumluluğu” başlıklı 38’inci maddesinde, kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre şirketin bazı ortakların kâr payını öderken bazılarını ödememesi söz konusu değildir.

Yapılan incelemede; İdarenin ortağı olduğu, İSTAÇ AŞ’nin (İstanbul Çevre Yönetimi Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi) 2021 yılı kâr payı dağıtımında bazı ortakların kâr payını ödediği ancak İdarenin 983.446,56 TL kâr payını ise halen ödemediği tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş olup gerekli çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin alacağı olan 983.446,56 TL’nin İSTAÇ AŞ’den takibi ve tahsili için gerekli çalışmaların başlatılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 11: Trafik Kazaları Sonucu Oluşan Hasar Bedelleri ve Üçüncü Kişilere Ödenen Tazminatların Şoförlerin Kusur Oranına Bakılmaksızın Büyük Çoğunluğunun İdare Tarafından Karşılanması

İdareye ait araçlarda kazaya karışan şoför personel adına hükmedilen tazminat ve ödemelerin %90’ının İdare bütçesinden karşılandığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesinde her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesi, kullanılması, muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınarak yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun’un “Mal yönetiminde etkinlik ve sorumluluk” başlıklı 48’inci maddesinde ise; kullanılmak üzere taşınır teslim edilen görevlilerin, taşınırın korunmasından ve taşınıra verilen zararlardan sorumlu olacağı ve kamu idaresinin verilen zararların sorumlularına ödettirilmesini sağlamakla yükümlü olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden; kamu görevlilerinin kamu kaynaklarının korunmasından ve kendilerine verilen taşınırlara verilen zararlardan sorumlu oldukları anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; İETT otobüslerini kullanan şoför personelin karıştığı trafik kazalarında meydana gelen hasara ait tazminat bedelinin şoföre yüklenecek miktarının, asli ve tali kusur oranına bakılmaksızın %90'ının İdarece karşılandığı, şoför personele yalnızca %10'unun rücu edildiği görülmüştür.

Örneğin; İstanbul Anadolu 7. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2021/496 Esas 2022/578 Karar Nolu kararının ilgili bölümünde;

“ ...

Dosyada mübrez bilirkişi raporunda özetle; davalı sürücü ... 'in idaresindeki 34 T.. 19.. plakalı İETT otobüsü ile karşıdan gelen araçların şeridine geçerek karşı yönden gelen 34 R.. 52.. plakalı servis otobüsüne çarptığı için KTK 84/c ve KTY 157/a/3 maddelerinde açıklanan kusurları işlediği; kazanın meydana gelmesinde asli ve %100 kusurlu olduğu; dava dışı sürücü ... 'in idaresindeki 34 R.. 52.. plakalı servis otobüsü ile kendi şeridinde normal seyrederken karşıdan gelen ve şeridine giren 34 T.. 19.. plakalı İETT otobüsü ile kazaya karıştığı için kazanın meydana gelmesinde kusurunun olmadığı; ihbar edilen İETT İşletmeleri Genel Müdürlüğünün KTK 85/1-5 maddesi gereğince sahibi olduğu 34 T.. 19.. plakalı otobüsün sürücüsü ... 'in kusurundan kendi kusuru gibi ve kusuru nedeniyle oluşan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğu ancak işbu davada davalı olmadığı; davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığının kazaya karışan 34 T.. 19.. plakalı İETT otobüsü sahibi ve kazanın meydana gelmesinde kusuru olmadığı için hukuki sorumluluğunun olmadığı...” denilerek İETT’ye ait aracı kullanan şoförün %100 kusurlu olduğu belirtilmiş olup hükümde İETT’ye sorumluluk atfedilmemiştir.

Sorumlu şoför personel tarafından mahkemenin hükmettiği tazminatı ödedikten sonra dilekçe ile İdareye başvurmuştur.

Kazaya karışan şoför personel dilekçesinde;

“Davalı olarak yer aldığım, İstanbul Anadolu 7. Asliye Ticaret Mahkemesi 2021/496 Esas–2022/578 Karar sayılı ilamında davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. İlgili

mahkeme kararına istinaden 13.618,50 TL ödeme yapmış bulunmaktayım. TİS kapsamında ödenen tutarın %90'lık kısmının tarafıma ödenmesini istemek zarureti hâsıl olmuştur.

TİS 38. madde düzenlemesine göre ödenen bedelin %90'ı idare tarafından karşılanması gerekirken ödemenin tamamı tarafımdan yapılmıştır. Ödediğim fazla kısmın kurumunuz nezdindeki maaş hesabıma ödenmesini talep ederim.” demiş ve İdare tarafından bahsi geçen tazminatın %90'ı kendisine ödenmiştir.

Ancak yukarıda yer alan örnekte olduğu gibi İdareye atfedilecek herhangi bir kusur bulunmaksızın doğrudan şoför personelin %100 kusurlu olduğu durumlarda dahil ödenen tazminatın %90'ının İdare tarafından karşılanmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

Söz konusu hatalı uygulamanın; İdare ile Tüm Belediye ve Genel Hizmet İşçileri Sendikası (Hizmet-İş) arasında yapılan Toplu İş Sözleşmesinin “Zarardan mesuliyet” başlıklı 38'inci maddesindeki;

“ ...

Şoförlerin husule getireceği hasarların ve tazminatların İstanbul'un topografik durumu ve trafik sıkışıklığı ve düzensizliği sebebiyle karayolunda vuku bulacak trafik kazalarında meydana gelecek hasara ait tazminat bedelinin kusur nispetine göre şoföre yüklenecek miktarının asli ve tali kusur oranına bakılmaksızın %90'ı idarece karşılanır. Kazanın, trafikte, otobüs durağında, garaj ve plantonluklarda, İETT araçları arasında olması halinde asli kusurlu şoföre yüklenecek miktarın %70'ini işveren karşılar.

Trafik kazaları nedeniyle şoför hakkında açılan ceza davasında şoförün tali kusurlu olması halinde şoför hakkında verilen adli para cezasının %50'si şoför, %50'si ise işveren tarafından karşılanır. Şoförün asli kusurlu olması halinde adli para cezasının tamamı şoför tarafından karşılanır, işveren tarafından herhangi bir ödeme yapılmaz.

...

Tazminat davasının sadece şoföre açılması halinde davanın şoför tarafından İETT'ye ihbar edilmesi koşuluyla çıkacak tazminat bu hususta ayrı bir mahkeme kararı aranmaksızın TİS 38.maddede belirtilen şekilde İETT ve şoför tarafından karşılanır.” düzenlemelerinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Söz konusu toplu iş sözleşmesi (TİS) hükmünün 5018 sayılı Kanun'un 48'inci maddesine aykırı olduğu değerlendirilmektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve toplu iş sözleşmesinin yürürlük süresi dolduğunda gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; gerçekleşen kazalara ilişkin hükmedilen tutarların kusur gözetmeksizin %90'ının İdare tarafından karşılanacağına ilişkin TİS hükmünün gözden geçirilmesi, kazalardaki gerçek durumları göz önünde bulundurarak şoför personele daha fazla sorumluluk atfedecek düzenlemeler getirilmesi böylelikle şoför personeli kazalara sebebiyet vermekten alıkoyacak önlemler alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 12: İdarenin Araçlarına Yazılan Trafik Cezalarının İlgililerinden Takip ve Tahsilinin Yapılacağı Sistemlerin Kurulmaması

İdare araçlarına ait plakalara yazılan trafik cezalarının ilgililerinden tahsil edilmesi için gereken sistemlerin kurulmadığı, rücu süreçlerinin etkin bir şekilde yürütülmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesi, kullanılması, muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınarak yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Mal yönetiminde etkinlik ve sorumluluk" başlıklı 48'inci maddesinde ise; kullanılmak üzere taşınır teslim edilen görevlilerin, taşınırın korunmasından ve taşınıra verilen zararlardan sorumlu olacağı ve kamu idaresinin verilen zararların sorumlularına ödettirilmesini sağlamakla yükümlü olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden; kamu görevlilerinin kamu kaynaklarının etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesi, kullanılması, muhasebeleştirilmesi, raporlanmasından sorumlu oldukları, kamu idaresinin verilen zararların sorumlularına ödettirilmesini sağlamakla yükümlü oldukları anlaşılmaktadır.

İdareye ait araç plakalarına yazılan trafik cezalarının incelenmesi neticesinde; trafik cezalarının kurum bütçesinden ödenmediği, trafik cezaları tahakkuk ettiğinde aracı kullanan daire başkanlığının ilgili birimine yazı ile bildirip sorumlusu tespit edilerek cezanın kendisi tarafından ödenmesinin istendiği görülmüştür. Ancak, trafik cezalarının muhasebe kayıtlarında

izlenmediği, cezanın gerçekleştiği tarihte aracı kullananların tespiti için bir sistem kurulmadığı, bu sebeple plakalara yazılan cezaların sorumluları tarafından ödenmesinin zamana yayıldığı, sorumlularına rücu edilemeyen tutarların bulunduğu ve bu trafik cezalarının vergi daireleri tarafından takip edildiği tespit edilmiştir. Ayrıca, 2024 yılsonu itibarıyla idarenin vadesi geçmiş toplam 436.987,85 TL tutarında trafik cezalarından kaynaklanan borcu bulunmakta olup bu tutar ilgilileri tarafından ödenmemiş trafik cezalarına ilişkindir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki; İdarece alınan karar doğrultusunda, şoförlerin şahsi kusurlarından kaynaklı olarak kesilen trafik cezalarının, cezanın uygulanmasında kusuru bulunan şoföre ödettilmesi yönünde bir uygulama geliştirilmesi, İdarenin kendi iç işleyişi açısından gayet tabidir. Ancak cezai işlemde kaynaklanan borçlar ilgili şoför adına değil İdare adına tahakkuk etmekte ve vergi dairesine karşı resmi borçlu sıfatını İdare taşımaktadır. Resmi olarak borçlu sıfatını taşımanın doğal sonucu olarak, söz konusu borçların taksitlendirilmesi, ertelenmesi gibi işlemlerde tek yetkili İdare olduğu gibi borçların vadesinde ödenmemesi nedeniyle katlanılacak mali külfetlerin muhatabı da İdare olacaktır.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; İdare araçlarına yazılan trafik cezalarının İdare aleyhine olumsuz sonuçlar doğurmayacak şekilde takibini sağlayacak sistemler kurulması gerekmektedir.

BULGU 13: Özel Halk Otobüsleri İçerisinde Yaş Şartını Sağlamayan Otobüslerin Toplu Taşımada Kullanılması

Yaş haddini dolduran otobüslerin Özel Taşımacılık İşletim Sistemi içerisinde kullanımına devam edildiği ve yaptırım hükümlerinin işletilmediği görülmüştür.

18.05.2022 tarih ve 2022/6-23 sayılı UKOME Kararı ile yürürlüğe konulan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Özel Taşımacılık İşletim Sistemi Yönergesinin;

“Kapsam” başlıklı 2’nci maddesinde;

“(1) Bu Yönerge; İBB Meclis kararlarıyla Özel Taşımacılık İşletim Sistemi dâhilinde faaliyet gösteren tüm araçları ve bu araçları temsile yetkili kişileri kapsar.”

“Dayanak” başlıklı 3’üncü maddesinde;

“(1) Bu yönerge; 03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15. Maddesine, 10.07.2004 tarih ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 9. Maddesine, Resmî Gazete’de 15.06.2006 tarih ve 26199 sayı ile yayınlanan Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği, 16.06.1939 tarih ve 3645 sayılı İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İdareleri Teşkilât ve Tesisatının İstanbul Belediyesine Devrine Dair Kanun, 17.09.2020 tarih ve 906 sayılı ile 16.09.2021 tarih ve 815 sayılı İBB Meclis Kararları ve bağlı İBB Meclis Kararları, 03.06.2021 tarih ve 2021/4-16 sayılı UKOME kararı, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve ilgili meri mevzuata dayanılarak hazırlanmıştır.”

“Araç Yaşı ve Teknik Yükümlülükler” başlıklı 15’inci maddesinde;

“(1) Otobüsler taşımacılığa ilk defa başlarken (0-9) yaşında alçak tabanlı ve engelli erişimine uygun; Araç İmal Montaj ve Tadil Yönetmeliği ve ilgili tüm mevzuat ve teknik talimatnamelerde belirtilen şartlara haiz olarak hizmete başlar ve bu araçlar 15 yaş sonuna kadar kullanılabilir.

(2) İşletmeci, Araç İmal Montaj ve Tadil Yönetmeliği ve ilgili tüm mevzuat ve teknik talimatnamelerde belirtilen şartlara uymak koşuluyla, (0-9) yaşındaki aracı aynı veya daha üst model; 9 yaş üstü araca ise (0-9) yaşında alçak tabanlı ve engelli erişimine uygun bir araçla değiştirebilir. (2022/9-13),

(3) Mevcut araçlar mevzuatında belirtildiği şekliyle engelli erişimine uygun hale getirilir. Aksi takdirde ilgili araçlar için Özel Taşımacılık İşletim Sistemi Çalışma İzin Belgesi düzenlenmez.”

“Araç Değiştirme” başlıklı 19’uncu maddesinde;

“(1) İşletmeci, taşımacılıktaki otobüsünü;

- a) Bu yönergede yazılı yaş sınırını tamamladığında, yine yönergede belirtilen süre içinde, belirlenmiş olan şartlara göre yenilemek zorundadır
- b) Yaş haddi dolmadan, bir başka otobüsle yönerge şartlarına uygun olmak kaydıyla değiştirebilir.
- c) Araç değişim işlemleri aşağıdaki şekilde yürütülür;

1) Yaş haddi sona eren aracın faaliyeti takip eden takvim yılı başında durdurulur. (Yaş haddi hesabı, ruhsatta yazılı model yılına göre takvim yılı sonu esas alınarak yapılır) İşletmeci İETT'ye aracının yaş haddi dolmadan önce (31/12/Yıldan önce) yazılı müracaatta bulunmak kaydıyla, yılbaşından itibaren en geç 3 ay (90 gün) içinde yönergede belirtilen şartlara haiz başka bir araç temin ederek taşımacılık yapabilir. Bu süre hiçbir şekilde 3 ayı (90 günü) geçemez. Bu süre zarfında eski araç çalıştırılmaz.

2) İşletmeci aracını yaş haddi içinde bu yönergede belirtilen şartlara haiz bir başka araçla değiştirebilir. Hizmetin aksamaması için, yeni aracı çalışmaya başlayıncaya kadar mevcut araç ile taşımacılığa devam etmek zorundadır.

3) İşletmeci yaş haddini doldurması sebebiyle taşımacılıktan çıkarılan aracının kod numarasını ve üzerindeki diğer yazıları sildirmek zorunda olup, bu aracı hiçbir şekilde otobüs olarak kullanamaz. Tespiti halinde ise çalışma izin belgesi iptal edilir.”

“Yürütme” başlıklı 30’uncu maddesinde;

“(1) Bu yönerge hükümlerini İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı adına Toplu Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü ve İETT yürütür.” düzenlemeleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan düzenlemelerden; taşımacılıkta kullanılacak otobüsün 15 yaşına kadar kullanılabileceği, 15 yaşını tamamlayan araçların yenilenmek zorunda olduğu,

Araç değişim işlemlerinin ise; yaş haddi dolan aracı çalıştırmamak ve bu aracın faaliyetlerinin takvim yılı başında durdurmak üzere, işletmecinin İETT'ye aracının yaş haddi dolmadan önce yazılı müracaatta bulunmak kaydıyla, yılbaşından itibaren en geç 3 ay (90 gün) içinde yönergede belirtilen şartlara haiz başka bir araç temin ederek taşımacılık yapabileceği, işletmecinin aracın yaş haddi içinde bu yönergede belirtilen şartlara haiz bir başka araçla değiştirebileceği, işletmecinin yaş haddini doldurması sebebiyle taşımacılıktan çıkarılan aracının kod numarasını ve üzerindeki diğer yazıları sildirmek zorunda olduğu, bu aracı hiçbir şekilde otobüs olarak kullanamayacağı, kullanımın tespiti halinde ise çalışma izin belgesinin iptal edileceği,

Yönergedeki hükümleri yürütmekle görevli kurumlardan birinin İETT olduğu anlaşılmaktadır.

31.12.2024 tarihi itibarıyla yapılan incelemede; 15 yaşını dolduran 7 adet Özel Halk Otobüsü bulunması ve araçların yenilenmesine ilişkin düzenlemelere riayet edilmemesine

rağmen Özel Taşımacılık İşletim Sistemi Yönergesindeki hükümlerin işletilmediği araçların aktif halde bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 10: 15 Yaşını Dolduran Araçlar Listesi

Kapı Numarası	Model Yılı	Aktif Mi?
D-0..	2007	Evet
D-0..	2008	Evet
D-0..	2008	Evet
D-0..	2009	Evet
A-8..	2009	Evet
A-8..	2009	Evet
A-9..	2009	Evet

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; 2025 yılına girilirken filoda yaş haddini dolduran ÖHO araç sayısı 3 olduğu, bu araçlardan bir tanesi yenilendiği, diğer iki araç ise 01.02.2025 tarihi itibarıyla rotasyonda yer almadığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare tarafından 15 yaşını dolduran araçların sayısının 3 olduğu, bu araçlardan birinin yenilendiği diğer ikisinin rotasyondan çıkarıldığı belirtilmiş olsa da bahsi geçen araçlarla ilgili yapılan işlemleri doğrular nitelikte herhangi kanıtlayıcı belge sunulmamıştır. Kaldı ki 18.05.2022 tarih ve 2022/6-23 sayılı UKOME Kararı ile yürürlüğe konulan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Özel Taşımacılık İşletim Sistemi Yönergesinde yer alan düzenlemelere göre 2009 model yılına ait araçlar 01.01.2025 tarihinde 15 yaşını doldurmuş olmaktadır. Söz konusu araçların rotasyon dışına çıkarılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak; Özel Taşımacılık İşletim Sistemi Yönergesindeki kriterleri sağlamayan araçların işletmeciler taşımacılık hizmetinde kullanımının engellenmesi ve mezkûr Yönergedeki yaptırımların uygulanması gerekmektedir.

BULGU 14: Sabiha Gökçen Havalimanı Toplu Taşıma Hattının Kiraya Verilmesine İlişkin Sözleşmede İdari Kararla İdare Aleyhine Değişiklik Yapılması

İdare tarafından ihale edilen Sabiha Gökçen Havalimanı toplu taşıma hattının kiraya verilmesi işinde; sözleşme hükümlerine aykırı olarak kira bedeli hesabına esas otobüs sayısı idari kararla azaltılıp, kira bedelinin de bunun üzerinden alınarak İdarenin gelir kaybına sebebiyet verildiği görülmüştür.

İdare tarafından “Sabiha Gökçen Havalimanı Toplu Ulaşım Entegrasyonu Kapsamında 35 Adet Otobüs ile Bagajlı Lüks Taşımacılık (BLT) İhtiyacının Karşılama Amacıyla Toplu Taşıma Yapmak Üzere İki Hattın Beş Yıl Süre ile Kiraya Verilmesi İş” için ihaleye çıkılmış,

bahsi geçen ihale özel bir firma tarafından kazanılmış ve 09.09.2022 tarihinde taraflar arasında sözleşme imzalanmıştır.

Sabiha Gökçen Havalimanı Toplu Ulaşım Entegrasyonu Kapsamında 35 Adet Otobüs ile Bagajlı Lüks Taşımacılık (BLT) İhtiyacının Karşıllanması Amacıyla Toplu Taşıma Yapmak Üzere İki Hattın Beş Yıl Süre ile Kiraya Verilmesi İş'i'ne ait sözleşmenin;

“Sözleşmede değişiklik yapılması” başlıklı 23’üncü maddesinde;

“23.1. Sözleşme bedelinin aşılması ve İdare ile Yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla,

a) İşin yapılma veya teslim yeri.

b) İşin süresinden önce yapılması veya teslim edilmesi kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartlarına ait husularda sözleşmede değişiklik yapılabilir.

23.2. Bu hallerin dışında sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılamaz ve ek sözleşme düzenlenemez.”

“Sözleşmenin türü ve bedeli” başlıklı 6’ncı maddesi;

“Bu sözleşme birim fiyat sözleşme olup, idarece hazırlanmış cetvelde yer alan araç miktarı, yüklenici tarafından bir araç için aylık kira bedeli olarak teklif edilen Tam Bilet sayısı ve UKOME tarafından belirlenen Tam Bilet fiyatının 60 (atmış) ay ile çarpımı sonucu bulunan tutarların toplamı olan 23.520.000 adet tam bilet karşılığı 180.398.400,00 TL (YüzSeksen MilyonÜçYüzDoksanSekizBinDörtYüz Türk Lirası) (KDV dahil) bedel üzerinden akdedilmiştir.

(Sözleşme bedeli: otobüs adedi x otobüs için aylık kira bedeli olarak teklif edilen tam bilet sayısı x 60 x UKOME tarafından belirlenen Tam Bilet bedeli)” düzenlemeleri yer almaktadır.

Mezkûr Sözleşmenin 10’uncu maddesinde; çalıştırılacak araç sayısının 35 olduğu, 12’nci maddesinde ise; kira bedellerinin ödemenin yapıldığı tarihteki UKOME tarafından belirlenen (güncel) tam bilet fiyatı üzerinden hesap edilerek tahsil edileceği, Yüklenici tarafından her ne suretle olursa olsun gerekçe gösterilerek sözleşme bedeli veya sözleşmeden kaynaklı kira bedeli ödemesinden muafiyet talep edilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen sözleşme hükümlerinden; yüklenicinin bu iş kapsamında çalıştıracağı araç sayısının 35 olduğu, kira bedeli ödemesinin ödemenin yapıldığı tarihteki güncel bilet fiyatları üzerinden ödeneceği, her ne sebeple olursa olsun sözleşme bedeli veya sözleşmeden kaynaklı kira bedeli ödemesinden muafiyet talep edilemeyeceği, sözleşmede yalnızca sözleşme bedelini aşmamak kaydıyla; işin yapılma veya teslim yeri ve işin süresinden önce yapılması veya teslim edilmesi kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartlarına ait hususlarda sözleşmede değişiklik yapılabileceği, bu hallerin dışında sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılamayacağı ve ek sözleşme düzenlenemeyeceği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; Ulaşım Planlama Daire Başkanlığının Mali Hizmetler Daire Başkanlığına gönderdiği 03.10.2022 tarih ve 81718631-840-E.45138 sayılı yazıda; yüklenici firmanın 35 araçla çalışmaya başlayacağı, kira bedelinin Sözleşmede öngörülen bu araç sayısı esas alınarak hesaplanması belirtilmiş, Mali Hizmetler Daire Başkanlığınca kira tahakkuk ve tahsilatları yıl sonuna kadar bu şekilde yürütülmüştür.

Ulaşım Planlama Daire Başkanlığının Mali Hizmetler Daire Başkanlığına gönderdiği 13.01.2023 tarih ve 81718631-622.03-E.3610 sayılı yazıda; yüklenicinin 01.01.2023-30.06.2023 tarihleri arasında 28 araç ile çalışacağı dikkate alınarak ilgili şirketten alınan kira bedelinin belirtilen araç sayısı üzerinden alınması gerektiği bildirilmiştir. Yine aynı şekilde; 28.07.2023 tarih ve E-81718631-622.03-46065 sayılı yazı ile, Temmuz, Ağustos ve Eylül 2023 aylarında, 27.09.2023 tarih ve E-81718631-622.03-60403 sayılı yazı ile 01.10.2023-31.03.2024 döneminde aynı uygulamanın devam ettirilmesi yönünde kararlar alınmıştır.

Mali Hizmetler Daire Başkanlığı tarafından da bildirilen bu araç sayısı esas alınarak kira bedeli belirlenmiştir. Hatalı uygulamanın 2023 yılının tüm ayları ile 2024 yılının ilk üç ayında devam ettirildiği tespit edilmiştir. Ancak sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde çalışacak araç sayısının ve kira bedelinin değiştirilmesi mümkün değildir.

Tablo 11: 2023 Yılında Eksik Tahsil Edilen Kira Bedeli Tablosu (Bilgi İçin)

Aylar	Aylık Her Bir Araç İçin Tam Bilet Sayısı (23.520.000/60/35)	7 Adet Araç İçin Tam Bilet Sayısı (7x11200)	Güncel Tam Bilet Tutarı (TL)	Eksik Alınan Kira Tutarı	Gecikme Faizi	TOPLAM
Ocak 2023	11.200	78.400	9,90	766.160,00	69.854,40	836.114,40
Şubat 2023	11.200	78.400	9,90	766.160,00	63.921,56	830.081,56
Mart 2023	11.200	78.400	9,90	766.160,00	58.562,87	824.722,87
Nisan 2023	11.200	78.400	9,90	766.160,00	52.630,03	818.790,03
Mayıs 2023	11.200	78.400	9,90	766.160,00	46.888,57	813.048,37

Haziran 2023	11.200	78.400	9,90	766.160,00	40.955,73	807.115,73
Temmuz 2023	11.200	78.400	9,90	766.160,00	35.214,27	801.374,27
Ağustos 2023	11.200	78.400	9,90	766.160,00	29.281,43	795.441,43
Eylül 2023	11.200	78.400	15,00	1.176.000,00	35.376,66	1.211.376,66
Ekim 2023	11.200	78.400	15,00	1.176.000,00	26.677,48	1.202.677,48
Kasım 2023	11.200	78.400	15,00	1.176.000,00	17.688,33	1.193.688,33
Aralık 2023	11.200	78.400	15,00	1.176.000,00	8.989,15	1.184.989,15
Toplam				10.833.280,00	486.040,48	11.319.320,48
Not: Sözleşme ile belirlenen araç sayısı 35, kira hesabına esas araç sayısı 28 üzerinden tablo düzenlenmiştir.						

Tablo 12:

Tablo 13: 2024 Yılında Eksik Tahsil Edilen Kira Bedeli Tablosu

Aylar	Aylık Her Bir Araç İçin Tam Bilet Sayısı (23.520.000/60/35)	7 Adet Araç İçin Tam Bilet Sayısı (7x11200)	Güncel Tam Bilet Tutarı (TL)	Eksik Alınan Kira Tutarı	Gecikme Faizi	TOPLAM
Ocak 2024	11.200	78.400	15,00	1.176.000,00	208.780,27	1.384.780,27
Şubat 2024	11.200	78.400	17.70	1.387.680,00	235.753,53	1.623.433,53
Mart 2024	11.200	78.400	17.70	1.387.680,00	225.830,66	1.613.510,66
Toplam				3.951.360,00	670.364,46	4.621.724,46
Not: Sözleşme ile belirlenen araç sayısı 35, kira hesabına esas araç sayısı 28 üzerinden tablo düzenlenmiştir.						

Yukarıda yer verilen denetim tespitine istinaden, İdare tarafından bulguda bahsi geçen sözleşmede İdare lehine ya da aleyhine herhangi bir değişiklik yapılmadığı, yüklenici firmaya 01.01.2023 - 31.03.2024 tarihleri arasında 28 araçla çalışma izni verilerek gerçekleşen eksik çalışmaya istinaden ilgili dönemin kira tahakkuklarının ileriki bir tarihte yapılacağını bildirildiği, Ocak-Aralık 2023 dönemlerini kapsayan 12 aylık kira tutarının Ocak 2024 itibariyle, 2024 yılının ilk üç ayına ait kira tutarının ise Aralık 2024 itibariyle güncel tam bilet tutarı üzerinden tahakkuk ettirildiği, kiraların güncel tam bilet tutarları üzerinden tahsil ediliyor oluşu hesaplanan faiz tutarından daha yüksek bir meblağa denk geldiğinden herhangi bir kamu mağduriyetinin söz konusu olmadığı ifade edilmiştir. Bununla beraber yüklenicinin söz konusu dönemlere ilişkin fatura edilen kira tutarlarını ödememesi nedeniyle İdare tarafından hukuki takibat başlatıldığı belirtilmiştir.

Ancak İdare ile yüklenici arasında 09.09.2022 tarihinde imzalanan sözleşmede söz konusu iş kapsamında yüklenicinin çalıştıracağı araç sayısının 35 olduğu, kira bedellerinin ödemenin yapıldığı tarihteki güncel bilet fiyatları üzerinden ödeneceği, her ne sebeple olursa olsun sözleşme bedeli veya sözleşmeden kaynaklı kira bedeli ödemesinden muafiyet talep

edilemeyeceği ifade edilmesine rağmen alınan idari bir kararla sözleşmede belirtilen araç sayısının azaltılarak idarenin gelir kaybına uğratılması açıkça mevzuata aykırıdır.

Sonuç olarak, söz konusu kiralamaya ilişkin olarak kira bedelinin sözleşmede öngörülen hükümler çerçevesinde belirlenmesi ve gelir kaybının giderilmesi için açıklaması tabloda gösterilen eksik kira bedelinin ilgili firmadan tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 15: Bakım Onarım Yükümlüsü Firmanın İdare Araçlarında Kullanılan Yedek Parçalar İçin Etkin Bir Onay Mekanizması Kurulmaması

Bakım onarım yükümlüsü firmaların getirdikleri yedek parça ve sıvıların İdare garajlarındaki yedek parça ambarlarına girerken ve/veya araçlar üzerine takılırken, İdare görevlileri tarafından parçaların seri numaraları, faturaları vb. kontrol edilerek tutanak altına alınmadığı ve İdare tarafından etkin bir onay mekanizması işletilmediği görülmüştür.

İdare tarafından hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilen bakım onarım ihalelerine ilişkin teknik şartnamelerin “İşin Tarifi” başlıklı 3’üncü maddesinde;

“3.7. Araçlardaki bütün filtreler, ana komponentlerin ve/veya parçalarının (motor, şanzıman, diferansiyel, aks), fren sistemlerinin ve/veya parçalarının (balata, disk, kaliper, servolar, valfler), arıza, onarım, hasar, revizyon ve periyodik bakımlarında araç orijinali veya araç üreticisinin onayladığı yedek parçalar veya ana komponent üreticilerinin onayladığı yedek parçalar veya ISO/TS 16949:2002 üretim belgesine sahip kuruluşların ürünleri kullanacaktır. İdare yükleniciden söz konusu malzemelerin belgelendirilmesini isteyebilir. Maddede sözü geçen ürünlerden kaynaklanan kronik arızalarda da (araçların %5’inden fazlasında söz konusu anzanın meydana gelmesi halinde) İdare kullanılan malzemelerin aracın yapısına uygun yeni ürünler ile değişimini talep edebilir. Bu değişimleri Yüklenici bedelsiz yerine getirmek zorundadır.

...

3.9. Kullanılacak bütün sıvılar araç üretici veya ana komponent üretici onaylı olacaktır.

3.10. Yüklenici araçların arıza, onarım ve bakımlarında araç üretici veya ana komponent üreticisinin kataloglarında tamir takımı olarak belirtilmeyen hiçbir parçayı tamir etmeyecek, bütün parçalar yeni sıfır parçalar ile değiştirilecektir. Bu maddenin ihlali halinde oluşacak olan her türlü hasar ve kazanın maddi ve hukuki sorumluluğu Yüklenicide olacaktır.

3.11. *Yüklenici araçların arıza, onarım ve bakımlarında yakıt deposu hariç, ad-blue deposu, radyatörler (su, yağ, hava radyatörleri), klima petekleri (evaporatör, kondenser) ve diğer sıvı depolarının delinmesi ve/veya tıkanması halinde onarılmayacak, yenileri ile değiştirilecektir.*

Değişen radyatörlerle birlikte bağlantı hortumları da değişecektir. Değişen parçalar İdareye teslim edilecektir.

...

3.19. *Araçlarda İdare yetkililerinin onay vermediği hiçbir işlem yapılmayacak, onaylanmayan hiçbir parça, bakım, onarım ve hasarlarda kullanılmayacaktır.”* denilerek araçlarda kullanılacak yedek parça ve sıvılara ilişkin kalite standartları belirtilmiştir. Buna göre araçlarda kullanılacak yedek parça ve sıvıların araç üreticisinin ürettikleri parçaların veya araç üreticisinin onayladığı yedek parça ve sıvıların veya ISO/TS 16949:2002 üretim belgesine sahip kuruluşların ürettikleri ürünlerin olabileceği ayrıca İdare tarafından onaylanmayan hiçbir parçanın bakım, onarım ve hasarlarda kullanılmayacağı anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; bakım onarım yükümlüsü firmaların getirdikleri yedek parça ve sıvıların İdare garajlarındaki yedek parça ambarlarına girerken ve/veya araçlar üzerine takılırken, İdare görevlileri tarafından parçaların seri numaraları, faturaları vb. kontrol edilerek tutanak altına alınmadığı ve İdare tarafından etkin bir onay mekanizması işletilmediği tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; İdarece gerçekleştirilen Otobüs Bakım Onarım İhalelerinin, araçların yaptığı kilometre üzerinden birim fiyat ödemesi yapılan arıza, servis eksikliği vb. durumlarda yükleniciye cezaların kesildiği hizmet alımları olduğu, yedek parçalar için ayrıca bir ödeme yapılmadığı, ihaleye ait teknik şartname ve eklerinde yüklenicinin ambar mevcudu, stok miktarı ya da takibine ilişkin herhangi bir hüküm ya da İdarenin zorunluluğu bulunmadığı, teknik şartname ve eklerinde bazı yedek parçaların özellikleri (güvenlik ekipmanları vb.) ve bazı işlerin yapılış şekillerinin tanımlandığı, bu kapsamda yüklenici tarafından yapılacak tüm işlerin yapılması esnasında kontrol edildiği yine iş bitiminde detaylı inceleme ile teslim alındığı, bu esnada yapılan işin ve kullanılan malzemenin şartnameye uygunluğu denetim ekibi tarafından titizlikle kontrol edildiği, eksiklik varsa düzeltiltiği ve işin bitişinde onaylandığı, örnek olarak bir otobüs için işin İdare Teknik Personeli tarafından tamamlanma onayının verildiği “Hasar Arıza Tespit ve İzleme Formu”

sunulduğu, aynı zamanda Otobüs Bakım Onarım İhaleleri Teknik Şartnamelerinin 8.14 maddesi gereği “Yüklenici, günlük olarak araçların km bilgilerini ve araçlardaki tüm bakım, onarım faaliyetleri ile ilgili verileri İdarenin kullandığı yazılıma girecektir. İdarenin kullandığı yazılımda sorun olması durumunda dahi Yüklenici, istendiğinde bu verilerin tümünü elektronik ortamda ve yazılı-basılı olarak İdare ile paylaşmak zorundadır.” denilmekte olduğu yapılan tüm işlemlere ve kullanılan yedek parçalara ilişkin gerekli kanıtlayıcı belgeler her an İdarenin erişimine hazır bulunduğu ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare tarafından teknik şartname ve eklerinde yüklenicinin ambar mevcudu, stok miktarı ya da takibine ilişkin herhangi bir hüküm ya da İdarenin zorunluluğu bulunmadığı, teknik şartname ve eklerinde bazı yedek parçaların özellikleri (güvenlik ekipmanları vb.) ve bazı işlerin yapılış şekillerinin tanımlandığı belirtilmiş olsa da bulgumuzda da yer alan düzenlemelerde açıklandığı üzere yüklenicilerin bakım ve onarımını gerçekleştirdiği araçlara taktıkları parçalar ve kullandıkları sıvıları için kalite standartları öngörülmüştür. Kullanılan malzemelerin standartlara uygun olup olmadığını ölçmenin denetim ekibinin keyfiyetine bırakılmaması gerektiği değerlendirilmektedir. Zira aynı işi gören ancak herhangi bir kalite standardı taşımayan parçalar, şartnamelerde bahsedilen standartlara uygun parçalara nazaran çok daha makul fiyatlara mal edilebilir ve araçlarda kullanılabilir durumdadır. Ayrıca İdare cevabında anılan denetim ekiplerince oluşturulan “Hasar Arıza Tespit ve İzleme Formu” incelenmiş olup, kullanılan parçaların marka model ve kalite standartlarını taşıyıp taşımadığına ilişkin herhangi bir ibare bulunmamaktadır. Bir diğer yandan yedek parçaların yer aldığı ambarların kontrolü şartnamelerde öngörülmese bile yedek parçaların toplu bir şekilde ve tek elden standartlara uygunluğunun kontrolü ve ambarlara İdarenin muayene ve kontrol süreçleri gerçekleştirilerek alınması operasyonel olarak gerçekleştirilmesi daha mümkün olduğundan önerilmiştir. Ayrıca tüm işlemlere ve kullanılan yedek parçalara ilişkin gerekli kanıtlayıcı belgeler her an İdarenin erişimine hazır bulunduğu ifade edilmişse de söz konusu sistem tarafımızca incelenmiş olup kullanılan parçaların standartlara uygun olup olmadığına ilişkin herhangi bir inceleme ve tespit bulunmamaktadır.

Sonuç olarak; şartnamede yer alan düzenlemelerin işletilmesini sağlayacak yedek parçalara ilişkin gerekli kanıtlayıcı belgelerin tutulması ve etkin bir onay mekanizması kurulması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 16: Sayıştay İlamlarının İnfazına İlişkin İşlemlerin Yapılmaması

Sayıştay ilamları cetvelinin incelenmesinde, ilgili yıl hesaplarına ait ilamlarda yer alıp kesinleşen tazmin tutarlarının sorumlulardan tahsili için gerekli işlemlerin yapılmadığı ve kamu zararı tutarlarının muhasebe kayıtlarında tam ve eksiksiz olarak takip edilmediği görülmüştür.

Sayıştay ilamlarının infazını izlemeyen ve gereklerini yerine getirmeyenler hakkında uygulanacak hukuki ve cezai müeyyideler, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "Kamu idareleri ve görevlilerinin sorumluluğu" başlıklı 9'uncu maddesi ile düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un "İlamların infazı" başlıklı 53'üncü maddesinde ise Sayıştay ilamlarının kesinleştikten sonra doksan gün içerisinde yerine getirileceği, ilam hükümlerinin yerine getirilmesinden ilamların gönderildiği kamu idarelerinin üst yöneticilerinin sorumlu olduğu ve ilamlarda gösterilen tazmin miktarının hüküm tarihinden itibaren kanuni faize tabi tutularak, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil olunacağı belirtilmiştir.

Benzer hükümler 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Kamu Zararı" başlıklı 71'inci maddesinde ve bu maddeye istinaden çıkarılan 19.10.2006 tarih ve 26324 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 12'nci maddesinde de yer almaktadır.

27.05.2016 tarih ve 29724 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 111'inci maddesinde ise Sayıştay İlamlarında tazmin hükmolunan tutarların 140-Kişilerden Alacaklar Hesabında izleneceği belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılaacağı üzere; Sayıştay ilam hükümlerinin kesinleşme tarihinden itibaren doksan gün içerisinde tahsil edilmesinden kamu idarelerinin üst yöneticileri sorumlu bulunmaktadır. Üst yöneticiler bu sorumluluklarını 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre yerine getireceklerdir. Tahsilat aşamasında anaparaya ilam tarihinden itibaren kanuni faiz de uygulanacaktır.

Yapılan incelemede; 2006-2022 yılları arasında toplam 1.404.536,69 TL'nin Sayıştay ilamına bağlandığı ve ilama bağlanan bu tutarın 1.404.536,69 TL'sinin 140-Kişilerden Alacaklar Hesabında takip edildiği, faiz tahakkuk kayıtlarının eksik olduğu ve tahsilatına yönelik herhangi bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Sayıştay ilamlarının mevzuatta belirtilen süreler içerisinde faiz tahakkukunun yapılarak tahsil edilmesi gerekmektedir. Ayrıca ilama bağlanan kamu alacağının 140-Kişilerden Alacaklar Hesabında doğru ve güvenilir bilgi verecek ve faiz tahakkukunu da içerir şekilde kayıt altına alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 17: İdare Tarafından Taşımacılık Hizmetleri Sunulan Saatlerde Ayrıca Personel Taşımacılığı Hizmeti Alınması

İdare tarafından toplu taşıma hizmetlerinin yürütüldüğü saatleri de kapsayacak şekilde personel servisi hizmet alımı yapıldığı görülmüştür.

17.05.2024 tarih 32549 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2024/7 sayılı “Tasarruf Tedbirleri” konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesinin;

“Kapsam” başlıklı maddesinde; belediye bağlı kuruluşlarının Genelge kapsamında olduğu belirtilmiştir.

“Personel servisi hizmetine ilişkin giderler” başlıklı maddesinde;

“Savunma ve güvenlik hizmetleri hariç; kamu kurum ve kuruluşlarınca toplu taşıma olan yerlerde personel servisi hizmeti sonlandırılacak, hizmet alımı suretiyle sağlanan personel servisi hizmeti ise sözleşme süresinin bitimine kadar devam edebilecektir.

Kamu kurum ve kuruluşları, toplu taşıma olmayan yerlerde ilgili mevzuatına uygun olarak sağlayacakları personel servis hizmetinde en etkin ve ekonomik yöntemleri tercih edecekler; personel servisi temininin hizmet alımı suretiyle sağlanması durumunda aşağıda belirtilen kriterlere uyacaklardır:

Yakın yerleşkelerdeki kamu kurum ve kuruluşlarının personel servisi hizmetini birlikte ihale etmeleri esas olacaktır.

Personel servisi hizmetinden fiilen yararlanan kişi sayısının araç kapasitesinin yüzde 70’inin altında olması durumunda ilgili hatta servis sunumu yapılmayacaktır.

Personel servisi ihale şartnamelerinde araç yaşı kriteri belirlenirken model yılı yeni araçlar yerine maliyet tasarrufu sağlayacak şekilde 6/2/2004 tarihli ve 2004/6801 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Kurum ve Kuruluşları Personel Servis

Hizmet Yönetmeliğine uygun olarak model yılı yeni olmayan araçlara öncelik verilecektir.”düzenlemeleri yer almaktadır.

İdare ile Tüm Belediye ve Genel Hizmet İşçileri Sendikası (Hizmet-İş) arasında yapılan Toplu İş Sözleşmesinin “Otobüs İhdası” başlıklı 86’ncı maddesinde;

“İşçilerin sabahın ilk servislerine gelebilmeleri ve gece son servislerinden sonra semtlerine gidebilmelerini temin için bu semtlerin yolları uygun olduğu takdirde gerekli işçi servisleri sefere konur. Bu işçi servisi otobüslerinden idarenin tüm mensubu yararlanır. Bu servislerin belirtilen şartlar dâhilinde yeterli olmasına özen gösterilir (Olağanüstü haller hariç).

İşverence, işçilerin elektronik kimlik kartlarına, işyerine gidiş ve gelişlerinde kullanılmak üzere aylık süreli 100 geçişlik biniş hakkı tanımlanır. Sadece işyerine gidiş ve gelişleri temine yönelik olan işbu kontörler kıdeme bağlı hakların hesabında dikkate alınmaz. Kişiye mahsus kart ve kontörün başkası tarafından kullanıldığının tespiti halinde 15 yevmiye ücret kesimi cezası verilir.” denilmektedir.

Yukarıda yer alan düzenlemelerde; kamu kurum ve kuruluşlarınca toplu taşıma olan yerlerdeki personel servisi hizmet alımlarının sonlandırılması gerektiği, hizmet alımı suretiyle sağlanan personel servisi hizmetinin sözleşme süresinin bitimine kadar devam edebileceği, işçilerin sabahın ilk servislerinde sefere gelebilmeleri ve gece son servislerinde evlerine gidebilmeleri için işçi servisleri konulacağı, işçilerin işe gidiş ve gelişlerinde kullanılmak üzere aylık 100 geçişlik biniş hakkının elektronik kimlik kartlarına tanımlanacağı belirtilmiştir. Buna göre şoför personelin sabahın ilk seferlerini gerçekleştirmek üzere iş yerine gelişleri ve son seferi gerçekleştirip araçları garajlara teslim ettikten sonra evlerine ulaşabilmeleri için personel servisi hizmet alımı yapılabileceği ancak toplu taşıma hizmetlerinin sunulduğu zamanlar için gidiş ve gelişlerde kullanılmak üzere tanımlanan biniş haklarının kullanılması gerektiği, gün içinde seferlerin devam ettiği süre için personel taşıma servisi hizmet alımı yapılmaması gerektiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; İdare tarafından yapılan personel servisi hizmet alım ihalelerinin toplu taşımanın yapıldığı saatleri de kapsayacak şekilde gerçekleştirildiği, personele işe geliş ve gidişlerinde 100 geçişlik biniş hakkı verilmesine rağmen sefer saatlerinde de personel servisleri ile personelin taşındığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; İstanbul genelinde günde yaklaşık 55.000 sefer ve 5.000.000 yolculuk ile toplu taşıma hizmeti sunulduğu, bu hizmeti verebilmek için araçları kullanan şoför personelimizin gece 03:00'ten itibaren işlerinin başında hazır bulunmaları gerektiği, buna istinaden hizmetin aksamadan yürütülmesi ve şoför personelin işinin başında bulunabilmesi için ikametgahlarının bulunduğu lokasyonlardan alınarak göreve başlayacakları lokasyonlara ulaştırılabilmeleri ve otobüslerin seferlerine başlayabilmeleri için toplu ulaşımın olmadığı saatlerde ve İstanbul ili genelinde lastik tekerlekli toplu ulaşım hizmetini sağlamaya yönelik olarak personel servis hizmeti alımı gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

Bulgumuzda otobüslerin ilk seferlerinden önce ve son seferlerinden sonra evlerine ve araçlarına ulaşmalarını sağlayacak servis alımının mümkün olduğu ancak gün içerisindeki otobüs hizmetlerinin sunulduğu zamanlardaki servis hizmet alımlarının sonlandırılması gerektiği ifade edilmiş olup kamu idaresi cevabı bulgumuzu karşılar nitelikte değildir.

Sonuç olarak; toplu taşıma hizmetlerinin olmadığı sabah ilk seferleri gerçekleştirecek ve son seferleri gerçekleştiren personelin taşınması için personel servisi hizmet alımı yapılması, seferlerin sürdüğü vakitlerde personelin iş sözleşmesinde belirtildiği şekilde 100 geçişlik biniş hakları ile işe geliş ve gidişlerinin sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 18: İhalelerde Teminat Olarak Kullanılan Kefalet Senetlerinin Kontrolünün Yapılmaması

Teminat olarak kefalet senedi sunulan işlerde kefalet senetlerinin geçerli olup olmadığına ilişkin kontrollerin yapılmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde;

" ...

Teminat Mektubu: Bankalar tarafından verilen teminat mektupları ile Türkiye'de yerleşik sigorta şirketleri tarafından kefalet sigortası kapsamında düzenlenen kefalet senetlerini," hükmü yer almakta olup, teminat mektubu Kanun'un 34'üncü maddesinde teminat olarak kabul edilebilecek değerler arasında sayılmıştır.

Mezkûr Kanun'un "Kesin teminat" başlıklı 43'üncü maddesinde;

“Taahhüdün sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, sözleşmenin yapılmasından önce ihale üzerinde kalan istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle %6 oranında kesin teminat alınır.

...” hükmü yer almaktadır.

İhale Uygulama Yönetmeliklerinin “Teminatlar” başlıklı maddesinde;

“Gerekli görüldüğünde, teminat mektuplarının teyidi idarelerce, ilgili bankanın genel müdürlüğünden veya şubesinden ya da ilgili sigorta şirketinin genel müdürlüğünden veyahut yetkilendirilmiş merkezi kuruluşların internet sayfaları üzerinden yapılabilir. Resmi yazışma yoluyla yapılan teyitlerde, bankanın veya sigorta şirketinin en az iki yetkilisinin imzasının bulunması gerekir.” düzenlemeleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan hükümlere göre; Yükleniciler tarafından verilen taahhütlerin sözleşme ve ihale dokümanlarına uygun olarak yerine getirilmesi amacıyla sözleşme yapılmadan önce ihale üzerine kalan istekliden %6 oranında kesin teminat alınması gerekmektedir. Türkiye’de yerleşik sigorta şirketleri tarafından kefalet sigortası kapsamında düzenlenen kefalet senetlerinin teminat mektubu olarak sunulması ve İdare tarafından kabul edilmesi mümkündür. Ancak, ihalelerde teminat olarak sunulan kefalet senetlerinin sıhhati konusunda tereddütler bulunduğu, söz konusu teminatların sahte olduğu/geçerli olmadığı, teminatları düzenleyen kuruluşların yetkili olmadığı yönünde şikayetler üzerine Kamu İhale Kurulu tarafından 17 Aralık 2019 tarihinde “İhalelerde Teminat Olarak Sunulan Kefalet Senetleri Hakkında” duyuru yayınlanmıştır. Bu duyuruda; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan ihalelerde ve bunların sözleşmelerinde teminat olarak sunulabilecek kefalet senetlerini düzenlemeye yetkili sigorta şirketlerinin güncel listesine ulaşılabilecek kanallar açıklanmış olup kefalet senetlerinin yetkili sigorta şirketleri tarafından düzenlenip düzenlenmediğinin kontrolünün belirtilen kanallardan yapılacağı belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; aşağıdaki tabloda yer alan işlerde kesin teminat olarak kefalet senedi sunulmasına rağmen İdare tarafından kefalet senetlerinin geçerli olup olmadığına ilişkin kontrollerin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 14: Kesin Teminat Olarak Kefalet Senedi Sunulan İşler

İşin Adı	İhale Kayıt Numarası	Kefalet Senedi Geçerlilik Tarihi	Kefalet Senedi Teminat Tutarı (TL)
----------	----------------------	----------------------------------	------------------------------------

50 Ad. Yüksek Kaps. Dizel Otobüs Alımı İşi	2022/1244895	5.02.2026	48.972.000,00
50 Ad. Yüksek Kaps. Dizel Otobüs Alımı İşi	2022/1244895	13.02.2026	9.800.000,00
125 Ad. Solo. Tip Otobüs Alımı İşi	2023/442413	28.08.2026	51.000.000,00
Güneş Enerjili Elektrik Üretim Tesisi Yapım İşi	2024/404595	11.03.2025	673.434,00

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; Kamu İhale Kurulunun 13/3/2024 tarihli ve 2024/DK.D-56 sayılı kararı ile; 4734 sayılı Kanun kapsamında yapılan ve ilan veya duyuru tarihi 8 Nisan 2024 ve bu tarihten sonra olan ihalelerde, sözleşme yapılmadan önce ihale üzerinde kalan istekli tarafından kesin teminat mektubu kapsamında yalnızca elektronik teminat mektubu veya elektronik kefalet senedinin sunulabileceğine karar verildiği ifade edilmiştir. Ancak bulgu konusu edilen husus teminat olarak kefalet senedi sunulan işlerde kefalet senetlerinin geçerli olup olmadığına ilişkin kontrollerin yapılmadığına ilişkindir.

Sonuç olarak; teminat olarak kefalet senedi sunulması durumunda gerekli ve yeterli kontrollerin ve araştırmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 19: Yapım İşlerinde Yüklenicilerin İdareden Onay Almadan Alt Yüklenici Çalıştırması

İdare tarafından ihale edilen yapım işlerinde yüklenicilerin İdareden onay almadan alt yüklenici çalıştırdığı, yüklenicilerin doğrudan Sosyal Güvenlik Kurumu'na (SGK) başvurarak yüklenimindeki iş için alt yüklenici dosyası açtırarak alt yüklenici çalıştırıldığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "Alt yüklenicilerin çalıştırılması ve sorumlulukları" başlıklı 20'nci maddesinde;

"(1) (Değişik fıkra: 08.08.2019-30856 R.G./26. md., yürürlük: 18.08.2019) 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca ihale dışı bırakılacak olanlar, 11 inci maddesi uyarınca ihaleye katılamayacak olanlar, 58 inci maddesi uyarınca ihalelere katılmaktan yasaklı olanlar ve 53 üncü maddesinin (b) bendinin 8 inci alt bendi gereğince alınacak Cumhurbaşkanı Kararında belirtilen yabancı istekliler ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 26 ncı maddesi uyarınca yasaklı olanlar alt yüklenici olamazlar. Ayrıca ön yeterlik/yeterlik değerlendirmesi sonucunda yeterli bulunanlar ile işin ihalesine teklif veren istekliler bu işte alt yüklenici olamazlar. Yüklenicinin ortak girişim olması halinde ortak girişimin ortakları da alt yüklenici olarak çalıştırılmazlar.

...

(3) İşin tamamı alt yüklenicilere yaptırılamayacağı gibi işin niteliğinden kaynaklanan sebeplerle veya teknik zorunluluklar nedeniyle ihale dokümanında farklı oranlar belirlenmesi durumu hariç, tek bir alt yükleniciye yaptırılacak iş bölümlerinin toplam bedeli sözleşme bedelinin %30'unu; alt yüklenicilere yaptırılacak işlerin toplam bedeli ise sözleşme bedelinin %50'sini geçemez. İhale dokümanında düzenlenmesi kaydıyla doğrudan alt yüklenicilere ödeme yapılabilir. (4) İhale dokümanında, sözleşme imzalanmadan önce alt yüklenicilerin listesinin idarenin onayına sunulmasının istendiği hallerde; İdare, onaya sunulan listede yer alan alt yüklenicileri onaylayıp onaylamadığını, on beş gün içinde yükleniciye bildirir.

...

(5) Yüklenicinin, idare tarafından onaylanan alt yükleniciler ile bunlar işe başlamadan önce sözleşme yapması ve bir örneğini idareye vermesi gerekir.

(6) İdarece onaylanmayan alt yükleniciler hiçbir suretle iş yerinde çalışamaz. Ancak; ihale dokümanında alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlerin belirtilmesi istenmekle birlikte yüklenici teklifi kapsamında liste vermese dahi işin yürütülmesi sırasında yüklenici tarafından ihtiyaç duyulması halinde idarenin onayı ile alt yüklenici çalıştırılabilir.

(7) İdarece onaylanmış alt yüklenicilerin ve/veya bunlara ait iş kısımlarının işin devamı sırasında değiştirilerek, işin başka alt yüklenicilere yaptırılması da idarenin iznine ve yukarıdaki şartlara tabidir.

... ” düzenlemeleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre; işin tamamı alt yüklenicilere yaptırılamayacağı gibi işin niteliğinden kaynaklanan sebeplerle veya teknik zorunluluklar nedeniyle ihale dokümanında farklı oranlar belirlenmesi durumu hariç, tek bir alt yükleniciye yaptırılacak iş bölümlerinin toplam bedeli sözleşme bedelinin %30'unu; alt yüklenicilere yaptırılacak işlerin toplam bedeli ise sözleşme bedelinin %50'sini geçemez. Ayrıca ihale yasaklıları ile ilgili işin ihalesine katılan istekliler o işin alt yüklenicisi de olamazlar. İdarece onaylanmayan alt yükleniciler hiçbir suretle iş yerinde çalışamayacaktır. Yüklenicinin, idare tarafından onaylanan alt yükleniciler ile bunlar işe başlamadan önce sözleşme yapması ve bir örneğini idareye vermesi gerekir. Ayrıca işin devamı sırasında İdarece onaylanmış alt yüklenicilerde bir değişiklik olursa aynı şartlarda İdarenin onayı aranmaktadır.

Yapılan incelemede; İdarenin 2024 yılına sirayet eden yapım işlerinde yüklenicilerin İdarenin onayını almadan doğrudan SGK'ya başvurarak yüklenimindeki iş için alt yüklenici dosyası açtığı ve toplam 11 tane alt yüklenici çalıştırıldığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulgu konusu hususa iştirak edilmiş ve gerekli işlemlere başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; 2024 mali yılı içinde geçici kabulü yapılanlar da dâhil devam eden tüm yapım işlerinde çalışan alt yüklenicilerin toplam sayısını ve ilgili alt yüklenici sözleşmelerinin, Sosyal Güvenlik Kurumundan yazışma ile temin edilerek mevzuatın belirlediği sınırların geçilip geçilmediği, bu kapsamda çalışan alt yüklenicilerin ihale yasaklısı olup olmadıkları, ilgili ihaleye istekli sıfatıyla teklif verip vermedikleri, alt yüklenicilerle imzalanan sözleşmeler üzerinden alınması gereken damga vergisinin vergi dairesine ödenip ödenmediği hususlarında kontrol sağlanması ve damga vergisi ödenmemiş olanlar için ödenmesinin temini maksadıyla vergi dairesine bildirimde bulunulması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 20: Bakım Onarım İhalesindeki Garantili Parçaların Takibinin Yapılmaması

İdare tarafından araç bakım onarım ihaleleri kapsamında yapılan hizmet alımlarında değiştirilen yedek parça ve sıvılara ilişkin garantili parçaların ve garanti sürelerinin takibinin yapılmadığı ve bu bilgilerin ihale dokümanlarında yer almadığı görülmüştür.

İdare tarafından hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilen bakım onarım ihalelerine ilişkin teknik şartnamelerin “İşin Tarifi” başlıklı 3’üncü maddesinde;

“3.7. Araçlardaki bütün filtreler, ana komponentlerin ve/veya parçalarının (motor, şanzıman, diferansiyel, aks), fren sistemlerinin ve/veya parçalarının (balata, disk, kaliper, servolar, valfler), arıza, onarım, hasar, revizyon ve periyodik bakımlarında araç orijinali veya araç üreticisinin onayladığı yedek parçalar veya ana komponent üreticilerinin onayladığı yedek parçalar veya ISO/TS 16949:2002 üretim belgesine sahip kuruluşların ürünleri kullanacaktır. İdare yükleniciden söz konusu malzemelerin belgelendirilmesini isteyebilir. Maddede sözü geçen ürünlerden kaynaklanan kronik arızalarda da (araçların %5’inden fazlasında söz konusu anzanın meydana gelmesi halinde) İdare kullanılan malzemelerin aracın yapısına uygun yeni ürünler ile değişimini talep edebilir. Bu değişimleri Yüklenici bedelsiz yerine getirmek zorundadır.

...

3.9. Kullanılacak bütün sıvılar araç üretici veya ana komponent üretici onaylı olacaktır.

3.10. Yüklenici araçların arıza, onarım ve bakımlarında araç üretici veya ana komponent üreticisinin kataloglarında tamir takımı olarak belirtilmeyen hiçbir parçayı tamir etmeyecek, bütün parçalar yeni sıfır parçalar ile değiştirilecektir. Bu maddenin ihlali halinde oluşacak olan her türlü hasar ve kazanın maddi ve hukuki sorumluluğu Yüklenicide olacaktır.

3.11. Yüklenici araçların arıza, onarım ve bakımlarında yakıt deposu hariç, ad-blue deposu, radyatörler (su, yağ, hava radyatörleri), klima petekleri (evaporatör, kondenser) ve diğer sıvı depolarının delinmesi ve/veya tıkanması halinde onarılmayacak, yenileri ile değiştirilecektir.

Değişen radyatörlerle birlikte bağlantı hortumları da değişecektir. Değişen parçalar İdareye teslim edilecektir.” denilerek araçlarda kullanılacak yedek parça ve sıvılara ilişkin kalite standartları belirtilmiştir. Buna göre, araçlarda kullanılacak yedek parça ve sıvıların araç üreticisinin ürettikleri parçalar olabileceği veya araç üreticisinin onayladığı yedek parça ve sıvıların olabileceği veya ISO/TS 16949:2002 üretim belgesine sahip kuruluşların ürettikleri ürünlerin olabileceği anlaşılmaktadır. Söz konusu şartnamelerde belirtilen ve araçlarda kullanılabilecek olan yedek parça ve sıvılar yüksek kalite standartlarına sahip olup piyasada yer alan standart parçalara nazaran daha pahalıdır ancak parçaların niteliğine göre farklı garanti süreleri öngörülmüştür.

Diğer yandan; mezkûr Şartnamelerin “Araçların ve Garajın Teslimi-Teslim Alınması” başlıklı 4’üncü maddesinin ikinci fıkrasında;

“Bütün araçlar sözleşme süresi sonunda periyodik bakımları, onarımları yapılmış çalışır ve servise hazır vaziyette teslim edilecektir. Sözleşmenin son geçerlilik tarihine kadar, bakım kilometresine 2.600km kalan araçların ilgili son kilometrik bakımı yapılarak teslim edilecektir. (Ör: araç km’si>397.400km ise yaklaşan 400.000’lik kilometrik bakım yapılacaktır.)” denilerek bütün araçların sözleşmeleri bitmeden önce bakımlı, servise çıkmaya hazır bir vaziyette bulundurulacağı belirtilmiştir.

Söz konusu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; İdare tarafından bakım onarım ihalelerinin şartnamelerinde yedek parça ve sıvılara ilişkin pahalı, yüksek kalite standartlarına sahip ve garantili parçalarla arıza tamir, bakım ve onarımların yapılacağı öngörülmüştür.

Sözleşme süreleri bitmeden araçların bakım onarımlarının, periyodik bakımlarının ve gerekli tamir işlemlerinin yapılmasına ilişkin öngörülen faaliyetler yine bu yüksek standartlara sahip garantili parçalar ile yapılacaktır. İdare araçlarında özellikle sözleşme bitmeden önce yapılan bakım onarım faaliyetlerinin kayıtlara alınmasının, yapılan bakım onarım ve diğer çalışmaların, garantili parçaların ve garanti sürelerinin daha sonraki ihalelere ilişkin ihale dokümanlarında yer alması gerektiği değerlendirilmektedir. Zira söz konusu ihalelere teklif veren istekliler garantili parçaları ve garanti sürelerini göz önünde bulundurarak teklif verecekler ve bu durumda bakım onarım ihaleleri daha uygun bedellerle sonuçlandırılacaktır.

Yapılan incelemede; İdare tarafından araç bakım onarım ihaleleri kapsamında yapılan hizmet alımlarında değiştirilen yedek parça ve sıvılara ilişkin garantili parçaların ve garanti sürelerinin takibinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; İdarece gerçekleştirilen Otobüs Bakım Onarım İhalelerinin, araçların yaptığı kilometre üzerinden birim fiyat ödemesi yapılan arıza, servis eksikliği vb. durumlarda yükleniciye cezaların kesildiği hizmet alımları olduğu, yedek parçalar için ayrıca bir ödeme yapılmadığı, ihaleye ait teknik şartname ve eklerinde yüklenicinin ambar mevcudu, stok miktarı ya da takibine ilişkin herhangi bir hüküm ya da İdarenin zorunluluğu bulunmadığı, sözleşme süresince yüzbinlerce işlem yapıldığı ve her an yedek parça kullanımı olduğu, İstanbul içi hatlarda ayda ortalama 6.000 kilometre, metrobüste ise ayda ortalama 10.000 kilometre çalışan otobüslerin 18 aylık ihale sürede yedek parçalarının garanti süreleri birkaç kez dolduğu ve yenilendiği, araçların bir sonraki ihale dönemine teslim şartları ve uygulama zorlukları göz önünde bulundurulduğunda mevcut ihale şartnamelerinde ki tanımlamaların yeterli olduğu ifade edilmiştir.

Ancak bulgumuzda da belirtildiği üzere garantili parçaların takibinin yapılması ve yenilenen ihalelerden önce teknik şartnamelere eklenmesi maliyet düşürücü bir unsurdur. Bu haliyle ihalelerde bu durumun göz önünde bulundurulması daha gerçekçi yaklaşık maliyetler oluşturulmasına ve ihalelerin daha makul fiyatlara gerçekleştirilmesine etki edecektir. Ayrıca araçların bir sonraki ihale dönemine aktarım şartlarının var olduğu belirtilmiş olup söz konusu durumda ihaleleri aynı yüklenicilerin alması durumunda garantili parçaların avantajlarından faydalanabilecek ancak yeni yükleniciler yedek parçaların garantisi bulunmasına rağmen arıza vermesi durumunda ilgili parçaları değiştirmek zorunda kalacaktır.

Sonuç olarak; araç bakım onarım ihaleleri kapsamında yapılan hizmet alımlarında değiştirilen yedek parça ve sıvılara ilişkin garantili parçaların ve garanti sürelerinin takibinin yapılması ve ihale dokümanlarında yer alması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 21: Hurda İşlemlerinin Sağlıklı Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlayacak Hurda Yönetim Sistemi Kurulmaması

İdare bünyesinde hurdaya ayrılan demirbaşların, toplanması, ambara giriş, satış ve imha işlemlerine ilişkin kurumsal bir düzenleme bulunmadığı, hurda yönetiminin etkin bir şekilde gerçekleştirilmediği görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Hurdaya ayırma nedeniyle çıkış" başlıklı 28'inci maddesi ile getirilen düzenlemeye göre; ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiği ilgililer veya özel mevzuatı çerçevesinde oluşturulan komisyon tarafından bildirilen taşınırlar, biri işin uzmanı olmak kaydıyla harcama yetkilisinin belirleyeceği en az üç kişiden oluşan komisyon tarafından değerlendirilip harcama yetkilisi veya üst yöneticinin onayı ile hurdaya ayrılma işleminin tamamlanması gerekmektedir.

Anılan komisyonca yapılan değerlendirme sonucunda, hurdaya ayrılması uygun görülmeyen taşınırlar hakkındaki gerekçeli karar harcama yetkilisine bildirilir. Komisyonca hurdaya ayrılmasına karar verilenler için ise Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı düzenlenir. Komisyonun yapacağı değerlendirme sonucunda hurdaya ayrılan taşınırın, ekonomik değer taşıyıp taşıymasına bağlı olarak imha edilmesi veya satılması mümkündür.

Harcama yetkilisince oluşturulacak komisyon tarafından ekonomik değerinin olmadığı veya teknik, sağlık, güvenlik ve benzeri nedenlerle imha edilmesinin şart olduğuna karar verilen taşınırlar, harcama yetkilisinin onayı ile imha edilir. İmha, komisyon veya komisyonun gözetiminde uzman kişiler tarafından yapılır. Bu işleme ilişkin ayrıca bir imha tutanağı düzenlenir.

Öte yandan, 20.03.1971 tarihli ve 7/2156 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na istinaden 19.03.2001 tarihinde çıkarılan 2001/15 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nde, her türlü hurda malzemenin kamu kurum ve kuruluşlarınca Makina ve Kimya Endüstrisi (MKE) Hurda Sanayi İşletmeleri (HURDASAN) AŞ'ye satış suretiyle devri öngörülmüştür. Bu kapsamda MKE AŞ kamu kurumlarının hurdalarının sahibi konumunda olup hurdaları toplamaya yetkili tek kamu

kuruluşudur. Bu nedenle kurumların her türlü hurda malzemelerini MKE Hurda İşletmeleri (HURDASAN) AŞ'ye satış suretiyle devretmeleri gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde, hurdaya ayrılan taşınırların ve kullanım imkânı kalmayan yedek parçaların garajlardaki bir alanda yığıntı yapılmak suretiyle muhafaza edildiği, hurda alanına getirilen taşınırlara ilişkin giriş kayıtlarının sağlıklı bir şekilde yapılmadığı, imha edilen hurdalara ilişkin imha tutanaklarının tutulmadığı, hurda alanına getirilen taşınırlara ilişkin ölçmek, saymak veya tartmak suretiyle çeşidinin, adedinin ve ekonomik değerinin tespit edilmediği görülmüştür.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; garajlardaki metal atıkların MKE A'ye teslim edildiği, MKE AŞ'ye teslim edilmeden önce atıkların kantarda tartıldığı, metal vasıflı atıkların geçici depolama alanına teslim edilirken atığın cinsi ve miktarı bilgilerinin yer aldığı Atık Giriş Çıkış Kayıt Formu düzenlendiği ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare tarafından ilgili formların düzenlendiği ve atıkların cins ve miktarları yer aldığı belirtilmiş olsa da atıkların hurda alanına getirilen taşınırlara ilişkin giriş kayıtlarının sağlıklı bir şekilde yapılmadığı değerlendirilmektedir. Zira bahsi geçen formlarda hurda taşının cinsi ve adedi yazmaktadır. Söz konusu hurda taşınırlar MKE AŞ tarafından tartılarak alınmakta olup bu uygulama ile ekonomik değer taşıyan hurda taşınırlardaki bir eksikliğin İdare tarafından tespit edilmesi mümkün değildir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri kapsamında; hurda niteliği taşıyan taşınırların kaybolmasına, yok olmasına veya kontrol dışı kullanılmasına engel olarak taşınır sisteminin sağlıklı sonuçlar üretmesini sağlayacak etkin bir hurda yönetim sistemi oluşturulmasına yönelik kurumsal düzenlemeler yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 22: Yangın Söndürme ve İkaz Sistemlerinin Kontrolünün Gereği Gibi Yapılmaması ve Yangın Nedeniyle Kullanılmayacak Durumdaki Araçların Rücu Sürecinde Hatalı Uygulamalar Bulunması

Bakım onarım yükümlüsü firmaların sorumluluğunda bulunan yangın söndürme ve ikaz sistemlerinin kontrolünün “Geçerli Teknik İnceleme Raporu” ile gerçekleştirilmediği ve yangın sebebiyle kullanılamaz duruma gelen araçlara ilişkin rücu ettirilecek tutar olarak kasko değerinin ödettirildiği görülmüştür.

İdare tarafından hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilen bakım onarım ihalelerine ilişkin teknik şartnamelerin “Genel Şartlar” başlıklı bölümünde;

“8.5. Yüklenici araçlardaki yangın söndürme ve ikaz sistemlerinin, araç üzerinde bulunan yangın tüplerinin, yangın algılama söndürme sistemlerinin, yangın battaniyelerinin, ilk yardım çantaları, üçgen reflektörlerin ve lastik emniyet takozları (2 adet en sıkı lastik ebatlarına uygun), faal halde bulunmasından, tutulmasından ve periyodik değişim zamanı gelmiş ürünlerin temin edilip değiştirilmesinden, eksik ekipmanların tamamlanmasından sorumludur. Ayrıca bu durumlar için yüklenici güncel mevzuatı takip etmek ve uymakla yükümlüdür.

...

8.7. Araçlarda yangın çıkması hâlinde (Vandalizm, toplumsal olaylar terör olayları ve doğal afetler hariç) bütün maddi ve hukuki sorumluluk Yükleniciye aittir.

8.8. Yangın algılaması arızalanan veya devreye girdiği için pasif duruma düşen araçlar servise verilemez.” düzenlemeleri yer almaktadır. Teknik şartnamelerdeki bu düzenlemeler ile bakım onarım yükümlüsü firmaların araçların yangın söndürme ve ikaz sistemlerine ilişkin yükümlülükleri, yangın çıkması halindeki sorumlulukları ortaya konulmuştur.

Diğer yandan; 10.10.2024 tarih ve 32688 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği’nin;

“Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde;

“Gerçeğe uygun değer: Piyasa koşullarında muvazaasız bir işlemde bilgili ve istekli taraflar arasında bir varlığın el değiştirmesi veya bir borcun ödenmesi için belirlenen tutarı,” ifade ettiği,

“Sorumluluk” başlıklı 5’inci maddesinde;

“...

(3) Kamu idarelerine ait taşınırların muhafazası ile görevli olan veya kendilerine kullanılmak üzere taşınır teslim edilen kamu görevlileri bu taşınırları en iyi şekilde muhafaza etmek, gerekli bakım ve onarımlarını yapmak veya yaptırmak, veriliş amacına uygun bir şekilde kullanmak ve görevin sona ermesi veya görevden ayrılma hâlinde iade etmek zorundadırlar.

...

(5) *Taşınırların muhafazasından ve yönetilmesinden sorumlu olanların, gerekli tedbirlerin alınmaması veya özenin gösterilmemesi nedeniyle taşınırın kullanılmaz hâle gelmesi veya yok olması sonucunda sebep oldukları kamu zararları hakkında, 27/9/2006 tarihli ve 2006/11058 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır.*

(6) *Kullanılmak üzere kendilerine taşınır teslim edilen kamu görevlilerinin kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizlik ya da dikkatsizlikleri nedeniyle oluşan kamu zararı, değer tespit komisyonu tarafından tespit edilecek gerçeğe uygun değer üzerinden, ilgili mevzuat hükümleri uygulanmak suretiyle tahsil edilir. Ortak kullanım alanına tahsis edilen dayanıklı taşınırlarda meydana gelen kamu zararı ise zararın oluşmasında kasıt, kusur veya ihmali olanlardan tahsil edilir.*

(7) *Kamu görevlisi olmayan kişilerin sebep oldukları zararlar, genel hükümler uygulanmak suretiyle tahsil edilir.*

...” düzenlemeleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; taşınırların muhafazasından ve yönetilmesinden sorumlu olanların sorumlulukları altındaki taşınırları en iyi şekilde muhafaza etmek, gerekli bakım onarım yapmak ve yaptırmak, amacına uygun kullanılmasını sağlamak ve korunması için gerekli önlemleri almakla yükümlü oldukları; taşınır teslim edilen kamu görevlilerinin kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizlik ya da dikkatsizlikleri nedeniyle taşınıra zarar gelmesi sebebiyle oluşan kamu zararının değer tespit komisyonu tarafından tespit edilecek gerçeğe uygun değer üzerinden tahsil edileceği, bakım onarım ihalelerinde yer alan düzenlemeler ile bakım onarım yükümlüsü firmaların araçların yangın söndürme ve ikaz sistemlerinin kontrolü ve çalıştırılmasına ilişkin yükümlülüklerinin bulunduğu, araçlarda yangın çıkması halindeki maddi ve hukuki tüm sorumluluğunun yüklenicide olduğu anlaşılmaktadır.

Araç muayene raporları üzerinde yapılan incelemede; tüm araç muayene raporlarının tespitlerinde, “Yangın algılama ve alarm sistemi: Geçerli teknik inceleme raporu yok.” denilerek kusur derecesi hafif kusur olarak belirtildiği görülmüştür. Her ne kadar hafif kusur olup araçların muayeneden geçirilmesine engel teşkil eden bir durum olmasa da bakım onarım ihalelerine ilişkin teknik şartnamelerde yer alan düzenlemeler gereği, yangın söndürme ve ikaz

sistemlerinin kontrolü ve bakım onarımında sorumluluğu bulunan ve bu konuda güncel mevzuatı takip etmek ve uymakla yükümlü bulunan yüklenicinin sorumluluğunu tam olarak yerine getirip getirmediğinin akredite kuruluşlar tarafından teknik inceleme raporu ile ortaya konulması, gerekirse eksikliklerinin kendilerine tamamlatılması ve araç muayenelerinde geçerli teknik inceleme raporlarının sunulması gerektiği değerlendirilmektedir.

Yangın nedeniyle kullanılamaz duruma gelen araçların rücu süreçlerine ilişkin yapılan incelemede ise vandalizm, toplumsal olaylar, terör olayları ve doğal afetler olmaksızın araçlarda yangın çıkması ve kullanılamaz duruma gelmesi sebebiyle bakım onarım yükümlüsü firmalara aracın gerçeğe uygun değerinin tespit edilerek bu tutarın rücu edilmesi gerekirken araçların kasko değerinin hakedişlerden kesildiği tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; tüm araçların güvenlik ekipmanlarına ilişkin kurum teknik personeli tarafından periyodik aralıklarla kontrol yapıldığı ve tespit edilen aksaklıkların giderildiği, bu kontrollerde “Motor Bölgesi Yangın Algılama/Söndürme” sistemlerine ilişkin arıza kontrolleri de bulunduğu diğer yandan otobüslerde kullanılan yangın söndürme sistemlerinin akredite kuruluşlar tarafından kontrolü ile teknik inceleme raporlarının oluşturulması hususunda çalışma başlatılacağı, ayrıca yangın nedeniyle kullanılamaz duruma gelen araçların yüklenicilere gerçeğe uygun değeri üzerinden ödettirilmesi için otobüsün güncel rayicini belirleyebilmek amacıyla piyasadan fiyat araştırması yapılacağı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare personeli tarafından araçların güvenlik ekipmanlarının kontrolünün sağlandığı ve tespit edilen aksaklıkların giderildiği, bu kapsamda “Motor Bölgesi Yangın Algılama/Söndürme” sistemlerine ilişkin tespitlerinde bulunduğu belirtilmiş olsa da söz konusu kontrolün akredite kurumlar tarafından gerçekleştirilmesi ve raporlanması gerekmektedir.

Sonuç olarak; bakım onarım yükümlüsü firmanın yangın söndürme ve ikaz sistemlerine ilişkin yükümlülüklerini tam olarak yerine getirip getirmediğinin geçerli teknik inceleme raporları ile belgelendirilmesi ve araç muayeneleri esnasında sunulması ayrıca yangın sebebiyle kullanılmaz duruma gelen araçların yüklenicilere gerçeğe uygun değeri üzerinden ödettirilmesi gerekmektedir.

BULGU 23: İdareye Ait Sosyal Tesisler İçin Yapılan Alımların İhale Mevzuatına Tabi Olmadan Gerçekleştirilmesi

İdarenin, Anadolu bölgesinde 15 adet, Avrupa bölgesinde 18 adet olmak üzere toplam 33 adet çay ocağı ve büfesi mevcut olup buralarda satılan ürünler 16 farklı firmadan temin

edilmektedir. Ancak, ürün temini amacıyla düzenli olarak alım yapılmasına karşın bu alımların ihale mevzuatı kapsamında gerçekleştirilmediği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Amaç” başlıklı 1’inci maddesinde; bu Kanun’un amacının kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek olduğu ifade edilmiş; “Kapsam” başlıklı 2’nci maddesinde; genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı tüzel kişilerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinin bu Kanuna göre yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun’un “Temel ilkeler” başlıklı 5’inci maddesinde ise ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulünün temel ihale usulleri olduğu, İdarelerin bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu ve eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden de görüleceği üzere kamu kurum ve kuruluşları harcama niteliğindeki yapım, hizmet alım ve mal alım işlerini 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve ikincil mevzuatında belirtilen esaslar çerçevesinde gerçekleştirirler. 4734 sayılı Kanun’a göre harcama gerektiren kamu alımlarının öncelikle “açık ihale, belli istekliler arasında ihale ve pazarlık usulü” ihale yöntemleri ile gerçekleştirilmesi gerekir. Ancak, harcama gerektiren kamu alımları özel durumlarda 4734 sayılı Kanun’un 22’nci maddesinde yer verilen doğrudan temin yöntemi ile de yapılabilmektedir.

Daha açık bir ifade ile kamu ihale mevzuatında idarelerce mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinde kullanılacak usuller açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü ve özel şartlarda pazarlık usulü olarak sayılmıştır. Doğrudan temin ise bir ihale usulü yerine bir alım yöntemi olarak belirlenmiştir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İdareye ait garajlarda yer alan çay ocağı ve büfe olarak faaliyet gösteren sosyal tesislerin işletilmesi kapsamında yiyecek ve içeceklerden oluşan 81 kalem ürün bulunduğu ve bu ürünlerin düzenli olarak tedarik edilmesine karşın tedarik amacıyla yapılan alımların ihale mevzuatına tabi olmadan gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Yapılan alımların içeriği incelendiğinde; alımların genel olarak 20 farklı firmadan yapıldığı, İdare tarafından herhangi bir piyasa fiyat araştırması yapılmaksızın doğrudan bu firmalardan alındığı ve bu kapsamda 2024 yılı içerisinde toplamda 52.505.209,87 TL alım yapıldığı anlaşılmıştır.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve sosyal tesislere yönelik herhangi bir alım yapılmayacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından çay ocağı ve büfe olarak faaliyet gösteren sosyal tesislerde satılacak ürünlerin temini amacıyla yapılacak alımların kamu ihale mevzuatının öngördüğü şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 24: Adalar İlçesinde Yürütülen Toplu Taşıma Hizmetlerinin Yeterlilik Kriterlerini Sağlamayan Araçlarla Yapılması

İdare tarafından Adalar ilçesinde kullanılmak üzere ithal edilen ve tescile tabi olmayan elektrikli golf arabalarının trafiğe tabi alanlarda kullanılamayacak olmasına rağmen toplu taşıma faaliyetlerinde kullanıldığı görülmüştür.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde; karayollarında can ve mal güvenliği yönünden trafik düzeninin sağlanması ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemlerin belirlenmesi amaçlanmış olup ilgili Kanun kapsamında trafikle ilgili kurallar, şartlar, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanması ve denetlenmesi, ilgili kuruluşlar ve bunların görev, yetki, sorumluluk ve çalışma usulleri ile diğer hükümler belirlenmiştir.

Aynı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde; *"Bu Kanunda kullanılan terimlerin tanımları aşağıda gösterilmiştir.*

Trafik: Yayaların, hayvanların ve araçların karayolları üzerindeki hal ve hareketleridir.

Karayolu: Trafik için, kamunun yararlanmasına açık olan arazi şeridi, köprüler ve alanlardır.

Taşıt yolu: Karayolunun genel olarak taşıt trafiğince kullanılan kısmıdır.

Yaya yolu: Karayolunun, taşıt yolu kenarı ile gerçek veya tüzelkişilere ait mülkler arasında kalan ve yalnız yayaların kullanımına ayrılmış olan kısmıdır.

Bisiklet yolu: (Değişik:24/12/2020-7261/22 md.) Bisiklet ve elektrikli skuter sürüşüne ayrılan, taşıt yolu ve yaya alanları ile kesişim noktaları hariç diğer araç ve yaya trafiğine kapalı yoldur.” tanımları yer almaktadır.

Görüldüğü gibi “*karayolu*” ifadesi trafik için kamunun yararlanmasına açık olan arazi şeridi, köprüler ve alanlar olarak tanımlanmış ve yolların statüsü genel hatlarıyla üç başlığa ayrılmıştır.

Adı geçen Kanun ve Karayolları Trafik Yönetmeliğinde yaya yolu olarak ilan edilen yerlerin sadece yayalarca kullanılabileceği insan, hayvan ve yük taşımaya yarayan motorlu veya motorsuz taşıtların hiçbir şekilde yaya yolunu kullanamayacağı; bisiklet yolu olarak ilan edilen yerlerin ise sadece bisikletlilerin kullanımına özgü olduğu, istisna olarak yayaların yürütmesine ayrılmış kısımların kullanılmasının mümkün olmaması veya bulunmaması hallerinde yayaların bisiklet trafiğine engel olmamak şartı ile bisiklet yolunda yürüyebileceği açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Öte yandan mezkur Kanun’un “Tescil belgesi alma zorunluluğu” başlıklı 19’uncu maddesinde; araç sahiplerinin, araçlarını yönetmelikte belirtilen esaslara göre yetkili kuruluşa tescil ettirmek ve tescil belgesi almak zorunda oldukları belirtilmiş, “Araçların satış, devir ve tescili ile bu işlemlerle ilgili yetki ve sorumluluk” başlıklı 20’nci maddesinde; tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için ilgili trafik tescil kuruluşuna veya Emniyet Genel Müdürlüğü’nün belirleyeceği kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine başvurmak zorunda oldukları ifade edilmiş, “Tescil belgesi ve tescil plakası alma zorunluluğu ile hurdaya ayrılan araçlar” başlıklı 21’inci maddesinde ise tescil edilen araçların tescil belgesi ve tescil plakası alınmadan karayollarına çıkarılamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik’in “İlk tescil” başlıklı 13’üncü maddesinde ise tescil işleminin yapılabilmesi için sahiplik belgesi, uygunluk belgesi, zorunlu mali sorumluluk sigortası poliçesi ve özel tüketim vergisi ödeme belgesinin aslının ibraz edilmesinin zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

Yukarıda sayılan belgelerden “*uygunluk belgesi*” 28.06.2009 tarihli ve 27272 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Motorlu Araçlar ve Römorkları Tip Onay Yönetmeliği’nin “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinde; “*Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek IX’da belirtilen imalatçı tarafından düzenlenen ve bu Yönetmeliğe uygun olarak onay verilmiş bir seri tipine*

ait bir aracın, imal edildiği dönemde yürürlükte olan bütün düzenleyici mevzuata uygun olduğunu teyit eden belgeyi ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır.

Bu tanımdan uygunluk belgesinin tip onay belgesi doğrultusunda karayollarında kullanılmak üzere üretilen araçlara üretici veya ithalatçılar tarafından düzenlenen bir belge olduğu; bütün motorlu taşıtlar ile tescili zorunlu kılınan motorsuz taşıtların tescil işlemlerinin yapılabilmesi için zaruri bir belge olduğu anlaşılmaktadır.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; Adalar ilçesinde toplu taşıma hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla 14 kişilik 40 adet ve 4 kişilik 20 adet olmak üzere toplamda 60 adet elektrikli golf aracının ithal edildiği, söz konusu araçlara ait uygunluk belgelerinin bulunmaması dolayısıyla yetkili kuruluşlarca tescil işlemlerinin yapılamadığı anlaşılmış olup tescili bulunmayan bu araçların İdare tarafından toplu taşıma faaliyetlerinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Öte yandan söz konusu araçların zorunlu mali sorumluluk sigortası yapılamayacağından trafik kazası gibi nedenlerle üçüncü şahıslara verilebilecek olası maddi ve manevi zararların tazmininde güçlükler yaşanabileceği, tescil edilemeyen bu araçların muayenelerinin hangi kriterlere göre ve hangi sürelerle yapılacağı konusunda tereddütler oluşacağı tabidir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ancak Adalar şartlarına uygun ölçü ve nitelikte tescilli ve elektrikli aracın yurtiçi ve yurtdışında mevcudu olmadığından kullarımdaki tescilsiz araçların, tescilli muadili temin edilene kadar toplu ulaşım hizmetlerinde kullanılmak zorunda olunduğu ifade edilmiştir.

Ancak bulguda da belirtildiği üzere gerek söz konusu araçların trafik sigortalarının yapılamaması gerekse de muayene süreçlerinin hangi kriterlere göre yapılacağının belirsiz olması gibi sebeplerle üçüncü kişilere verilebilecek olası maddi ve manevi zararların tazmininde güçlükler yaşanabileceği göz önüne alındığında söz konusu tescilsiz araçların toplu taşıma faaliyetlerinde kullanılmaması gerekmektedir. Aksi halde İdarenin telafisi güç mali külfetlere katlanmak zorunda kalabileceği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, yetkili kuruluşlarca tescili mümkün olmayan sadece AVM, hastane, havaalanı, otel, golf sahaları, kurum içi alanlar gibi taşıt ve yaya trafiğine kapalı yerlerde kullanılmak üzere tasarlanmış bu araçların toplu taşıma hizmetlerinde kullanılmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 25: İdare Adına Tescil Edilmiş Taşıtlar ile İdarenin Envanter Kayıtlarında Yer Alan Taşıtlar Arasında Uyumsuzluk Olması

İdarenin taşıtlarına ilişkin envanter kayıtları ile Noterler Birliği trafik tescil kayıtlarının karşılaştırılması sonucunda 25 adet taşıtın İdare adına tescil kaydının bulunmasına karşılık bunların İdare envanterinde bulunmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun’un “Mal Yönetiminde Etkililik ve Sorumluluk” başlıklı 48’inci maddesinde ise; kamu idarelerine ait malları edinme, kiralama, tahsis, yönetim, kullanma ve elden çıkarma işlemlerinin, mevzuatında öngörülen kurallar dahilinde hizmetin amacına uygun olarak verimlilik ve tutumluluk ilkesine göre yapılacağı, bu ilkeye aykırı eylem ve işlemlerden doğacak zararlardan, malların yönetimi veya kullanılması hususunda yetki verilenlerin sorumlu olacağı hükmü yer almaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “Kişisel sorumluluk ve zarar” başlıklı 12’nci maddesinin birinci fıkrasında; Devlet memurlarının, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorunda olduğu ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereği yasal düzenlemede sayılan şekillerde İdarenin sahip olduğu araçların trafik tescili yapılmalı ve taşınır kayıtları yapılmak suretiyle İdare envanterinde de takip edilmelidir. Söz konusu tescil işlemlerinin takibi ve mevcut durumları muhtemel hukuki ihtilafların önlenmesini de temin edecektir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; Noterler Birliğinden alınan İdare adına tescil edilmiş taşıtların listesi ile İdareye ait taşıtlara ilişkin envanter kayıtlarının karşılaştırılması sonucunda İdare adına kayıtlı 25 adet aracın envanterde bulunmadığı tespit edilmiştir.

İdarenin sahip olduğu taşıtlar diğer tüm taşıtlar gibi tescil edilmekte ve Noterler Birliği kayıtlarında yer almaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları ise sahibi oldukları taşıtları ayrıca

envanter kayıtlarında tutmakta ve bu kayıtlar vesilesiyle kontrol ve denetim işlemlerini gerçekleştirmektedirler. Taşıtlar gerek Noterler Birliği gerekse de idarelerin kendi bilgi sistemlerinde kayıt altına alındığından her iki kaydın birbiri ile uyumlu olması gerektiği açıktır.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere araçların kayıt, kontrol ve takibi yapılmalı, envanter kayıtları ile trafik tescil kayıtlarının uyumlu hale getirilerek araç envanteri ile muhasebe kayıtları arasında analize ve karşılaştırmaya imkân verecek şekilde düzeltme ve güncellemelerin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 26: İdare Tarafından İhale Edilen Bakım Onarım İhalelerinde Rekabeti Kısıtlayıcı Hükümlerin Yer Alması

İdare tarafından ihale edilen bakım onarım ihaleleri kapsamındaki işlerin aralarında doğal bağlantı bulunmamasına rağmen kısmi teklife kapalı olarak birlikte ihale edildiği ve bu suretle de yapılan ihalelere ilişkin şartname ve sözleşmelerde rekabeti engelleyici hususlara yer verildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; idarelerin, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu oldukları, aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği, ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulünün temel usuller olduğu belirtilmiştir.

Anılan Kanun'un "Şartnameler" başlıklı 12'nci maddesinde ise ihale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin teknik kriterlerine ihale dokümanının bir parçası olan teknik şartnamelerde yer verileceği; belirlenecek teknik kriterlerin, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olmasının, rekabeti engelleyici hususlar içermemesinin ve bütün istekliler için fırsat eşitliği sağlamanın zorunlu olduğu vurgulanmıştır.

Kamu ihaleleri açısından rekabet ilkesi, idarenin en ehil sözleşmeciyi en uygun bedelle bulabilmesini, diğer bir ifadeyle, en kaliteli mal ve hizmeti en uygun bedelle alabilmesini

amaçlamaktadır. Kamu İhale Kurulu rekabet ilkesini; ‘İdarenin ihtiyaç çerçevesi içerisinde isteklilerin birbirleri ile serbestçe yarışabilmeleri yani belli kıstaslar çerçevesinde belli bilgilere sahip olunmasının amaçlandığı’ şeklinde tanımlamıştır.

İdare tarafından ihale edilen otobüs bakım onarım ihaleleri üzerinde yapılan incelemede; söz konusu ihalelerin teknik şartnamelerinde yapılacak işler kapsamında otobüslerin bakım onarımlarının yanında garajların dezenfekte ve ilaçlama hizmetleri, garajlarda yer alan idari binalar ile sabit tesislerin bakım onarımı, işletimi ve temizliği, atıkların bertarafı ve arıtma tesislerinin işletimi gibi aralarında doğal bağlantı bulunmayan işlerin yer aldığı tespit edilmiştir.

Görüldüğü gibi çok farklı uzmanlıklar gerektiren bu işler için isteklilerin sağlıklı teklif verebilme imkânı bulunmamaktadır. Zira arıtma tesisi işletmeciliğinin otobüslerin bakım onarımı işlerinden apayrı bir uzmanlık konusu olduğu; garajlarda yer alan idari binaların temizlik işlerinin ise otobüs bakım onarımları ile ilgisinin olmadığı değerlendirilmektedir.

Ayrıca ihale edilen bakım onarım işlerine ait ihale dokümanı indiren sayısı, teklif veren sayısı ve geçerli teklif sayıları incelendiğinde söz konusu uygulamalar nedeniyle ihalelere katılımın çok düşük düzeylerde kaldığı anlaşılmıştır. Bahsedilen hususa ilişkin aşağıdaki tabloda detaylı bilgi verilmiştir.

Tablo 15: Bakım Onarım İhalelerine Verilen Teklifler

İhale Kayıt Numarası	İşin Adı	Dokümanı İndiren Sayısı	Teklif Veren Sayısı	Geçerli Teklif Sayısı
2024/9164 62	10.400.400 KM OTOBÜS (107 ADET TEMSA AVENUE CNG) BAKIM VE ONARIMI HİZMETİ ALIMI	29	10	3
2024/9155 17	16.934.400 KM OTOBÜS (245 ADET KARSAN CNG) BAKIM VE ONARIMI HİZMETİ ALIMI	27	10	2
2024/9164 50	31.017.600 KM OTOBÜS (208 ADET OTOKAR KENT 290LF VE 138 ADET KARSAN AVANCİTY S PLUS) BAKIM VE ONARIMI HİZMETİ ALIMI	29	10	1
2024/9140 06	72.036.000 KM OTOBÜS (249 ADET MERCEDES CAPACITY, 201 ADET MERCEDES CONECTO G) BAKIM VE ONARIMI HİZMETİ ALIMI	30	10	1
2024/1341 027	137.265.000 KM OTOBÜS (725 ADET OTOKAR KENT 290LF VE 98 ADET MERCEDES CONECTO G) BAKIM VE ONARIMI HİZMETİ ALIMI	17	6	2

Öte yandan, aralarında doğal bağlantı bulunmayan işlerin kısmi teklife kapalı olarak bir arada ihale edilmesi nedeniyle rekabetin sınırlandırıldığı değerlendirilmektedir. Yukarıda yer

alan tablodan da anlaşılacağı üzere ihalelerin kısmi teklife kapalı olması, belli kısımlara ekonomik teklif verebilecek firmaların ihalelere katılımını engellemektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; araç bakım ve onarım ihalelerinin garaj işletim modeli adı altında kilometre ödemeli olarak yapıldığı, söz konusu modelin içeriğinde araçların teslimi, yakıt ikmali, temizlikleri, kaza veya arıza halinde bakım ve onarımları, arıtma tesislerinin işletimi ve atık yönetimi unsurlarının bulunduğunu belirtilerek söz konusu işlerin birbiriyle bağlantılı, ayrılamaz ve birbirinin tamamlayıcısı olduğu süreçler olduğu ifade edilmiştir. Aksi halde bu süreçlerin farklı yükleniciler tarafından işletilmesi durumunda ulaşım hizmetlerinde aksaklıklar olabileceği belirtilmiştir.

Ancak bulguda bahsedilen rekabeti engelleyici hususlar, araçların bakım onarımı ile birlikte yürütülen garaj işletim modeli değil bakım onarım faaliyetleri ile ilgisi olmayan ve farklı uzmanlıklar gerektiren; garajların dezenfekte ve ilaçlama hizmetleri, garajlarda yer alan idari binalar ile sabit tesislerin bakım onarımı, işletimi ve temizliği, atıkların bertarafı ve arıtma tesislerinin işletimi gibi işlerdir. Zira arıtma tesisi işletmeciliğinin otobüslerin bakım onarımı işlerinden apayrı bir uzmanlık konusu olduğu; garajlarda yer alan idari binaların temizlik işlerinin ise otobüs bakım onarımları ile ilgisinin olmadığı değerlendirilmektedir. Kaldı ki İdare tarafından ihale edilen bakım onarım ihalelerinin doküman indiren sayısı, teklif veren sayısı ve geçerli teklif sayıları incelendiğinde söz konusu uygulamalar nedeniyle ihalelere katılımın çok düşük düzeylerde kaldığı görülmektedir. Bunun sonucunda da aralarında doğal bağlantı bulunmayan işlerin kısmi teklife kapalı olarak bir arada ihale edilmesi nedeniyle rekabetin sınırlandırıldığı değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak ihalelerde saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasının sağlanması ve kaynakların verimli kullanılması sorumluluğu çerçevesinde, aralarında doğal bağlantı bulunmayan işlerin birlikte ihale edilmemesi; söz konusu işlerin birlikte ihale edilmesi halinde ise ihalelerin kısmi teklife açık olarak yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 27: İdareye Ait Otobüslerin Diğer Kamu İdarelerine Devri Sürecinde Hazine ve Maliye Bakanlığından Uygun Görüş Alınmaması

İdare tarafından diğer kamu idarelerine devredilen araçlara ilişkin Taşınır Mal Mevzuatı gereğince Hazine ve Maliye Bakanlığından uygun görüş alınmadığı görülmüştür.

10.10.2024 tarihli ve 32688 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Taşınır Mal Yönetmeliği’nin 'Kamu idareleri arasında bedelsiz devir ve geçici tahsis' başlıklı 31’ inci maddesinin birinci fıkrasında; kamu idarelerinin, ihtiyaç fazlası taşınırımlarını bu taşınıra ihtiyaç duyan diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredebileceği veya geçici olarak tahsis edebileceği düzenlenmiş, aynı maddenin ikinci fıkrasında ise devredilmeyecek taşınırımlar ile bu taşınırımların devir ve kayıt işlemlerine ilişkin usul ve esasların, 5018 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirleneceği ifade edilmiştir.

Söz konusu yetki 18.01.2007 tarih ve 26407 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Taşınır Mal Yönetmeliği’nde (eski hali) Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmişti. Ancak 10.10.2024 tarihli ve 32688 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Taşınır Mal Yönetmeliği ile bu yetki Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca verilmiştir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca bu kapsamda henüz yeni bir düzenleme yapılmadığından 08.09.2007 tarih ve 26637 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 27 sıra numaralı İhtiyaç Fazlası Taşınırımların Bedelsiz Devri Tebliği yürürlüktedir.

08.09.2007 tarih ve 26637 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 27 sıra numaralı İhtiyaç Fazlası Taşınırımların Bedelsiz Devri Tebliği’nin 4’ üncü maddesinde; taşıt ve iş makinelerinin ihtiyaç fazlası taşınıra konu edilmeyeceği ve devredilmeyeceği ancak, idarece ihtiyaç duyulmadığından diğer idarelere bedelsiz devredilmesinde yarar görülenlerin, mahallî idarelerin meclis kararlarına bağlı olarak Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine devredilebileceği belirtilmiştir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İETT tarafından alınan encümen kararlarına binaen 2024 yılında diğer belediyelere 11 adet otobüsün devredildiği, söz konusu otobüs devirlerinde karşılıklı meclis kararlarının bulunmadığı ve devre ilişkin olarak Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşünün alınmadığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından otobüslerin devredildiğine ve devredilen Belediye tarafından bedelsiz devralınmasının uygun bulunduğu dair alınacak karşılıklı meclis kararları ile devrin gerçekleşmesi için Hazine ve Maliye Bakanlığından uygun görüş alınması ve bu

uygun görüşün akabinde de Taşınır Mal Mevzuatı gereğince devir işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 28: Akaryakıt Alımlarında Ulusal Akaryakıt Katkısı Kontrollerinin Eksik Yapılması

İdarenin akaryakıt temini kapsamında depolarına aldığı akaryakıtta dair ulusal marker kontrollerini mevzuatında öngörülen usullere uygun olarak yapmadığı görülmüştür.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu’nun “Tanımlar ve kısaltmalar” başlıklı 2’nci maddesinde;

“ ...

Ulusal marker: Akaryakıtta rafineri çıkışında veya gümrük girişinde eklenecek katkıyı”,

Aynı Kanun’un “Ulusal Marker” başlıklı 18’inci maddesinde;

“Yurt içinde pazarlanacak akaryakıtta veya akaryakıtlı harmanlanan ürünlere rafineri çıkışında veya serbest dolaşıma girişinde rafinericilerce ve dağıtıcılarca Kurumun belirleyeceği şart ve özellikte ulusal marker eklenir. Biyoyakıt ilk üretim merkezleri ile tasfiye edilecek akaryakıt için ulusal marker ekleme noktaları Kurum tarafından belirlenir. Ulusal marker ekleme işlemleri Kurumca yetki verilen bağımsız gözetim firmalarının nezaretinde Kurumun belirleyeceği usul ve esaslara göre yapılır. Ulusal marker ekleme işlemlerinde meydana gelecek usulsüzlüklerden lisans sahibi ile bağımsız gözetim firmaları müştereken sorumludur.

...

Kurum, ulusal marker ve idarî ve teknolojik yöntemler ile bir denetim sistemini kurar. Valilikler, görevli elemanların başvurusu halinde denetim amaçlı alınacak numunelerin kullanıcı ve bayilerden alınmasını ve emniyetini sağlamakla yükümlüdür.

...” hükümlerine yer verilmiştir.

Öte yandan Kamu İhale Genel Tebliği’nin “Akaryakıt alımı ihalelerine ilişkin hususlar” başlıklı 61’inci maddesinde;

“61.1 İdareler tarafından akaryakıt ve madeni yağ alımı ihalelerinde, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve ilgili ikincil mevzuat esas alınarak ihale dokümanı hazırlanmalıdır.

Aşağıda yer alan hususlar konusunda ilgili mevzuatta bir değişiklik olması durumunda yeni hükümler esas alınarak ihale dokümanı düzenlenmelidir.” hükmü yer almaktadır.

15.10.2007 tarih ve 26671 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2007/25 sayılı Başbakanlık Genelgesi kapsamında ise düzenlenecek ihale şartnamelerine, satın alınacak akaryakıtın ulusal marker kontrolünün yapılması zorunluluğu eklenmesi, akaryakıt istasyonlarında araçlara yapılacak akaryakıt ikmalleri hariç olmak üzere akaryakıtın toplu olarak alıcı idarenin tank veya deposuna teslimi esnasında ulusal marker kontrolünün yaptırılmasının sağlanması ve tedarikçi firmalara ödeme yapılmadan önce saymanlıklarca ulusal marker kontrolünün yapıldığına dair belge aranılması yanında ulusal marker kontrolleri için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığının merkez veya taşra teşkilatlarına başvurulması yükümlülükleri getirilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre akaryakıtın rafineri çıkışlarında veya gümrükten girişlerinde kaçakçılık uygulamalarının sonlandırılması amacıyla kamu kurumu ve kuruluşları tarafından yetkili kuruluşlara başvurarak akaryakıtın depolara ikmal edildiği sırada ulusal marker kontrollerinin yaptırılması gerekmektedir.

Öte yandan İdareye ait garajlarda 2.460.000 litre kapasiteye sahip toplamda 44 adet akaryakıt depolama tankı bulunmakta ve toplu taşıma hizmetlerini sağlayan otobüslerin akaryakıt ihtiyaçları bu alanlardan temin edilmektedir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; yükleniciden tedarik edilen akaryakıtın ulusal marker uygunluk taahhüdü ile alındığı ancak konuyla ilgili bir analiz yapılmadığı ve sevk irsaliyelerinde buna ilişkin düzenlenen bir raporun da bulunmadığı görülmüş olup akaryakıt ikmallerinin büyük çoğunluğunda Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı ekiplerinin akaryakıtın depolara dökülmesi sırasında hazır bulunmaması nedeniyle ulusal marker kontrollerinin her dökme işleminde değil belirli aralıklarla yapıldığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve marker ölçümlerinin her teslimde yapılması maksadıyla ilgili kurumlara başvuruların yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, akaryakıt alım şartnamelerine akaryakıtın ulusal marker uygunluk testi yapılmadan teslim alınmaması yönünde hükümler konulması ve akaryakıtın teslimi sırasında

yetkili kuruluşlar nezaretinde ulusal marker kontrollerini yaptırarak temin etmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 29: İdare Tarafından İhale Edilen Personel Servisi Taşımacılığı Hizmet Alımı İşleri Kapsamında Başka Kurum Personellerinin Taşınması

İdare tarafından bünyesinde görev yapan personelinin iş yerlerine gidiş gelişlerini sağlamak için personel servis taşımacılığı hizmeti alınmak üzere Anadolu ve Avrupa yakaları olacak şekilde ayrı ayrı ihaleye çıkıldığı ancak söz konusu ihaleler kapsamında başka kamu kurumlarının personelinin de taşındığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 8'inci maddesinde her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda olduğu, 32'nci maddesinde harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliğinin "Kamu idareleri arasında bedelsiz devir ve geçici tahsis" başlıklı 31'inci maddesinde; kamu idarelerinin ihtiyaç fazlası taşınırılarını, bu taşınıra ihtiyaç duyan diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredebileceği veya geçici olarak tahsis edebileceği ifade edilmiştir.

Öte yandan 2023/1212632 İhale Kayıt Numaralı "İstanbul Avrupa Yakası Personel Servisi" hizmet alımına ait Teknik Şartnamenin "İşin konusu" başlıklı 1'inci maddesinde;

"İETT İşletmeleri Genel Müdürlüğü İstanbul ili Avrupa yakasında çalışan personelin ikametgâhlarından iş yerlerine, iş yerlerinden ikametgahlarına ulaştırılmasına ilişkin personel taşıma işidir." düzenlemesi bulunmaktadır.

Teknik Şartnamenin devamındaki maddelerde ise servis işi kapsamında kullanılacak araçların bakım onarımı, akaryakıt, şoför, yedek parça, köprü ve yol geçiş ücreti, vergi ve sigorta gibi her türlü giderlerinin yükleniciye ait olduğu ifade edilmiş ve yüklenicinin personel servis taşımasını İdare tarafından belirlenen güzergahlarda gerçekleştireceği belirtilmiştir. Aynı

düzenlemeler 2023/1212655 İhale Kayıt Numaralı “İstanbul Anadolu Yakası Personel Servisi” hizmet alımına ait ihale dokümanlarında da yer almaktadır.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; Avrupa yakası için 620 ve Anadolu yakası için 412 olmak üzere İdare tarafından her iki hizmet alımına ait ihale dokümanlarında güzergâh listesi belirlendiği, Avrupa yakası için belirlenen 41 ve Anadolu yakası için belirlenen 30 güzergahta idareye ait herhangi bir garaj veya idari bina bulunmadığı, bahsi geçen bu güzergahlarda başka kamu kurumlarına ait personelin taşındığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca kamu idareleri ihtiyaç fazlası taşınırlarını, bu taşınıra ihtiyaç duyan diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredebilir veya geçici olarak tahsis edebilir. Bu kapsamda, İstanbul ilinde toplu taşıma faaliyetlerini yürüten ve filosunda ihtiyaç fazlası otobüsler bulunan İdarenin, kullanmadığı otobüslerini başka kamu kurumları devrederek söz konusu kamu kurumlarının ihtiyaçlarını giderme imkanına sahipken bunlar için hizmet alımı yapması kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılamamasına neden olmaktadır.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması sorumluluğu çerçevesinde İdare tarafından gerekli hassasiyetlerin gösterilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 30: İfası Belirli Bir Süreyi Gerektiren Muhtelif Doğrudan Temin İşlerinde Sözleşme Yapılmaması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 22/d maddesine göre doğrudan temin usulü ile yapılmış olan ve sözleşmesinin icrası belirli bir süreyi kapsayan mal ve hizmet alımlarında yüklenici firmalar ile sözleşme yapılmadığı görülmüştür.

Doğrudan temin yapmak suretiyle ihtiyaçların karşılanması yöntemi 4734 sayılı Kanun’un 22’nci maddesinde düzenlenmiştir. Anılan düzenlemenin 22/d maddesine göre, büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin on beş milyar (2024 yılı için 622.756,00 Türk Lirası), diğer idarelerin beş milyar Türk Lirasını (2024 yılı için 207.453,00 Türk Lirasını) aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak

konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımları ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temin usulüyle karşılanabilir.

Diğer taraftan, doğrudan temin yöntemine ilişkin düzenlemeler 11.07.2023 tarihli ve 32245 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ’de yapılmıştır. Konuya ilişkin olarak anılan Tebliğin “Alımlara ilişkin uygulama esasları” başlıklı 4’üncü maddesinin beşinci fıkrasında; *“Teslimi, sunumu veya yapımı belli bir süreyi gerektiren alımlar ile Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yapılan alımlarda sözleşme imzalanması zorunludur.”* düzenlemesi yapılmıştır.

Bu düzenlemeye göre, doğrudan temin kapsamında yapılacak alımlarda malın teslimi veya hizmetin ya da yapım işinin belli bir süreyi gerektirmesi halinde, alımın bir sözleşmeye bağlanması zorunludur.

Yapılan incelemede, malın teslimi ve hizmetin süresi bir defalık olmayıp sözleşmesinin ifası belirli süreyi gerektiren mal ve hizmet alımlarının doğrudan temin yöntemiyle alınması sırasında sözleşme imzalanmadığı tespit edilmiştir. Doğrudan temin usulü ile gerçekleştirilen ve belli bir süre gerektiren mal ve hizmet alımı ile yapım işlerinde, yüklenici ile sözleşme akdedilmemiş olması mevzuata uygun değildir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve ifası belli bir süreyi gerektiren alımlarda sözleşme yapılması zorunluluğuna uyulması noktasında gereken hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, belirli bir süreyi gerektiren tedariklerde, yüklenicinin işi zamanında ve sözleşme hükümlerine uygun şekilde yerine getirmesini sağlamak için mevzuatta öngörülen sözleşme yapılması zorunluluğuna uyulması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 31: İhaleler Kapsamında Alınan Nakit Teminatların İşin Sonunda İlgilisine İade Edilmemesi veya Gelir Kaydedilmemesi

İdare tarafından mal, hizmet veya yapım işleri ihaleleri kapsamında alınan nakit teminatlardan bazılarının Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nda öngörülen iki yıllık süreyi doldurmuş olmasına rağmen ilgisine iadesine veya bütçeye gelir kaydına yönelik işlemlerin yapılmadığı görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun "İade edilemeyen teminatlar" başlıklı 14’üncü maddesine göre nakit olarak alınan teminatların, mal ve hizmet alımlarında kabul

tarihinde veya varsa garanti süresinin bitim tarihinde, yapım işlerinde ise kesin hesap ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından itibaren iki yıl içinde, İdarenin ilgilileri uyarmasına rağmen talep edilmeyenlerin, iki yıllık sürenin bitimi ile Hazineye gelir kaydı için gerekli işlemlerin yapılması gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 330-Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına ilişkin işlemlerin açıklandığı 258'inci maddesindeki düzenlemeler de benzer şekilde olup idarelerin yazılı bildirimine rağmen süresinde talep edilmeyen nakit teminatların bütçeye gelir kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, bu kapsamda nakit teminatı bulunan idareler söz konusu 2 yıllık sürenin başladığı andan itibaren öncelikle ilgili yükleniciye nakit teminatın geri iadesine dair uyarı yazısı yazması, buna rağmen nakit teminatın alınmaması halinde yine bu 2 yıllık sürenin bitmesi veya herhalde 10 yıllık genel zamanaşımı süresi geçtikten sonra bütçeye gelir kaydetmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, 2024 dönem sonu itibarıyla İdare bünyesinde 330.498.210,49 TL tutarında nakit teminat bulunduğu, kabulü yapılan veya garanti süresini dolduran mal alımı/yapım işi/hizmet alımı ihaleleri kapsamında alınan nakit teminatlardan iadesi için İdarece iade yazılarının yazılmadığı ve bu nedenle de zamanaşımı sürelerinin işletilemediği tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltme çalışmalarının yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, teminatların iadesine ilişkin yazışmaların yapılması ve söz konusu nakit teminatların iadesinin gerçekleştirilmesi, İdarenin yazılı bildirimine rağmen talep edilmeyen nakit teminatların da bütçeye gelir kaydedilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 32: İhalelere Karşı Verilen Şikâyet Başvuru Dilekçelerindeki İtirazların Gerekçe Belirtilmeden Reddedilmesi

İdare tarafından gerçekleştirilen bakım onarım ihalelerinde şikâyet başvuru dilekçesi ile firmalar tarafından yapılan itirazların, kararın dayandığı hukuki sebepler ve gerekçeler yazılmadan reddedildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İhalelere yönelik başvurular" başlıklı 54'üncü maddesinde; ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına

veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday veya istekliler ile istekli olabileceklerin, bu Kanun’da belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusunda bulunabileceği, şikâyet başvurularının idareye itirazın şikâyet başvurularının ise Kamu İhale Kurumu’na yazılmış imzalı dilekçelerle yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca 03.01.2009 tarihli ve 27099 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelik ile 4734 sayılı Kanun kapsamında yapılan ihalelerde; aday, istekli veya istekli olabileceklerin ihale sürecindeki işlem veya eylemlerinin hukuka aykırılığı iddiasıyla yapacakları şikâyet ve itirazın şikâyet başvuruları ile bu başvuruların incelenmesi ve karara bağlanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Söz konusu Yönetmelik’in “Şikâyet başvurusu üzerine inceleme” başlıklı 10’uncu maddesinde;

“(1) İhalelere ilişkin olarak öncelikle ihaleyi yapan idareye şikâyet başvurusunda bulunulur. Bu şikâyet başvuruları, süresinde ve usulüne uygun sözleşme imzalanmadan önce yapılmış olması halinde idare tarafından incelenerek sonuçlandırılır.

(2) 8 inci maddede belirtilen ve dilekçe ile ekinde yer alması zorunlu olan bilgi ve belgeleri içermeyen şikâyet başvurularında, söz konusu eksiklikler başvuru süresinin sonuna kadar başvuru sahibi tarafından giderilebilir. Eksikliklerin başvuru süresi içerisinde tamamlanmaması halinde idare tarafından başvurunun reddine karar verilir.

(3) İdare tarafından yapılan inceleme sonucunda on gün içerisinde 11 inci maddedeki kararlardan biri alınarak başvuru sonuçlandırılır. Ancak, ilan ile ön yeterlik veya ihale dokümanına yönelik şikâyet başvurularının ihale veya son başvuru tarihinden önce sonuçlandırılması esastır.

(4) İnceleme, ihale yetkilisince bizzat yapılabileceği gibi ihale yetkilisinin görevlendireceği bir veya birden fazla raportör tarafından da yapılabilir. Bu inceleme sonucunda, ihale yetkilisi tarafından gerekçeli bir karar alınır.” düzenlemesi yer almaktadır.

Yapılan incelemede, İdareye şikâyet başvuru dilekçesi veren bazı firmalara “*itirazın tamamı değerlendirilerek mevzuata aykırı bir hususa rastlanmamıştır.*” denilerek gerekçesiz ve dayanaksız bir şekilde cevap verildiği tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, söz konusu itirazlara gerekli inceleme yapılarak suretiyle ihale yetkilisi tarafından gerekçeli karar alınarak ilgili mevzuatında yer alan düzenlemeler çerçevesinde yanıt verilmesi gerekmektedir.

BULGU 33: İptal Edilen Bakım Onarım İhalelerinin Birleştirilmek Suretiyle Yeniden İhale Edilerek Daha Yüksek Bir Bedelle Sonuçlandırılması

İdare tarafından 15.08.2024 tarihinde ihalesi yapılan 2024/911208 İhale Kayıt Numaralı 35.424.000 Km. Otobüs Bakım ve Onarımı İş i ile 2024/911552 İhale Kayıt Numaralı 41.769.000 Km. Otobüs Bakım ve Onarımı İş i ihalelerinin ihale yetkilisi tarafından iptal edildiği, daha sonra bu iki iş in birleştirilerek yeniden ihaleye çıkılması sonucunda söz konusu iş lerin daha yüksek bir bedelle sonuçlandırıldığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda olduğu; "Harcama talimatı ve sorumluluk" başlıklı 32'nci maddesinde harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer iş lemlerden sorumlu olduğu belirtilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde ise idarelerin, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu oldukları, aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım iş lerinin bir arada ihale edilemeyeceği, ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulünün temel usuller olduğu belirtilmiştir.

Kamu ihaleleri açısından rekabet ilkesi, idarenin en ehil sözleşmeciyi en uygun bedelle bulabilmesini, diğer bir ifadeyle, en kaliteli mal ve hizmeti en uygun bedelle alabilmesini

amaçlamaktadır. Kamu İhale Kurulu rekabet ilkesini; ‘İdarenin ihtiyaç çerçevesi içerisinde isteklilerin birbirleri ile serbestçe yarışabilmeleri yani belli kıstaslar çerçevesinde belli bilgilere sahip olunmasının amaçlandığı’ şeklinde tanımlamıştır.

4734 sayılı Kanun’un “İhalenin karara bağlanması ve onaylanması” başlıklı 40’ıncı maddesinin altıncı fıkrasında ise ihale yetkilisinin, karar tarihini izleyen en geç beş iş günü içinde ihale kararını onaylayabileceği veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal edebileceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İdare tarafından 17.07.2024 tarihinde 2024/911208 İhale Kayıt Numaralı 35.424.000 Km. Otobüs Bakım ve Onarımı İşi ile 2024/911552 İhale Kayıt Numaralı 41.769.000 Km. Otobüs Bakım ve Onarımı İşi ihalelerinin ilanlarının yapıldığı, her iki işe ait ihalenin de 15.08.2024 tarihinde yapılarak ihale komisyonu tarafından en avantajlı teklifi veren istekliye bırakıldığı, her iki ihaleye de en düşük teklifi veren isteklinin aynı firma olduğu, 23.08.2024 tarihinde ise her iki ihalenin de ihale yetkilisi tarafından iptal edildiği ve daha sonra söz konusu işlerin birleştirilmesi ve işin süresinin de uzatılması suretiyle 09.10.2024 tarihinde 2024/1341027 İhale Kayıt Numarasıyla yeniden ihaleye çıkılarak daha yüksek bir bedelle sonuçlandırıldığı tespit edilmiştir. Söz konusu ihalelerin sonuçlandırıldığı bedellere ilişkin tabloya aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 16: Bakım Onarım İhaleleri Sonuçları

İhale Kayıt Numarası	İhale Tarihi	İşin Adı	İşin Süresi	Ekonomik Açıdan En Avantajlı Teklifi Veren İstekli	Ekonomik Açıdan En Avantajlı Teklif Tutarı (TL)
2024/911208	15.08.2024	35.424.000 Km. Otobüs Bakım ve Onarımı İşi	18 ay	A Firması	1.056.149.280,00
2024/911552	15.08.2024	41.769.000 Km. Otobüs Bakım ve Onarımı İşi	18 ay	A Firması	1.285.450.650,00
2024/1341027	09.10.2024	137.625.000 Km. Otobüs Bakım ve Onarımı İşi	24 ay	B Firması	4.906.721.630,40

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; yeni yapılan ihalede hem işin süresi uzatılmış hem de km bazında artışa gidilmiştir. Ancak ihale bedelindeki artış oranı, km artış oranından çok daha fazla gerçekleşmiştir. Şöyle ki;

Önceki iki ihalenin toplam km toplamı 77.193.000 km iken yeni ihalenin km tutarı 137.625.000 km'dir. Yine önceki iki ihalenin bedelleri toplamı 2.341.599.930,00 TL iken yeni

ihalenin bedeli 4.906.721.630,40 TL'dir. Görüldüğü gibi km toplamalarında oransal olarak toplamda %78,2'lik bir artışa karşın ihale bedelindeki artış %109,5 olmuştur.

Aynı zamanda, 23.08.2024 tarihinde iptal edilen ihaleler ile 09.10.2024 tarihinde yapılan ihale arasında İdare tarafından söz konusu işlere ilişkin olarak altı adet pazarlık usulü ile ihale yapılmış olmasına rağmen daha önce iptal edilen ihalelere daha düşük teklif veren (A) Firmasının davet edilmediği ve pazarlık usulü ile yapılan ihalelerin tamamının (B) Firmasına verildiği tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; yeni toplu taşıma hatlarının ihdas edileceği, bazı hatlardaki otobüs sayısının arttırılacağı ve Tasarruf Tedbirleri Genelgesi uyarınca iptal edilecek olan servis araçlarının yolcu yükünün de toplu taşımaya kayması neticesinde yolculuk taleplerinin artacağı gibi sebeplerle ihale kapsamındaki otobüslerin yapacağı kilometrelerinin arttırılması gerektiğinden söz konusu ihalelerin iptal edildiği ifade edilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki Tasarruf Tedbirleri Genelgesi 17.05.2024 tarihli ve 32549 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İptal edilen ihalelerin ilan tarihinin 17.07.2024 olduğu ele alındığında İdarenin, Tasarruf Tedbirleri Genelgesi uyarınca iptal edilecek olan servis araçlarının yolcu yükünün de toplu taşımaya kayması neticesinde yolculuk taleplerinin artacağından bahisle söz konusu ihaleleri iptal etmesi makul değildir. Öte yandan idarelerin, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlama sorumlulukları kapsamında bir değerlendirme yapıldığında ise yeni toplu taşıma hatlarının ihdas edilmesi ve bazı hatlardaki otobüs sayısının arttırılması gerekçeleri de makul görülmemektedir. Zira İdare tarafından ihaleye çıkılmadan önce gerekli ön hazırlık çalışmalarının yapılarak ihtiyaçların tam olarak tespit edilmesi gerekmektedir. Bu sayede idarelerin en kaliteli mal ve hizmeti en uygun bedelle alabilmesi mümkün olabilecektir.

Diğer yandan, 4734 sayılı Kanun'un 40'ıncı maddesi uyarınca ihalelerin ihale yetkilisi tarafından ihale karar tarihini izleyen en geç beş iş günü içinde gerekçesi açıkça belirtmek suretiyle iptal edilebileceği düzenlemesi göz önüne alındığında bu konuda idarelere takdir yetkisi verildiği anlaşılmaktadır. Ancak idarenin takdir yetkisi sınırsız değildir. İdarenin kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olarak takdir yetkisini kullanması, idare hukukunun genel bir ilkesidir. Takdir yetkisinin sınırlarının belirlenmesi bakımından ihalenin iptali işleminin gerekçesi somut ve objektif belirlemeye dayanmalı, işlemin yapılıp yapılmaması noktasında makul ve meşru sebepler dikkate alınarak karar verilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması sorumluluğu çerçevesinde İdare tarafından yapılacak ihalelerde gerekli ön hazırlık çalışmalarının yapılarak ihtiyaçların tam olarak tespit edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 34: İş Artışı Yapılan ve Fiyat Farkı Verilen Yapım İşlerinde Bütün Riskler Sigorta Bedellerinin Güncellenmemesi

İş artışı yapılan, fiyat farkı ve süre uzatımı verilen yapım işlerine ilişkin bütün riskler (all risk) sigorta bedellerinin ve sürelerinin güncellenmediği görülmüştür.

Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme'nin "İşin ve iş yerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 17'nci maddesinin 17.1 alt maddesinde;

"Yüklenici; işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı, Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yer alan hükümler çerçevesinde "all risk" sigorta yaptırmak zorundadır." denilmektedir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"(1) Yüklenici, işyerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu yapım işinin korunmasından 43'üncü madde hükümleri dikkate alınmak şartı ile işe başlama tarihinden kesin kabul tarihine kadar sorumludur. Bu sebeple yüklenici, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 9 uncu maddesi hükümleri dahilinde; işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı 'inşaat sigortası (bütün riskler)', geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorundadır."

(2) Sigortaya esas alınacak bedeller, işin kendisi için sözleşme bedeli, her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ve benzeri için ise piyasa rayiçlerine göre hesaplanan bedellerdir. Ödenen toplam hakediş tahakkuk tutarının (fiyat farkları dahil) poliçedeki sigorta bedelini aşması ve/veya poliçede öngörülen sigorta bitiş tarihinin süre uzatımı veya cezalı çalışma sebebiyle aşılması hallerinde, zeyilname ile sigorta bedelinin artırılması ve/veya sigorta süresinin uzatılması zorunludur.” hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre yapım işlerinde işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek risklere karşı all risk sigortasının yapılması zorunlu olup, iş artışı ve fiyat farkı verilmek suretiyle sözleşme bedelinin değişmesi ve/veya süre uzatımı verilerek işin bitim tarihinin değişmesi halinde zeyilname ile sigorta bedelinin artırılması ve/veya sigorta süresinin uzatılması gerekmektedir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İdare tarafından 2024 yılında ihale edilen veya yapımı devam eden yapım işlerinde iş artışı yapılması ve/veya fiyat farkı verilmesine rağmen sigorta poliçesinin zeyilname ile değiştirilmediği tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yapım işlerinde süre uzatımı verilmesi durumunda sigorta poliçesinde süreye ilişkin zeyilname, iş artışı ve fiyat farkı verilmesi durumunda ise işin bedeline ilişkin zeyilname düzenlenmesi gerekmektedir.

BULGU 35: Personel Taşıma Hizmeti Hakediş Ödemelerinin Tamamının İdare Tarafından Doğrudan Yüklenici Firmaya Ödenmesi

İdarenin ihale ederek temin ettiği personel taşıma hizmeti işi kapsamında, araç sahiplerinin kendilerine veya bildireceği banka hesabı numarasına ödenmesi gereken tutarların doğrudan yüklenici firmaya ödendiği görülmüştür.

Kamu Kurum ve Kuruluşları Personel Servis Hizmet Yönetmeliği'nin 8'inci maddesinde; “Kamu kurum ve kuruluşlarının taşıma işini üstlenen gerçek ve tüzel kişilere ödenecek ücretin %75'i ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından araç sahiplerinin kendisine veya bildireceği banka hesap numarasına doğrudan ödenir.” düzenlemesi yer almaktadır.

Söz konusu ihaleye ilişkin oluşturulan İdari Şartnameye göre, personel taşımada kullanılacak araçların bir kısmını yüklenicinin kendi malı olması gereken araçlar

oluşturmaktadır. Yüklenici, kendi malı olmayan araçları da belirli kriterler doğrultusunda yapacağı anlaşma ile üçüncü şahıslardan temin edebilecektir. Yüklenicinin kendi malı olmayan araçlara ilişkin olarak İdare tarafından yapılacak ödemelerin mezkûr Yönetmelik çerçevesinde yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, personel taşıma hizmeti işine ait sözleşme kapsamında yapılan hakediş ödemelerinin tamamının yükleniciye ödendiği tespit edilmiştir. Yüklenicinin kendi malı olmayan araçlara ilişkin olarak, İdarece yapılacak ödemelerin Kamu Kurum ve Kuruluşları Personel Servis Hizmet Yönetmeliği çerçevesinde yapılması gerekmektedir. Mezkûr Yönetmelikte açıkça düzenlenen bu hususta madde hükmüne uygun hareket edilmelidir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltme çalışmalarının başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yüklenicinin kendi malı olan araçlar hariç olmak üzere hakediş bedellerinin %75'lik tutarlarının araç sahiplerinin kendilerine veya bildirecekleri banka hesaplarına ödenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 36: Yapım İşleri İçin Düzenlenen Bütün Riskler Sigortasının Yürürlükte Olduğuna Dair Hakediş Belge Eklenmemesi

İdare tarafından gerçekleştirilen yapım işlerinin sigorta primlerinin ödendiğine ve sigorta sözleşmesinin yürürlükte olduğuna dair sigortacıdan alınacak bir belgenin her hakedişin tahakkuka bağlanmasından önce idareye sunulmadığı görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinin 5'inci fıkrasında, sigortalara ilişkin poliçelerin, idarenin yazılı izni dışında; genişletilmiş bakım devresi teminatı hariç, poliçenin geçici kabul tarihinden önce iptal edilemeyeceği ve süresinin kısaltılamayacağı, genişletilmiş bakım devresi teminatının ise kesin kabul tarihinden önce iptal edilemeyeceği hükmünü taşıması ve ilk hakediş raporunun düzenlenip tahakkuka bağlanmasından önce idareye verilmesi gerektiği, aksi davranılması halinde hakediş tutarı ve öngörülmüş ise avansın ödenmeyeceği kuralı yer almaktadır. Aynı fıkranın devamında ise, sigorta primlerinin ödendiğine ve sigorta sözleşmesinin yürürlükte olduğuna dair sigortacıdan alınacak bir belgenin her hakedişin tahakkuka bağlanmasından önce idareye sunulmasının zorunlu olduğu hususu yer almaktadır.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede, İdare tarafından 2024 yılında yapılan veya yapımı devam eden yapım işlerinde söz konusu iş ve işyerlerinin korunmasına yönelik inşaat sigortası primlerinin ödendiğine ve sigorta sözleşmesinin yürürlükte olduğuna dair sigortacıdan alınacak belgenin her hakedişin tahakkuka bağlanmasından önce idareye sunulmadığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda ifade edilen uygulama aksaklıkları ve mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, yükleniciyi korumak ve işin zamanında yapılmasını temin ederek, kamu kaynağının kullanımında etkinliği sağlamak amacıyla getirilmiş olan işyerinin sigortalanması konusunda, yükleniciden, sigorta primlerinin ödendiğine dair dekontların istenmesi ve sigorta sözleşmesinin yürürlükte olduğunun her ödeme öncesinde takip ve teyit edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 37: İdare Alacaklarının Takip ve Tahsil Süreçlerinin Etkin Olarak İşletilmemesi

İdarenin bazı gelirleri için tahsilat/tahakkuk oranlarının çok düşük düzeylerde gerçekleştiği bazı gelirlerin ise hiç tahsil edilemediği dolayısıyla alacakların takip ve tahsilinin sağlıklı bir şekilde sağlanamadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun “Üst yöneticiler” başlıklı 11'inci maddesinde; üst yöneticinin, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden sorumlu olduğu ifade edilmektedir.

Aynı Kanun'un “Gelirlerin toplanması sorumluluğu” başlıklı 38'inci maddesinde; kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları belirtilmiş, “Malî hizmetler birimi” başlıklı 60'ıncı maddesinde de idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek görev ve sorumluluğunun mali hizmetler birimi ve muhasebe yetkilisinde olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; 2024 yılı dönem başında İdarenin önceki yıllardan devirle gelen alacak tutarının 44.217.140,38 TL olduğu, yılı içerisinde

39.152.378,87 TL daha tahakkuk ettirildiği, dolayısıyla toplam tahakkuk tutarının 83.369.519,25 TL olmasına rağmen 2024 yılı içerisinde 22.755,15 TL tahsilat yapıldığı tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere, İdarenin bazı gelir kalemlerindeki tahsilat oranları çok düşük düzeylerde gerçekleşmiş bazı gelir kalemlerinde ise hiç tahsilat yapılmamıştır.

Tablo 17: Takipli Alacaklara İlişkin Tahakkuk/Tahsilat Oranları

Gelir Adı	Önceki Yıllardan Devreden Alacak Tutarı (TL)	2024 Yılı Tahakkuk Tutarı (TL)	Toplam Tahakkuk Tutarı (TL)	2024 Yılı Net Tahsilat Tutarı (TL)	Tahsilat/ Tahakkuk Oranı (%)
Ulaştırma Hizmetlerine İlişkin Gelirler	696.477,77	34.602.326,60	35.298.804,37	4.274,86	0,01
İlan ve Reklam Gelirleri	248.354,04	0,00	248.354,04	0,00	0,00
Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İznine İlişkin Diğer Gelirler	21.401,00	0,00	21.401,00	0,00	0,00
Ecrimisil Gelirleri	1.236.102,90	0,00	1.236.102,90	0,00	0,00
Diğer Taşınmaz Kira Gelirleri	119.477,25	0,00	119.477,25	0,00	0,00
Para Cezaları	41.735.860,33	4.550.052,27	46.285.912,60	18.480,29	0,04
Diğer Çeşitli Gelirler	159.467,09	0,00	159.467,09	0,00	0,00
Toplam	44.217.140,38	39.152.378,87	83.369.519,25	22.755,15	0,03

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, alacakların tahsili için gerekli işlemlerin zamanında ve eksiksiz olarak yapılması kamu kaynağının korunması ve hizmetlerin daha etkin yürütülmesine katkı sağlayacaktır.

BULGU 38: İdare Personeline 100 Geçiş Hakkı Taniyan Kartlardan Kullanılmayan Kısımlarına Ait Türk Lirası Karşılıklarının Ödeme Hizmeti Sağlayıcısından Geri Alınmaması

İdare bünyesinde görev yapan işçilerin personel kimlik kartlarına tanımlanan ve kendilerine ücretsiz olarak 100 geçiş hakkı sağlayan kartlardan kullanılmayan kısımlara ait bedellerin ödeme hizmeti sağlayıcısından geri alınmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesinde her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli

ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda olduğu; “Harcama talimatı ve sorumluluk” başlıklı 32’nci maddesinde harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Öte yandan İdare ile Tüm Belediye ve Genel Hizmet İşçileri Sendikası (Hizmet-İş) arasında yapılan Toplu İş Sözleşmesinin “Otobüs ihdası” başlıklı 86’ncı maddesinin birinci fıkrasında, işçilere sabahın ilk seferine gelebilmeleri ve gecenin son seferinden sonra ikametlerine dönebilmelerini sağlayacak servis hizmeti sağlanacağı; aynı maddenin ikinci fıkrasında ise işveren tarafından işçilerin elektronik kimlik kartlarına işyerine gidiş ve gelişlerinde kullanılmak üzere aylık süreli 100 geçişli biniş hakkı tanımlanacağı belirtilmiş olup sadece işyerine gidiş ve gelişleri temine yönelik olan işbu kontörlerin kişiye mahsus olduğu ve başkası tarafından kullanıldığının tespiti halinde 15 yevmiye ücret kesimi cezası verileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen toplu sözleşme hükümleri uyarınca İdare tarafından işçi personele sabahın ilk seferine gelebilmeleri ve gecenin son seferinden sonra ikametlerine dönebilmelerini sağlayacak servis hizmeti sağlamalı, aynı zamanda bu kişilerin İstanbulkart özellikli personel kimlik kartlarına aylık süreli olarak 100 geçiş hakkı sağlayan kontör tanımlamalı ve yalnızca bu kişiler tarafından işyerine gidiş ve gelişlerde kullanılması gereken kartların suiistimal edilmesine ilişkin olarak gerekli tedbirleri almalıdır.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İdare tarafından ödeme hizmeti sağlayıcısına aylık olarak yapılan hakedişlerle işçi personelin kimlik kartlarına 100 geçiş hakkı tanımlandığı, söz konusu kartlarda ay içinde kullanılmayan kısımların da bulunduğu ancak bu kartlara yüklenen kontörlerin kullanılmayan kısımlarına ait TL karşılıklarının ödeme hizmeti sağlayıcısından geri alınmadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda 2024 yılı içerisinde İdare tarafından ödeme hizmeti sağlayıcısına toplamda 56.150.883,00 TL ödeme yapıldığı görülmüş olup İdare tarafından gerekli ayrıştırılmaların yapılarak söz konusu kartlardan kullanılmayan kısımlara ait bedellerin ödeme hizmeti sağlayıcısından geri alınması gerekmektedir.

Ayrıca toplu sözleşme hükmü gereğince işçilerin İstanbulkart özellikli elektronik kimlik kartlarına yüklenen bu kontörlerin yalnızca kendileri tarafından ve işyerine gidiş ve gelişlerde kullanılması gerekmekte ve idare de buna ilişkin tedbirleri almalıdır. Ancak yapılan incelemede söz konusu hususa ilişkin olarak İdare tarafından herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmüştür.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından bulguda yer alan hususa iştirak edilerek işçi personele tanımlanan ve kendilerine ücretsiz olarak 100 geçiş hakkı sağlayan kartlardan kullanılmayan kısımlara ait bedellerin ödeme hizmeti sağlayıcısından alındığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması sorumluluğu çerçevesinde İdare tarafından gerekli ayrıştırılmaların yapılarak söz konusu kartlardan kullanılmayan kısımlara ait bedellerin ödeme hizmeti sağlayıcısından geri alınması ve kartların kullanımına ilişkin olarak gerekli tedbirleri alması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 39: İdare Tarafından Büyükşehir Belediyesine Yapılan Otobüs Tahsislerinden Doğan Alacakların Tahsil Edilmemesi

İdare tarafından 2024 yılı içerisinde Büyükşehir Belediyesinin çeşitli faaliyetleri için otobüs tahsisleri yapıldığı, söz konusu tahsisler için İdare tarafından saatlik ücret belirlenmesine rağmen Büyükşehir Belediyesinden herhangi bir ücret alınmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; hizmet karşılığı elde edilen gelirlerin kamu geliri olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun’un “Gelirlerin toplanması sorumluluğu” başlıklı 38’inci maddesinde, kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

Anılan Kanun’un “Mali hizmetler birimi” başlıklı 60’ıncı maddesinin (e) bendinde ise ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek mali hizmetler biriminin görevleri arasında sayılmıştır.

Öte yandan, İdare tarafından 09/08/2023 tarihinde alınan kararla toplu taşımada kullanılan otobüslerin, toplantı, konferans, seminer, piknik vb. kent içi gezilerde talep edildiğinde kullanılması kapsamında saatlik 200 tam bilet (1 tam bilet=20 TL) tahsis ücreti belirlenmiştir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İdare tarafından İstanbul Büyükşehir Belediyesinin çeşitli faaliyetleri için otobüs tahsisleri yapıldığı, söz konusu otobüs tahsislerinden İdarenin 2021 yılında 50.607.407,50 TL, 2022 yılında 23.650.154,66 TL, 2023 yılında 70.246.536,70 TL ve 2024 yılında 118.784.497,00 TL alacağı doğmasına rağmen belirlenen tahsis ücretlerinin ilgililerinden tahsil edilmediği ve herhangi bir mahsup işleminin de yapılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 18: İETT Tarafından Yapılan Otobüs Tahsisleri

Sıra No	Tahsis Yapılan Yıl	Tahsis Yapılan Kurum	Otobüs Tahsislerinden Doğan Alacak Tutarı (TL)
1	2021	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	50.607.407,50
2	2022		23.650.154,66
3	2023		70.246.536,70
4	2024		118.784.497,00
Genel Toplam			263.288.595,86

Bu kapsamda Büyükşehir Belediyesinin toplantı, konferans, seminer, piknik vb. kent içi gezileri için tahsis edilen otobüsler için 263.288.595,86 TL tahsis ücreti doğmasına rağmen İdare tarafından herhangi bir tahsilat yapılmamıştır.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve söz konusu otobüs tahsislerinden doğan alacakların İstanbul Büyükşehir Belediyesinden tahsil edildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, gelirlerin toplanması sorumluluğu çerçevesinde idare gelirlerinin takip ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 40: Ücretsiz Taşımacılık Hizmeti Verilen Günlere İlişkin Sûbvance Bedellerinin Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi

İdare tarafından Büyükşehir Belediyesi Meclisi kararıyla dini ve resmî tatiller ile bazı özel günlerde ücretsiz taşımacılık hizmeti verildiği, ancak ücretsiz taşımacılık hizmeti verilen günlere ilişkin sûbvance bedellerinin Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde; kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "Mali hizmetler birimi" başlıklı 60'ıncı maddesinin (e) bendinde de ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek mali hizmetler biriminin görevleri arasında sayılmıştır.

Öte yandan, Büyükşehir Belediye Meclisinin 15.05.2019 tarih ve 355 sayılı, 12.12.2019 tarih ve 972 sayılı, 26.11.2020 tarih ve 2020/6-8 sayılı ve 14.12.2022 tarih ve 1576 sayılı kararlarında dini ve resmî tatiller ile bazı özel günlerde ücretsiz taşımacılık hizmeti verileceği, bu günlere ilişkin sübvans bedellerinin de İdareye gönderileceği ifade edilmiştir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İdare tarafından 2023 ve 2024 yıllarında İBB Meclis kararına istinaden dini ve resmî tatiller ile bazı özel günlerde ücretsiz taşımacılık hizmeti verildiği, bu kapsamda Büyükşehir Belediyesinden 554.061.034,81 TL alacağın doğduğu, bu tutarın 342.271.664,49 TL'sinin tahsil edildiği ancak kalan 211.789.370,32 TL'sinin 2024 yılı dönem sonu itibarıyla tahsil edilemediği tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve ücretsiz taşımacılık hizmeti verilen günlere ilişkin sübvans bedellerinin İstanbul Büyükşehir Belediyesinden tahsil edildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, gelirlerin toplanması sorumluluğu çerçevesinde idare gelirlerinin takip ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 41: Kişilerden Alacaklar Hesabında Bulunan Alacakların Takip ve Tahsil İşlemlerinin Yapılmaması

İdarenin 140-Kişilerden Alacaklar Hesabında bulunan alacakların takip ve tahsil işlemlerinin yılı içerisinde yapılmadığı tahsil süresi geçen ve zamanaşımına uğrayan alacakların tespitinin yapılmadığı ve kayıt tutulmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Zamanaşımı" başlıklı 74'üncü maddesinde;

"Kamu zararının meydana geldiği ve bu Kanunda belirtilen para cezalarının verilmesini gerektiren fiilin işlendiği yılı izleyen malî yılın başından başlamak üzere zamanaşımını kesen ve durduran genel hükümler saklı kalmak kaydıyla onuncu yılın sonuna kadar tespit ve tahsil edilemeyen kamu zararları ile para cezaları zamanaşımına uğrar" denilmektedir.

5018 sayılı Kanunun “Zamanaşımı” başlıklı 74’üncü maddesi ile bir yandan 6098 sayılı Borçlar Kanunu’nda öngörülen 10 yıllık zamanaşımı süresi, zamanaşımını kesen ve durduran haller benimsenirken bir yandan da 6183 sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun’da öngörülen zamanaşımının başlaması ve bitmesindeki ilke ve esaslar benimsenmiştir.

Kişilerden alacaklar hesabında kayıtlı olup, 6098 sayılı Borçlar Kanunu’na göre tahsil edilmesi gereken alacaklar, haksız suretle mal ediniminden dolayı açılacak dava, zarar görenin verdiğini geri isteme hakkı olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak iki yıl ve her halde bu hakkın doğduğu tarihten başlayarak 10 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Söz konusu Kanuna göre zamanaşımı, alacağın vadesinin geldiği tarihten itibaren başlayıp; alacağın vadesinin dolması bir bildirimle bağlı ise zamanaşımı, bu bildirimin yapılabileceği günden itibaren işlemeye başlamaktadır.

Yukarıda açıklanan esaslara göre; vezne, mutemet, tahsildar ve ambar açıklarında açığın öğrenildiği; yersiz ödemelerde dairesinin bildirmesi üzerine muhasebe biriminin öğrendiği; öğrenim giderleri gibi sözleşmeye bağlı alacaklarda taahhüdün bozulduğu, ilama bağlı alacaklarda ilamın borçluya tebliğ edildiği; harcama yetkilisi mutemedi avanslarından doğan alacaklarda ilgili kanununda belirtilen mahsup süresinin bittiği, yolluk avanslarından doğan alacaklarda 6245 sayılı Harcırah Kanunu’nda belirtilen mahsup sürelerinin dolduğu tarih, zamanaşımının başlangıcıdır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 111’inci maddesinin birinci fıkrasının (g) ve (h) bentlerinde;

“g) 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna tabi alacaklar: *Kişilerden alacaklar hesabında kayıtlı olup, 6183 sayılı Kanuna göre tahsil edilmesi gereken alacaklar, vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren beş yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar.*

...

Borçlar Kanunu’na tabi olan alacaklar: Kişilerden alacaklar hesabında kayıtlı olup, Borçlar Kanunu’na göre tahsil edilmesi gereken alacaklar, haksız suretle mal ediniminden dolayı açılacak dava zarar görenin verdiğini geri isteme hakkı olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak iki yıl ve her halde bu hakkın doğduğu tarihten başlayarak 10 yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Söz konusu Kanuna göre zamanaşımı, alacağın vadesinin geldiği tarihten

itibaren başlar; alacağın vadesinin dolması bir bildirimle ilgili ise zamanaşımı, bu bildirimin yapılabileceği günden itibaren işlemeye başlar.

h) 5018 sayılı Kanunun 71 inci maddesinde düzenlenen kamu zararının tahsiline ilişkin usul ve esaslarda Kamu görevlilerinin mevzuata aykırı karar, işlem, eylem veya ihmal sonucu kamu idaresine verdikleri zararların tahsilinde, 5018 sayılı Kanunun 71'inci maddesinde belirtilen yönetmelik hükümleri uygulanır.” denilmektedir.

Yapılan incelemede; 140-Kişilerden Alacaklar Hesabında 2024 yılına alacak bakiyesi olarak devreden 31.639.989,53 TL tutarında kişi borcu bulunduğu, bunların birçoğunun personelden kaynaklanan alacaklar olduğu ancak İdare tarafından devreden bu kişi borcu kayıtları ile ilgili olarak zamanaşımı sürelerine ilişkin bir çalışmanın yapılmadığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; 140-Kişilerden Alacaklar Hesabında bulunan alacakların takip ve tahsil işlemlerinin yılı içerisinde yapılması ve tahsil süresi geçen veya zamanaşımına uğrayan alacakların tespitinin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 42: Metrobüs Hattında Bulunan Yürüyen Merdiven ve Asansörlerin Bakım ve Onarımlarının İhtiyaca Uygun Olarak Yapılmaması

Metrobüs hattında bulunan duraklardaki yürüyen merdiven ve asansörlerin bakım onarımlarının yolcu yoğunluğu, kullanım sıklığı gibi faktörler göz önüne alınmaksızın yapıldığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8'inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

İETT İşletmeleri Genel Müdürlüğü İstanbul ilinde hem metrobüsler hem de otobüsler aracılığıyla toplu taşımacılık faaliyetlerini yürüten bir kamu kurumudur. İstanbul şehrinde hizmet veren 52 kilometre uzunluğunda ve 44 istasyona sahip olan metrobüs sisteminde; doğu-batı aksında günün 24 saati sefer yapan 6 hat bulunmaktadır. Söz konusu hatlarda yer alan 44

adet istasyonun toplamda 18 tanesinde diğer toplu ulaşım araçlarına (Marmaray, tramvay ve metro) aktarma yapma imkânı bulunmaktadır. Buna karşın metrobüs hattında yer alan 44 adet istasyonun yalnızca 28 tanesinde 78 adet asansör ve 39 adet yürüyen merdiven bulunmaktadır. Diğer 16 adet istasyonda ise asansör veya yürüyen merdiven bulunmamaktadır. İdare de bu duraklarda yer alan yürüyen merdiven ve asansörlerin bakım, servis ve onarımı yapmakla görevlidir.

Bu kapsamda İdarenin 2024/584304 İhale Kayıt Numaralı “*Metrobüs Hattı, Garaj ve Genel Müdürlük Binalarında Yer Alan Yolcu Asansörü ve Yürüyen Merdivenlerin Bakım, Servis ve Onarımı*” işine ait Teknik Şartnamenin “İşin Konusu” başlıklı 1’inci maddesinde; söz konusu işin İETT Metrobüs Hattı, Garaj ve Genel Müdürlük binalarında bulunan Yolcu Asansörü ve Yürüyen Merdivenlerin 12 (on iki) ay süre ile konforlu ve güvenli hizmetlerinin sürdürülebilmesi için mevzuatlarda belirtilen talimatlara ve prosedürlere uygun olarak planlı bakımlarının yapılması, oluşacak arızalarının yedek parça ve sarf malzeme bedelleri dahil giderilmesi, bakım ve arızalarla ilgili bildirim ve raporlamaların yapılması, analiz sonuçlarının sunulması, ekipman bakım - arıza müdahale öncesi ve sonrası gereken teknik temizliği, revizyon, acil müdahale, yolcu kurtarma, ve vandalizm sonrası onarım işleri olduğu belirtilmiştir.

Aynı Şartnamenin “Bakımların yapılması” başlıklı 4.3’üncü maddesinde ise şartnamede belirtilen ve istasyonlara göre dağılımı verilen asansörlerin aylık bakımlarının, yürüyen merdivenlerin ise 1 aylık, 3 aylık ve 6 aylık bakımlarının 12 (on iki) ay süreyle, işbu şartname ekinde verilen bakım formlarına göre yapılacağı ifade edilmiştir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; 2024 yılı içerisinde metrobüs hattında bulunan asansör ve yürüyen merdivenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelen toplamda 5.115 adet arıza kaydı açıldığı, söz konusu arızaların çoğunlukla yolcu yoğunluğunun fazla olduğu aktarma istasyonlarında yaşandığı tespit edilmiştir. Arızaların nedenlerine bakıldığında ise kapı arızası, sensör arızası, fotosel arızası, kat kaçırma arızası, el bandı arızası, invertör ve switch hatası gibi genellikle bakım onarım çalışmalarına ilişkin olduğu anlaşılmıştır.

Bu kapsamda söz konusu arızaların azaltılmasına yönelik olarak aktarma istasyonlarında yer alan asansör ve yürüyen merdivenlerin bakım onarımlarının diğer istasyonlar gibi aylık, 3 aylık ve 6 aylık periyotlarda yapılmasından ziyade daha sık periyotlarda yapılması ve bu hususun da teknik şartnamelerde belirtilmesinin yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

Öte yandan yukarıda da belirtildiği üzere metrobüs hattında yer alan 44 adet istasyonun yalnızca 28 tanesinde asansör veya yürüyen merdiven bulunmakta, diğer 16 istasyonda ise stabil merdivenler ve rampa sistemi bulunmaktadır. Asansör veya yürüyen merdiven bulunmayan 16 adet istasyonun 5 tanesi ise yolcu yoğunluğunun fazla olduğu aktarma istasyonlarıdır.

İdareden alınan 2024 yılına ait yolculuk verileri incelendiğinde; söz konusu istasyonlardan diğer toplu ulaşım araçlarına aktarma yapılabildiğinden buralardaki yolcu yoğunluğunun fazla olması nedeniyle geçişler sırasında uzun kuyruklar oluştuğu bu durumun yolcu güvenliğini tehlikeye attığı görülmüştür. Ayrıca metrobüs hattındaki toplam durak sayısının üçte birinde asansör ve/veya yürüyen merdiven bulunmaması engelli yolcuların söz konusu hizmetlerden faydalanmasını da olumsuz etkilemektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak gerek yolcu güvenliğinin sağlanması gerekse de toplu taşıma faaliyetlerinin daha konforlu ve etkin sağlanması adına özellikle aktarma istasyonlarında yer alan asansör ve yürüyen merdivenlerin bakım onarımlarının daha sık periyotlarla yapılması, herhangi bir ekipman bulunmayan istasyonlar için de gerekli çalışmalar yapılarak engelli vatandaşlara da etkin bir şekilde hizmet verecek aksiyonların alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 43: Şehir İçi Toplu Taşıma Araçlarında Yer Alan Telemetri Cihazlarının Kullanımının Yaygınlaştırılmaması

İdare bünyesinde yer alan metrobüsler ile özel halk otobüslerinde bulunan telemetri cihazlarının şehir içi toplu taşımacılık faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde en önemli paya sahip otobüslerde bulunmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Araç ve şoför performansının uzaktan izlenmesini sağlayan Telemetri sistemi sayesinde sahadaki araçların konum ve hareketleri, sürücü bilgisi, motor sıcaklık bilgisi, rölantide 10 dakika ve üzeri boştaki çalışan araçların ikaz vermesi ile rölanti takibi yapılmaktadır.

Telemetri sistemi ile uyumlu olarak, sistemde hizmet veren tüm araçlar izlenmekte ve araçta bulunan sensörler aracılığı ile sisteme anlık olarak tüm araç bilgileri (motor ısısı, motor devri, yakıt durumu vb.) iletilmektedir. Araç bilgileri manuel olarak sorgulanabildiği gibi araçta meydana gelen olay, sorun, kriz vb. uyarılar anlık olarak kırmızı görselle ve sesli uyarıyla kriz bildirim ekranına düşmektedir. Bu sayede araçta meydana gelen ısınma, arıza, yakıt azalması vb. olumsuz olgular ekranda uyarı olarak gözükmektedir.

Görüldüğü gibi İdare faaliyetlerinin yürütülmesinde baş aktör olan otobüs ve metrobüslerde söz konusu sistemlerin kullanımının yaygınlaştırılması kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması açısından önemlidir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; telemetri sistemlerinin metrobüs filosundaki 702 adet aracın tamamında aktif olarak kullanıldığı, bu sayede 2023 yılında toplamda 344.801 litre, 2024 yılında ise 480.264 litre yakıt tasarrufu sağlandığı buna karşın İdarenin toplu taşıma faaliyetlerini gerçekleştirmesinde en önemli paya sahip olan otobüslerde telemetri cihazlarının yer almadığı tespit edilmiştir.

Bu kapsamda 2024 yılı aylara göre yakıt ortalama fiyatları üzerinden sağlanan toplamdaki yakıt tasarrufu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 19: 2024 Yılı Aylara Göre Tasarruf Edilen Yakıt Miktarı

Aylar	Aylık Yakıt Fiyat Ortalaması (TL)	2024 Tasarruf (L)	2024 Tasarruf (TL)
Ocak	38,15	33.885	1.292.724,00
Şubat	40,93	28.061	1.148.529,00
Mart	40,41	31.432	1.270.171,00
Nisan	40,97	31.239	1.279.854,00
Mayıs	39,64	36.119	1.431.757,00
Haziran	39,85	50.346	2.006.272,00
Temmuz	43,61	62.605	2.730.221,00
Ağustos	42,78	57.194	2.446.759,00
Eylül	42,30	45.838	1.938.947,00
Ekim	42,90	37.012	1.587.815,00
Kasım	43,20	31.582	1.364.342,00
Aralık	43,20	34.951	1.509.883,00
Toplam	41,50	480.264	20.007.274,00

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere telemetri cihazlarının bulunduğu 702 adet metrobüs aracında yalnızca 2024 yılında dahi 20.007.274,00 TL tasarruf sağlanmışken İdarenin toplam araç filosunun büyük çoğunluğunu oluşturan otobüsler için de söz konusu sistemlerin kurulumu, sağlanacak tasarrufun boyutu düşünüldüğünde büyük önem taşımaktadır.

Bu kapsamda; İdarenin araç filosunda metrobüsler ve Adalarda kullanan araçlar hariç toplamda 2.814 adet otobüs bulunmaktadır. Basit bir hesaplama ile 702 adet metrobüs aracında toplamda 20.007.274,00 TL tasarruf sağlanmışken 2.814 adet otobüste de telemetri cihazları yer almış olsaydı 80.200.098,34 TL tasarruf sağlanabilecekti. Görüldüğü gibi gerek akaryakıt tasarrufu sağlanması gerekse de yolcu güvenliğinin temin edilerek daha etkin bir hizmet sunulması açısından telemetri cihazlarının tüm otobüslere kurulumu önem arz etmektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması sorumluluğu çerçevesinde telemetri cihazlarının İdareye ait otobüslerde de kullanımının sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 44: Şehir İçi Toplu Taşıma Hizmetlerinde Yaşanan Otobüs Arızaları ile Trafik Kazalarının Önlenmesi Amacıyla İdare Tarafından Alınan Tedbirlerin Yetersiz Kalması

İdare tarafından yürütülen şehir içi toplu taşıma hizmetlerinde yaşanan trafik kazaları ile otobüs arızalarına ilişkin olarak alınan tedbirlerin yetersiz kalması nedeniyle sık sık trafik kazalarının yaşandığı ve bunun sonucunda İdarenin mali külfete katlandığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 8'inci maddesinde her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda olduğu, 32'nci maddesinde harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili,

ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumlu olduğu belirtilmiştir.

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 1'inci maddesi uyarınca, işçi ve işverenlerin karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumları ile çalışma şartlarını belirlemek üzere toplu iş sözleşmesi yapabilecekleri belirtilmiştir. Aynı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, işletme toplu iş sözleşmesi, bir gerçek veya tüzel kişiye ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait aynı işkolundaki birden çok işyerini kapsayan sözleşme olarak tanımlanmıştır.

Bu kapsamda İdare ile Tüm Belediye ve Genel Hizmet İşçileri Sendikası (Hizmet-İş) arasında İşletme Toplu İş Sözleşmesi imzalanmıştır.

İdare ile Tüm Belediye ve Genel Hizmet İşçileri Sendikası (Hizmet-İş) arasında imzalanan İşletme Toplu İş Sözleşmesinin İşçilerin Genel Ödevleri ve Zarardan Mesuliyet başlıklı Dördüncü Bölümünün "İşçilerin genel ödevleri" başlıklı 31'inci maddesinde;

"İşçiler Kamu Görevlileri Etik Sözleşmesinde belirlenen etik davranış ilke ve değerlerine bağlı olarak görev yapmayı ve hizmet sunmayı taahhüt eder. Bu bağlamda;

a) İşçi kendisine verilen işleri benimsemeye, dikkatini o iş üzerinde toplayıp başarmaya, amirleri ve arkadaşları ile iyi geçinmeye, müşteri ile yolculara iyi muamele etmeye özen gösterir.

b) İşverene ait tesisatı alet ve edevatı kendisine verilen kıyafeti kendi malı gibi muhafaza etmesi, işverenin menfaatlerini kendi menfaati gibi koruması başlıca ödevlerindendir.

... " düzenlemeleri yapılmıştır.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İdare tarafından yürütülen şehir içi toplu taşıma hizmetlerinde kullanılan otobüsler ile 2024 yılı içerisinde 10.541 defa üçüncü kişilere ait araçlara çarpma, 179 defa duraklarda bulunan yolculara veya yayalara çarpma, 1.067 defa yoldan çıkma, 1.242 defa peronlarda veya duraklarda birbirlerine çarpma ve diğer sebeplerde toplamda 13.809 defa trafik kazasına karışıldığı, söz konusu kazalardan ötürü gerek araçların bakım ve tamir masrafları gerekse üçüncü kişilere ödenen tazminatlardan dolayı İdare bütçesinden ciddi bir külfete katlanıldığı tespit edilmiştir.

Bu kapsamda İdareden alınan kaza verilerinden hareketle; şehir içi yolcu taşıma hizmetlerinin yürütülmesinde günde ortalama 38 defa trafik kazası yapıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Söz konusu kazaların sebepleri incelendiğinde, mevzuat ve İETT talimatlarında belirlenen hız limitlerine uyulmaması, seyir halinde iken şoförlerin telefonla meşgul olması, duraklara nizami şekilde yanaşılmaması, durak harici yolcu indirme-bindirme vb. gibi şoför kusurlarından kaynaklandığı görülmüştür. Buna ilişkin yapılan incelemede ise İdare tarafından yapılan eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerinin şoförlere kurum aidiyetinin kazandırılmasında etkili olmadığı, şoförlerin birçoğunun toplu taşıma hizmetlerinin yürütülmesinde kullanılan araçlar konusunda tecrübesiz olduğu ve şoförlere çok uzun sürelerle fazla çalıştırma yaptırılması gibi sebepler olduğu anlaşılmıştır.

Öte yandan toplu taşıma faaliyetlerinin yürütülmesinde karşılaşılan en büyük sorunlardan birinin de yaşanan otobüs arızaları olduğu görülmüştür. Söz konusu otobüs arızalarının sebeplerine bakıldığında ise İdarenin otobüs filosunun çoğunlukla eski model araçlardan oluşmasından ötürü yüksek kilometrelere sahip olması, sefer öncesi araç kontrol süreçlerinin etkin bir şekilde işletilmemesi, otobüslerin bakım onarımlarına ilişkin kontrollerin tam olarak yerine getirilmemesi gibi sebepler olduğu anlaşılmıştır. Zira bakım onarım işlerine ait ihale dokümanlarında sık karşılaşılan yedek parça arızalanmalarında idarenin bu parçaları istediğinde analize gönderebileceği yönünde hükümler bulunmasına rağmen idare tarafından bu yola hiç başvurulmadığı görülmüştür.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususlara iştirak edilmiş ve gerek otobüs arızalarının önlenmesi gerekse de şoför kaynaklı trafik kazalarının azaltılması adına gerekli çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, kamu kaynaklarının kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasından sorumlu olduğu göz önüne alındığında; İdare tarafından gerek otobüs şoförlerinin kurum aidiyetini artıracak çalışmaların yapılarak gerekse de otobüslerin bakım onarımları ile sefer öncesi kontrol süreçlerinin etkinleştirilerek kaynak kullanımında etkinlik, ekonomiklik ve verimliliğin arttırılacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 45: Toplu Taşıma Hizmetlerinde Karşılaşılan Ölü Kilometre Sorununun Çözümüne İlişkin İdare Tarafından Yapılan Çalışmaların Yetersiz Kalması

Toplu taşımacılık yapılan hatlarda hizmetin devam ettirilebilmesi için yolcusuz kat edilen ve gelir elde edilmeyen kilometreler olarak ifade edilen ölü kilometrelerin azaltılmasına yönelik olarak yapılan çalışmaların yetersiz kaldığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesinde her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda olduğu; “Harcama talimatı ve sorumluluk” başlıklı 32’nci maddesinde harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Toplu taşımacılık sisteminin kurulması, işletilmesi, yönetilmesi yüksek maliyet gerektiren durumlardır. Bu maliyetlerin başlıca kalemleri; altyapı, araç, personel, bakım onarım ve akaryakıt gibi kalemlerdir. Kent içi toplu taşımacılıkta en önemli gider kalemlerinden biri, akaryakıt maliyetleridir. Akaryakıt maliyetleri toplu taşımacılığa hizmet eden otobüslerin hareket ederek kilometre kat etmesinden ötürü oluşmaktadır.

Bu kapsamda bir otobüsün kilometre doğurduğu üç tip hareketi vardır. Birinci hareket, otobüslerin bağlı bulundukları garajlardan hat başı/hat sonu noktalarına ya da tersi hareketlerden kaynaklı kilometreler, yani hat başı/hat sonu noktalarından bağlı bulundukları garajlara yolcusuz kat ettikleri kilometrelerdir. Bu yolcusuz hareketlerden oluşan kilometrelere ölü kilometre denmektedir. İkinci hareket ise planlanan seferlerin gerçekleştirilmesiyle oluşan kilometrelerdir. Üçüncü hareket şekli ise garaj içerisindeki bakım, onarım ve temizlik gibi temel faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için otobüs garaj içerisindeki faaliyet alanlarında seyir etmesidir.

Ölü kilometre, en temel tanımı ile toplu taşımacılık yapılan hatlarda hizmetin devam ettirilebilmesi için yolcusuz kat edilen ve gelir elde edilmeyen kilometreler olarak ifade edilebilir.

Ölü kilometreler garajlar ile hat başları arasında yolcusuz kat edilen kilometreler olduğu için sistemde fazladan kat edilen her bir ölü kilometre, toplu taşımacılık hizmeti veren İdareye akaryakıt maliyeti olarak dönmektedir. Planlı seferlerin kilometreleri değişmeyeceğinden akaryakıt maliyetlerini düşürmek için azaltılması gereken kilometreler ölü kilometrelerdir. Bu azaltılmanın gerçekleştirilmesi de iyi bir optimizasyon modelinden geçmektedir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; bazı otobüslerin parklandığı garajlar ile çalıştığı hat başı/hat sonu mesafelerinin 50 kilometrelere kadar çıktığı, söz konusu hat başlangıç noktalarına daha yakın garajlar bulunmasına rağmen bu otobüslerin daha uzak mesafelerdeki garajlardan hareket ettiği tespit edilmiştir. Örneğin 59RK kodlu Rumeli Hisarüstü-Sarıtepe Kampüsü seferini yapan otobüsler Sarıyer-Beşiktaş-Kağıthane ilçelerinin sınırlarından geçmekte iken ve İdareye ait 245 araç kapasiteli Kağıthane Garajı bulunmasına rağmen söz konusu hatta çalışan otobüsler daha uzak mesafedeki Sultangazi Garajından çıkarak hat başlangıç veya bitiş noktalarına hareket etmektedir. Bu sebeple de akaryakıt giderlerinin artması ve hizmetin etkinsiz yürütülmesi sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bun göre bazı otobüslerin garajlar ile hat başlangıç noktalarına ilişkin mesafelerini gösteren bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 20: Otobüslerin Garajlar ile Hat Başlangıç Noktaları Arasındaki Mesafeleri

Sıra No	Hat Kodu	Garaj	Garaj ile Hat Başlangıcı Arasındaki Mesafe
1	139D	Anadolu Garajı	57 km
2	139S	Anadolu Garajı	44 km
3	152	Sultangazi Garajı	40 km
4	59HS	Sultangazi Garajı	39 km
5	59RK	Sultangazi Garajı	39 km
6	336K	Sultangazi Garajı	39 km
7	336A	Sultangazi Garajı	38 km
8	138B	Anadolu Garajı	36 km
9	36YS	Sultangazi Garajı	33 km
10	AVR1	İkitelli Garajı	31 km

Tablodan da görüleceği üzere ölü kilometrelerin azaltılması için mevcut garaj yerlerinin uygun olmadığı, ölü kilometreleri minimize edecek şekilde araç-garaj dağılımının yapılmadığı, mevcut garajların kapasitelerinin arttırılması veya yeni garaj alanları belirlenmesine yönelik olarak yapılan çalışmaların yetersiz kaldığı anlaşılmıştır. Ancak ölü kilometrelere doğrudan

etkisi olan garajların lokasyonlarının ulaşım ağına göre doğru bir noktada belirlenmesi önem arz etmektedir.

Öte yandan, ölü kilometrelerin varlığı toplu taşımacılığın diğer önemli maliyet kalemi olan işçilik maliyetlerine de doğrudan yansımaktadır. Toplu taşımacılıkta şoför personelin mesaisi garajdan çıkarmak için otobüsünü çalıştırması anında başlar. Bir otobüsün günün başında ya da günün sonunda hat başı ile garaj arasında yolcusuz bir şekilde kat ettiği mesafe olan ölü kilometre ne kadar fazlaysa, o otobüsü kullanan şoförün yolculu yaptığı seferler o kadar azdır. İETT kurumunda bir şoför personelin mesai süresi fazla mesailer dışında 8 saattir. Söz gelimi fazla mesaisi olmayan bir personelin günde 1 saati ölü kilometreleri kat etmekle geçiyorsa bu personelin yolculu yaptığı ve vatandaşa doğrudan yansıyan mesaisi 7 saattir. Bu durumun iki anlamı vardır. Birinci anlam şoför personele ölü kilometre varlığından ötürü yolcu taşımadan 1 saatlik ödeme yapıldığıdır. İkinci anlamı ise toplu taşımacılık hizmeti gören halka bu personelin 1 saat eksik hizmet vermesi durumudur.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve ölü kilometre oranlarının en aza indirilmesi için gerekli çalışmaların yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, toplu taşımacılıkta sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi ve en önemli maliyet kalemlerinden olan akaryakıt giderlerinin azaltılması adına ölü kilometreleri minimize edecek çalışmaların yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 46: Alacak Temliknamelerinin Kabul Edilmesi ve Ödenmesinde Mevzuat Hükümlerine Uygunluğun Sağlanmaması

İdare tarafından mevzuatta belirtilen şartlar yerine getirilmeden alacağın temlikli sözleşmeleri düzenlendiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin “Ödemenin kimlere yapılacağı” başlıklı 7’nci maddesinin (g) bendine göre noterce onaylanmış alacak temliknamesinin varlığı halinde ödemenin alacağı temellük eden kişiye yapılması gerekmektedir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un “Amme alacağı ödenmeden yapılmayacak işlemler ile işlem yapanların sorumlulukları” başlıklı 22/A maddesinde; “... *Bu madde kapsamında zorunluluk getirilen ödemelere ilişkin olarak işçi ücreti alacakları hariç olmak üzere, yapılacak her türlü devir, temlik ve el değiştirme, Hazine ve*

Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borcu karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra kalan kısım üzerinde hüküm ifade eder” hükmü bulunmaktadır.

Söz konusu Kanuna istinaden yayımlanan Tahsilat Genel Tebliği’nde (Seri: A Sıra No:1); “... Diğer taraftan, vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belgenin aranılmasını gerektiren ödemelere ilişkin olarak işçi ücreti alacakları hariç olmak üzere, hak sahibi tarafından yapılacak her türlü devir, temlik ve el değiştirme, tahsil dairelerine vadesi geçmiş borcu karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra kalan kısım üzerinde hüküm ifade edecektir” denilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre noterce onaylanmış alacak temliknamesinin varlığı halinde ödemenin alacağı temellük eden kişiye yapılması ve ayrıca temlik sırasında alacağını temlik eden tarafa vadesi geçmiş vergi borcu olup olmadığına dair sorgulama yapılması gerekmektedir.

Öte yandan, kamudan olan alacaklar genellikle mal ve hizmet alımı ile yapım işleri ihalelerinden doğan hakedişlere ilişkin olduğundan söz konusu ihalelere ilişkin sözleşmelerde alacağın temlikini yasaklayan hükümler bulunmaktadır. Bu kapsamda hizmet alımı ile yapım işlerine ilişkin tip sözleşmelerde; “Yüklenici yapılan işe ilişkin hakediş ve alacaklarını idarenin yazılı izni olmaksızın başkalarına devir veya temlik edemez” hükmü bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi özel hukuk tüzel kişilerinden farklı olarak kamu kuruluşlarından olan alacakların devrine, yasal düzenlemeler ve sözleşmelerle bazı kısıtlamalar getirilmiştir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İdare tarafından 2024 yılında toplam tutarı 2.020.199.842,44 TL olan 37 adet alacak temliknamesi yapıldığı ancak alacağını temlik eden tarafın vadesi geçmiş vergi borcu olup olmadığını gösteren sorgulama yapılmadığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilerek düzenlenen alacak temliknamelerinde alacağını temlik eden tarafın vadesi geçmiş vergi borcu olup olmadığını gösteren sorgulamaların yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, kamu alacaklarının garanti altına alınması açısından İdarenin taraf olduğu alacak temliknamelerinde temlik edenin vadesi geçmiş vergi borcu olup olmadığına dair sorgulamaların yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 47: Mahkeme Kararları ve İcra Dairelerinin Ödeme veya İcra Emirleri Üzerine Yapılan Ödemelerde Vadesi Geçmiş Vergi Borcu Bulunup Bulunmadığına İlişkin Sorgulama Yapılmaması

İdare tarafından mahkeme kararları ve icra dairelerinin ödeme veya icra emirleri üzerine yapılan ödemelerde kişilerin vadesi geçmiş vergi borcu bulunup bulunmadığına ilişkin herhangi bir sorgulama yapılmadığı görülmüştür.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un "Kanunun şümulü" başlıklı 1'inci maddesinde devlete, il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, cezalara ait mahkeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli; gecikme zammı, faiz gibi fer'i amme alacakları ve aynı idarelerin sözleşmeden, haksız fiil ve sebepsiz zenginleşmeden doğanlar dışında kalan ve kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinden doğan diğer alacakları ile bunların takip masrafları hakkında bu kanun hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "Amme alacaklarını kesip ödemek mecburiyetinde olanlar" başlıklı 22'inci maddesinde; amme alacağını borçlusundan kesip tahsil dairesine ödemek mecburiyetinde olan gerçek ve tüzel kişilerin bu vazifelerini kanunlarında veya bu kanunda belli edilen zamanlarda yerine getirmedikleri takdirde ödenmeyen alacağın bu kişilerden tahsil olunacağı ifade edilmiştir.

Adı geçen Kanun'un "Amme alacağı ödenmeden yapılmayacak işlemler ile işlem yapanların sorumlulukları" başlıklı 22/A maddesinde ise 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa tabi kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermaye işletmelerinin mahkeme kararları ve icra dairelerinin ödeme veya icra emirleri üzerine yapılacak ödemeler dâhil yapacağı her türlü ödemelerde vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belgeyi aramakla yükümlü oldukları ifade edilmiş ve bu madde kapsamında getirilen zorunluluğa rağmen borcun olmadığına dair belgeyi aramaksızın ödeme yapanlara ve işlem tesis eden kurum ve kuruluşlara takibata salahiyetli tahsil dairesince idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Öte yandan Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Seri: A Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliği'nin "Amme Alacaklarının Korunması" başlıklı İkinci Bölümü'nün "V. Amme Alacağı Ödenmeden Yapılmayacak İşlemler ile İşlem Yapanların Sorumlulukları" başlıklı maddesinde, 5018 sayılı Kanuna tabi kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner

sermaye işletmelerinin, kaynağına bakılmaksızın 5.000 liranın üzerinde yapacakları ödemeler sırasında hak sahiplerinin, Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borçlarının bulunmadığına ilişkin vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranılması zorunluluğu getirilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa tabi kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermaye işletmelerinin mahkeme kararları ve icra dairelerinin ödeme veya icra emirleri üzerine yapılacak ödemeler dâhil yapacağı her türlü ödemelerde vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belgeyi aramakla yükümlüdürler. Aksi takdirde borcun olmadığına dair belgeyi aramaksızın ödeme yapanlar ve işlem tesis eden kurum ve kuruluşlar idari para cezası ile karşı karşıya kalabilecektir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; İdare tarafından mahkeme kararları ve icra dairelerinin ödeme veya icra emirleri üzerine yapılan ödemelerde kişilerin vadesi geçmiş vergi borcu bulunup bulunmadığına ilişkin herhangi bir sorgulama yapılmadığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve süreç ile ilgili gerekli sorgulamaların yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, kamu alacaklarının kaynağında tahsil edilmesi ve İdarenin idari para cezaları ile karşı karşıya kalmaması için gerekli hassasiyetlerin gösterilerek yapılan her türlü ödemelerde vadesi geçmiş vergi borcu sorgulamalarının yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 48: Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Mevzuatta Belirtilen Sıraya Göre Ödenmemesi

Bütçe Emanetleri Hesabından yapılan ödemelerin mevzuatta belirtilen sıraya göre yapılmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar" başlıklı 34'üncü maddesi uyarınca; kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek

borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilmesi gerekmektedir.

Adı geçen Kanun'un "Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinin altıncı fıkrasında da muhasebe yetkililerinin 34'üncü maddenin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlülüklerinden dolayı sorumlu oldukları belirtilmiştir.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 248 ve 249'uncu maddelerinde 320-Bütçe Emanetleri Hesabının niteliği ve hesaba ilişkin işlemler düzenlenmiştir. Yönetmelik'te, 320-Bütçe Emanetleri Hesabı için, mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların izlenmesi için kullanılacağı; yapılacak ödemelerde söz konusu tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasının gözetileceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden de anlaşılabacağı üzere; idarenin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması nedeniyle emanet hesaplarına alınan tutarların mevzuatında belirtilen ödemelere öncelik vermek şartıyla muhasebe kaydına alınma sırasına göre ödenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte emanet hesaplarda izlenen söz konusu tutarların kayda alınma sırasına göre ödenmesinden muhasebe yetkilisinin sorumlu olacağı açıktır.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemelerde; 320-Bütçe Emanetleri Hesabından yapılan ödemelerin, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine aykırı olarak muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda, 2024 yılı dönem sonu itibarıyla 320-Bütçe Emanetleri Hesabında önceki yıllara ilişkin (N-1'den N-5'e kadar) toplam 2.647.141.751,57 TL kayıtlı ve bekleyen tutarın bulunduğu; cari yılda bunun 958.418.861,07 TL'sinin ödendiği, geçen yıllara ilişkin 1.688.722.890,50 TL bakiye kalmasına rağmen cari yılda Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen borçlar için 22.634.657.725,00 TL ödeme yapıldığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, emanet hesaplarındaki tutarların İdare aleyhine bir durumun oluşmaması için mevzuatında belirtilen esas ve usullere göre ödenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 49: Emanetler Hesabının Düzenlenme Amacı Dışındaki Muhasebe İşlemleri İçin Kullanılması

İdarenin muhasebe birimi tarafından, banka hesaplarına yatan nakit tutarların öncelikle 333-Emanetler Hesabına, daha sonra da Emanetler Hesabından çıkış yapılarak asıl hesaplara kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 260'ıncı maddesinde; muhasebe birimlerince emanet olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için 333-Emanetler Hesabının kullanılacağını hükme bağlanmıştır.

Emanetler Hesabı pasif karakterli bir hesap olup emanet niteliğindeki kaynakların izlenmesi için kullanılmaktadır. Emanet niteliğinde olmayan İdare gelirlerinin ve alacaklarının ise 333-Emanetler Hesabına kaydedilmeden doğrudan tahakkukunda 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabı ile 600-Gelirler Hesabına, tahsilinde ise 102-Banka Hesabı ile 120-Gelirlerden Alacaklar Hesabına ve 800-Bütçe Gelirleri Hesabı ile 805-Gelir Yansıtma Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

Söz konusu tahsilatların 102-Banka Hesabına borç, ilgili hesaplara alacak olarak kaydedilmesi; mahiyeti belli olmayan ve emanet olarak alınan yabancı kaynakların ise 333-Emanetler Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarenin banka hesaplarına yatan nakit ve mahiyeti belli olan bazı gelir ve alacak kalemlerinin muhasebe birimine intikalinde aracı hesap olarak 333- Emanetler Hesabının kullanıldığı, daha sonra bu hesaptan çıkış yapılarak ilgili hesaplara muhasebe kayıtlarının yapıldığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin banka hesaplarına yatan nakit ve mahiyeti belli olan bazı gelir ve alacak kalemlerini 333-Emanetler Hesabını kullanmadan doğrudan ilgili hesaplarında muhasebeleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 50: İdarenin Geçmiş Yıllarda Almış Olduğu Araçlara Ait Taksitlerin Vadesinde Ödenmemesi ve Kurdaki Artıştan Kaynaklı Olarak Ekstra Maliyete Katlanması

İdarenin envanterinde bulunan ve araç filosuna dâhil olan taşıtların bazılarında ödeme planına göre ödemelerin gerçekleştirilmediği, faiz yükümlülüğü söz konusu olmamasına karşın kurdaki artış nedeniyle ilave maliyetlere katlanıldığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu’nun “Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar” başlıklı 34’üncü maddesi uyarınca; kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilmesi gerekmektedir.

Aynı Kanun’un “Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları” başlıklı 61’inci maddesinin altıncı fıkrasında da muhasebe yetkililerinin, 34’üncü maddenin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlülüklerinden dolayı sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 248’inci ve 249’uncu maddelerinde 320-Bütçe Emanetleri Hesabının niteliği ve hesaba ilişkin işlemler düzenlenmiştir. Yönetmelik’te, 320-Bütçe Emanetleri Hesabı için, mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların izlenmesi için kullanılacağı; yapılacak ödemelerde söz konusu tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasının gözetileceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, detayı aşağıda görüleceği üzere İdarenin envanterinde bulunan ve araç filosuna dâhil olan taşıtların bazılarında ait borç ödemelerinin ödeme planına göre gerçekleştirilmediği, bu kapsamda 31.12.2024 tarihi itibarıyla ödemesi tamamlanmış olması gerekirken ödenmemiş toplam 22.505.166,24 Euro tutarında borç olduğu, söz konusu ödemeler için faiz yükümlülüğü bulunmadığı, ancak ödenen tutarlar için kurdaki artış nedeniyle 310.801.355,46 TL ilave maliyete katlanıldığı tespit edilmiştir.

İdarenin Mali Hizmetler Daire Başkanlığından alınan bilgi ve belgelere göre, 31.12.2024 tarihi itibarıyla;

2012/89755 İhale Kayıt Numaralı 250 Adet Dizel Yakıtlı Solo Tip Otobüs Alımı İş'i'nde; ödeme planına göre 03.08.2018 tarihinde tüm ödemelerin tamamlanması gerekirken, en son 03.05.2018 dönemine ilişkin taksit ödemesinin yapıldığı, vadesi geçmiş taksitlerin toplam tutarının 1.533.004,79 Euro olduğu, ayrıca İdare tarafından yüklenici firmaya ödenen bedeller için normal ödeme vadesinde ödenmeyen taksit tarihleri ile fiilen ödemenin yapıldığı taksit tarihleri kıyaslandığında kurdaki artıştan dolayı 50.531.424,00 TL,

2012/126871 İhale Kayıt Numaralı 250 Adet Dizel Yakıtlı Solo Tip Otobüs Alımı İş'i'nde; ödeme planına göre 03.10.2018 tarihinde tüm ödemelerin tamamlanması gerekirken, en son 03.02.2018 dönemine ilişkin taksit ödemesinin yapıldığı, vadesi geçmiş taksitlerin toplam tutarının 2.510.791,11 Euro olduğu, ayrıca İdare tarafından yüklenici firmaya ödenen bedeller için normal ödeme vadesinde ödenmeyen taksit tarihleri ile fiilen ödemenin yapıldığı taksit tarihleri kıyaslandığında kurdaki artıştan dolayı 21.585.072,81 TL,

2012/46894 İhale Kayıt Numaralı 200 Adet Doğalgaz Yakıtlı Solo Tip Otobüs Alımı İş'i'nde; ödeme planına göre 05.04.2018 tarihinde tüm ödemelerin tamamlanması gerekirken, 12.01.2024 tarihinde tamamlandığı, ayrıca İdare tarafından yüklenici firmaya ödenen bedeller için normal ödeme vadesinde ödenmeyen taksit tarihleri ile fiilen ödemenin yapıldığı taksit tarihleri kıyaslandığında kurdaki artıştan dolayı 56.299.111,24 TL

2012/62858 İhale Kayıt Numaralı 250 Adet Dizel Yakıtlı Körüklü Tip Otobüs Alımı İş'i'nde; ödeme planına göre 05.10.2018 tarihinde tüm ödemelerin tamamlanması gerekirken, en son 05.05.2018 dönemine ilişkin taksit ödemesinin yapıldığı, vadesi geçmiş taksitlerin toplam tutarının 4.686.748,59 Euro olduğu, ayrıca İdare tarafından yüklenici firmaya ödenen bedeller için normal ödeme vadesinde ödenmeyen taksit tarihleri ile fiilen ödemenin yapıldığı taksit tarihleri kıyaslandığında kurdaki artıştan dolayı 61.287.601,56 TL,

2016/221384 İhale Kayıt Numaralı 375 Adet Dizel Yakıtlı Solo Tip Otobüs Alımı İş'i'nde; en son 05.08.2021 dönemine ilişkin taksitin ödendiği, vadesi gelmiş taksit toplamının 133.916.836,94 Euro olduğu ayrıca İdare tarafından yüklenici firmaya ödenen bedeller için normal ödeme vadesinde ödenmeyen taksit tarihleri ile fiilen ödemenin yapıldığı taksit tarihleri kıyaslandığında kurdaki artıştan dolayı 121.098.145,85 TL olmak üzere toplam 310.801.355,46 TL,

İlave maliyete katlanıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer verilen denetim tespitine istinaden, İdare tarafından bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve bulguda sözü edilen borçların 2012-2017 yıllarına ilişkin vadesi geçmiş olan araç alımlarına ait taksit ödemelerini içerdiği ve 2012-2017 yıllarında ödenmesi gereken taksitlerin vadesinde ödenmediğinden ödeme planının olumsuz etkilendiği, geçmiş dönem taksit ödemelerinin İdare nakit akış planlamasına dahil edilip ilgili tedarikçiler ile görüşülerek belirli bir ödeme çerçevesinde gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin araç alımlarına ilişkin ödemeleri ödeme planına riayet edecek şekilde yapması, emanetlere alınan tutar ödemelerinin mevzuat hükümlerinde öngörülen şekilde teşekkül ettirilmesi, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması açısından yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 51: Kıdem Tazminatı Karşılık Tutarlarının Mevcut Durumla Uyumlu Olmaması

İşçi kadrosunda istihdam edilen personel için ayrılan kıdem tazminatı karşılıklarının, işçi sayısı, hizmet süreleri ve ödenebilecek azami (tavan) kıdem tazminatı tutarları ile uyumlu olmadığı görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Temel kavramlar" başlıklı 5'inci maddesinde muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan kavramlardan "dönemsellik" kamu idarelerinin faaliyetlerine ilişkin sonuçların diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanması, "ihtiyatlılık" ise muhasebe uygulamasında muhtemel risklere ve olaylara karşı Yönetmelik'te belirtilen durumlarda karşılık ayrılması olarak açıklanmıştır.

Kamu idareleri tarafından işçi statüsünde istihdam edilen personelin kıdem tazminatları için ihtiyaten karşılık ayrılması ve işçinin istihdamı nedeniyle yükümlülük altına girilen kıdem tazminatlarına ilişkin giderlerin yılları faaliyetlerine mal edilmesi de Yönetmelik'in dönemsellik ve ihtiyatlılığa ilişkin bu hükümleri gereğidir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Hesabın niteliği" başlıklı 281'inci maddesinde, 372-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan ve faaliyet dönemi içinde ödeneceği öngörülen kıdem tazminatları karşılıklarının izlenmesi için kullanılacağı; 330'uncu maddesinde 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının ilgili mevzuatı uyarınca belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan uzun

vadeli kıdem tazminatları karşılıklarının izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiş olup 282 ve 331'inci maddelerinde ilgili hesapların işleyişine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Anılan Yönetmelik hükümlerine göre, izleyen yılda ödenmesi beklenmeyen kıdem tazminatlarının, 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına alacak, 630.15.04-Giderler Hesabına borç kaydedilmesi; dönem sonunda vadesi bir yılın altına düşen ve faaliyet dönemi içerisinde ödenmesi öngörülen kıdem tazminatı tutarlarının ise 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabından 372-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına aktarılması gerekmektedir.

Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünün 20.05.2016 tarih ve 9430 sayılı “Kıdem Tazminatı” konulu Genel Yazı’sında ise; yukarıda yer verilen açıklamalara değinilerek kıdem tazminatları ile ilgili uygulama birliğinin sağlanması amacıyla söz konusu işlemlerin bahse konu yazıda yer alan açıklamalar ve yazı ekinde yer alan örnek muhasebe kayıtlarına göre yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Açıklanan nedenlerle, idarelerin gelecekte karşılaşacağı risk ve olaylara karşılık muhasebenin “ihtiyatlılık” ilkesi doğrultusunda kıdem tazminatı karşılığı ayırması gerektiği ifade edilmiştir.

Bununla birlikte, İdare bünyesinde gerek kadrolu gerek hizmet alımı sözleşmesi kapsamında çalıştırılan işçiler için ayrılan karşılık tutarlarının, 630-Giderler Hesabı ile faaliyet giderlerine yansıtılması gerekeceğinden, yılsonunda faaliyet gider ve gelirlerine göre oluşan dönem faaliyet sonucu, ayrılması gereken kıdem tazminatı karşılık tutarları kadar etkilenmektedir.

Yapılan incelemede, işçi kadrosunda istihdam edilen personel için ayrılan kıdem tazminatı karşılık tutarlarının, hali hazırda çalışmakta olan işçilerin sayısı, bunların hizmet süreleri ve kendilerine ödenebilecek azami (tavan) kıdem tazminatı tutarları ile uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ile muhasebenin ihtiyatlılık ve dönemsellik kavramları gereği kıdem tazminatı karşılıklarının ayrılmaması ve ilgili hesaplarda izlenmemesi mali tabloların doğruluğu ve güvenilirliğini etkilemektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, işçi kadrosunda istihdam edilen personel için ayrılan kıdem tazminatı karşılıklarının, işçi sayısı, hizmet süreleri ve ödenebilecek azami (tavan) kıdem tazminatı tutarları ile uyumlu olması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 52: İdare Tarafından Yapılandırılan Borçların Mali Tablolarda Gösterilmemesi

İdarenin kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçları ile vadesi geçmiş ertelenmiş veya taksitlendirilmiş vergi ve diğer yükümlülüklerine ilişkin tutarların muhasebe kayıtlarına alınmadığı görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Temel kavramlar" başlıklı 5'inci maddesinde; kamu idarelerinin faaliyetlerinin, belirli dönemlerde raporlanacağı ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanacağı belirtilerek dönemsellik kavramına açıklık getirilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 368-Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabının niteliğini düzenleyen 278'inci maddesinde bu hesabın, kanuni süresi içerisinde ödenmeyen vergi ve diğer yükümlülükler ile ertelenen veya taksitlendirilen vergi ve diğer yükümlülüklerin erteleme veya taksitlendirme vadesinin bir yılı aşmayan kısımlarının izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in 438-Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabının niteliğini ve işleyişini düzenleyen 322 ve 323'üncü maddelerinde bu hesabın, kamuya olan vergi ve benzeri borçlardan vadesinde ödenmeyip ertelenmiş veya taksitlendirilmiş olup bir yıldan daha uzun sürede ödenecek olan kısmının izlenmesi için kullanılacağı, bu hesapta kayıtlı tutarlardan vadesi bir yılın altına inenlerin ise bu hesaba borç, 368-Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmektedir.

Mevzuat hükümlerinden anlaşılabacağı üzere; İdarenin kamuya olan yapılandırılmış vergi ve benzeri borçlarının, bir yıldan daha uzun sürede ödenecek olan kısmının 438-Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabında, ödeme vadesi bir yılın altına inen kısmının ise 368-Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Söz konusu hususa ilişkin olarak yapılan incelemede; 2024 yılsonu itibarıyla İdarenin trafik cezalarından kaynaklanan 436.987,85 TL tutarında vadesi geçmiş borcu ve 242.744,66 TL tutarında yapılandırılmış vergi borcunun bulunduğu ancak söz konusu tutarların muhasebe kayıtlarına alınmadığı ve dolayısıyla 368-Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabı kullanılmadığı için ilgili tutarların İdarenin mali tablolarında yer almadığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve söz konusu sürecin iyileştirilmesi ve borçların zamanında ödenmesi için gerekli çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, söz konusu borçların mevzuat hükümleri uyarınca vadelerine göre ilgili hesaplarda izlenmesi ve mali tablolara yansıtılması gerekmektedir.

BULGU 53: Sosyal Güvenlik Kurumu Ek Karşılık Primlerinin Tahakkukuna İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Hatalı Yapılması

Sosyal Güvenlik Kurumu ek karşılık primlerinin 368-Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler hesabında izlenmesi gerekirken 333-Emanetler hesabında izlendiği görülmüştür.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Prim oranları ve Devlet katkısı" başlıklı 81'inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde; sigortalılara bağlanan veya bağlanacak vazife malullüğü aylıkları ile bunların hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylıklarının karşılığı olmak üzere, bu kapsamdaki sigortalılar için kamu idarelerinin bütçelerinden ayrılan sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi ödeneklerinin %20'si oranında ek karşılık primi alınacağı ve ayrılan ek karşılık priminin tamamının kurum bütçelerinin yetkili makamlarca onaylanarak yürürlüğe girdiği tarihi takip eden aybaşlarından itibaren altı ay içinde ve aylık eşit taksitlerle ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 333-Emanetler hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 260'ıncı maddesinde; bu hesabın emanet olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı Yönetmelik'in 368-Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 278'inci maddesinde; bu hesabın, kanuni süresi içerisinde ödenmeyen vergi ve diğer yükümlülükler ile ertelenen veya

taksitlendirilen vergi ve diğer yükümlülüklerin erteleme veya taksitlendirme vadesinin bir yılı aşmayan kısımlarının izlenmesi için kullanılacağı hususu düzenlenmiştir.

Buna göre, kamu idarelerinin; sigortalılara bağlanan veya bağlanacak vazife malullüğü aylıkları ile bunların hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylıklarının karşılığı olmak üzere, bu kapsamdaki sigortalılar için sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi ödeneklerinin %20'si oranındaki ek karşılık primini bütçelerinden ayırması ve Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenmek üzere ayrılan bu tutarı 368-Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler hesabında izlemesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdarenin sigortalılara bağlanan veya bağlanacak vazife malullüğü aylıkları ile bunların hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylıklarının karşılığı olan ek karşılık primini bütçesinden ayırdığı, bu tutarı 6 ay içerisinde ve aylık eşit taksitler halinde ödemeyi Sosyal Güvenlik Kurumuna taahhüt ettiği ancak taahhüt ettiği bu tutarı, ortada nakden veya mahsuben herhangi bir tahsilat olmamasına rağmen 333-Emanetler hesabında izlediği tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, tahakkuk yapıp borç kesinleştikten sonra 6 ay içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna ödemesi yapılacak ek karşılık primleri taksite bağlanmış yükümlülük niteliğinde olduğundan söz konusu borcun tahakkukunun 368-Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler hesabında izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 54: Hakediş Ödemelerinden Yapılan Sosyal Güvenlik Prim Borcu ve Vergi Borcu Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

Hakediş ödemelerinden yapılan sosyal güvenlik prim borç kesintilerinin 361-Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri hesabında, vergi borç kesintilerinin ise 360-Ödenecek Vergi ve Fonlar hesabında izlenmesi gerekirken her iki kesintinin de 333-Emanetler hesabında izlendiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 360-Ödenecek Vergi ve Fonlar hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 269'uncu maddesinde; bu hesabın mevzuatı gereği kamu idarelerince sorumlu veya mükellef sıfatıyla vergi dairesine ödenmesi gereken her türlü

vergi, resim, harç ve benzeri borç tutarlarının izlenmesi için kullanılacağı, “Hesabın işleyişi” başlıklı 270’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; mevzuatı gereğince nakden veya mahsuben tahsil edilip ilgili vergi dairelerine yatırılması gereken tutarların bu hesaba alacak, ilgili hesaba borç kaydedileceği hükme bağlanmıştır.

Diğer yandan, 361-Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri hesabına ilişkin “Hesabın niteliği” başlıklı 271’inci maddesinde; bu hesabın sosyal güvenlik mevzuatı hükümlerine göre sosyal güvenlik kurumları adına nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı, “Hesabın işleyişi” başlıklı 273’üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde ise; ilgili sosyal güvenlik kurumu geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların bu hesaba alacak ve ilgili hesaplara borç kaydedileceği hususları düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede, hakediş ödemelerinden Sosyal Güvenlik Kurumu için gerçekleştirilen tahsilatların 361-Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri hesabı, Hazine ve Maliye Bakanlığı adına gerçekleştirilen tahsilatların ise 360-Ödenecek Vergi ve Fonlar hesabı yerine 333-Emanetler hesabında takip edildiği ve bu hesaptan ilgili kurumlara aktarma yapıldığı görülmüştür.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltme işlemlerinin yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, idarece yapılacak hakediş ödemelerinden Sosyal Güvenlik Kurumu adına nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların 361-Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri hesabında, Hazine ve Maliye Bakanlığı adına nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların ise 360-Ödenecek Vergi ve Fonlar hesabında takip edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 55: Şoför Kusurlarının Bulunduğu Kazalara İlişkin Araçlarda Yapılan Onarım Giderlerinin İlgili Şoförlere Eksik Tutarlar Üzerinden Rücu Edilmesi

İdareye ait araçların yapmış olduğu kazalarda kazaya karışan araçların şoförleri kusurlu olduğu halde araçların onarım giderlerinin İdare bütçesinden karşılanarak kusurlu olan araç şoförlerine eksik tutarlar üzerinden rücu edildiği görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Kişisel sorumluluk ve zarar" başlıklı 12’nci maddesinde; Devlet memurlarının, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorunda olduğu, Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği

sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesinin esas olduğu, zararın ödettilmesinde bu konudaki genel hükümlerin uygulanacağı, ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen zararların, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

İdare ile Tüm Belediye ve Genel Hizmet İşçileri Sendikası (Hizmet-İş) arasında yapılan Toplu İş Sözleşmesinin “Zarardan mesuliyet” başlıklı 38’inci maddesinde; işçilerin kendilerine emanet edilen malzeme ve aletlerden dikkatsizlik, ihmal, tedbirsizlik, fena niyet ve işverence işin icabı alınmış ve alınacak tedbirlere riayetsizlikten dolayı gerek işverene ve gerekse diğer çalışanlar ve üçüncü kişilere karşı ıka edecekleri zarar ve ziyandan bu toplu sözleşmenin koyduğu usul ve kaideler çerçevesinde sorumlu oldukları, İdare vasıtalarının hasar tespitinde sadece sarf edilen malzemenin kıymetinin hesaplanacağı, ayrıca bekleme, umumi masraf ve işçilik gibi herhangi bir ilave masrafın idare işçilerinden alınmayacağı ifade edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 8’inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunda olduğu, 32’nci maddesinde ise, harcama yetkililerinin, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve toplu sözleşme hükümlerine göre şoförlerin kusurlarından kaynaklı kazalardaki araç onarımlarına ait giderlerin İdare bütçesinden karşılanmaması, karşılanması durumunda ise buna sebep olan kişilerden bu ödemelerin tam ve eksiksiz olarak tahsil edilmesi için gerekli işlemlerin yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, şoför kusurlarından kaynaklı kazalardaki araç onarımlarına ait yalnızca sarf edilen malzemenin bedelinin şoförlere rücu edildiği, işçilik masrafı ve diğer masrafların İdare tarafından karşılandığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması sorumluluğu çerçevesinde, yetkili sendika ile yapılan sözleşmenin ilgili hükümlerinin yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine uygun hale getirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 56: İdarece Taşıt Kanunu'na Aykırı Tahsis Yapılması ve İlgililere Tahsis Olunan Araçların Personel Tarafından Tatil Günlerinde ve Kamu Hizmeti Dışında Kullanılması

İdarece ilgililere tahsis olunan binek araçların yakıt, hızlı geçiş sistemi (HGS) ve otomatik geçiş sistemi (OGS) giderleri ile görev kâğıtlarının incelenmesi sonucunda gerek hafta içi gerekse resmî tatiller ile hafta sonlarında söz konusu araçların herhangi bir görev emri olmaksızın şehir dışına çıkarıldığı görülmüştür.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun “Kanunun şümulü” başlıklı 1’nci maddesinde, belediyelere bağlı kuruluşlara ait araçların bu Kanun kapsamında değerlendirileceği, “Taşıt verilecekler” başlıklı 4’ncü maddesinde ise, emirlerine ve zatlarına binek otomobili verilenlerin (1) sayılı cetvelde, makam hizmetlerine tahsis edilen taşıtların (2) sayılı cetvelde gösterildiği belirtilmiştir.

Mezkûr Kanun'un “Cezalar” başlıklı 16’ncı maddesinde aynen;

“Bu Kanunun şümulüne giren taşıtları her ne suretle olursa olsun tahsis olunduğu işin gayrisinde veya şahsî hususlarda kullananlar veya kullanılmasına müsaade edenler veya kanunda yazılı olduğu şekilde kullanılmış gibi gösterenler veya kanunen bir makama veya işe tahsis olunmadığı hâlde hakikati tağyir ile bu taşıtlardan istifade eden ve ettirenler, bunların gidiş gelişine müsaade edenler veya kanuna aykırı olarak numara ve plaka verenlerle kullananlar veya kullanılmaya elverişli olduğu hâlde ekonomik ömrünü doldurduğu bahanesiyle yenileyen veya yeniletenler veya bu hususlar için masraf tahakkuk evrakını hazırlayan veya tasdik veya bunlara ait ita emirlerini vize edenler hakkında bir seneye kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu yüzden hasıl olan masraf ve zararlar genel hükümlere göre tazmin ettirilir. Tekerrürü halinde verilecek hapis cezası iki aydan aşağı olamaz.” denilmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “Resmî belge, araç ve gereçlerin yetki verilen mahaller dışına çıkarılmaması ve iadesi” başlıklı 16’ncı maddesinde aynen;

“Devlet memurları görevleri ile ilgili resmî belge araç ve gereçleri, yetki verilen mahaller dışına çıkaramazlar, hususi işlerinde kullanamazlar. Devlet memurları görevleri icabı kendilerine teslim edilen resmî belge, araç ve gereçleri görevleri sona erdiği zaman iade etmek zorundadırlar. Bu zorunluluk memurun mirasçısına da şamildir.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, kendisine araç tahsis edilecek kişilerin 237 sayılı Kanun’da çok sınırlı olarak sayıldığı, mezkûr Kanunda belirtilen unvanlar dışında kimsenin emrine ve zatına araç tahsis edilemeyeceği açıkça anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, Kurumun müdür ve üzeri pozisyonlarında bulunan herkesin şahsına araç tahsis edildiği, söz konusu araçların ilgililerince şoförsüz olarak kullanıldığı, araçların resmî tatil ve hafta sonlarında İdare garajına bırakılması gibi bir uygulamanın bulunmadığı, araçların kişisel kullanımının olup olmadığına ilişkin herhangi bir takibin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Her ne kadar yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine aykırı olsa da bir an için söz konusu kişilerin emir ve zatlarına araç tahsis edilmesinin İdare hizmetlerinin devamlılığı gereği doğru olduğu düşünülse bile, araçların herhangi bir görev emri olmaksızın özellikle hafta sonları ve resmî tatillerde il dışında kullanılmasının hiçbir izahı bulunmamaktadır.

İdareden alınan akaryakıt giderleri, araç görev kağıtları, bankalardan alınan HGS ve OGS geçiş bilgileri, geçici görevlendirme yazıları ile kurum personelinin izinli olduğu tarihlerin incelenmesi sonucunda; 2024 yılı içerisinde çeşitli tarihlerde İdarece ilgililere tahsis olunan binek araçların bazılarının herhangi bir görevlendirme bulunmaksızın İstanbul ili dışında bulunan gişelerden geçiş yaptığı tespit edilmiştir.

Ayrıca, bazı araçların şehir dışına çıkmadan önce akaryakıtlarının İdare kaynakları ile karşılandığı, bazı kişilerin yıllık izinde oldukları dönemlerde araçlar ile birlikte il dışına seyahat ettikleri, OGS ve HGS giderlerinin de İdare bütçesinden ödendiği görülmüştür. İdarece ilgililere tahsis olunan araçların kamu hizmeti dışında kullanımlara açık olduğu, araçların kullanımının İdare tarafından takip edilmediği anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde, İdarece ilgililere tahsis olunan araçların bu şekilde şahsi amaç doğrultusunda kullanılmasının mevzuata aykırılık teşkil ettiği değerlendirilmektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, söz konusu suiistimallerin önlenmesi adına araçların kamu hizmeti dışında kullanımları engelleyecek şekilde takip edilmesi, yıllık izin gibi durumlarda personel tarafından kullanımının önüne geçilmesi, tüm bunlara rağmen kamu hizmeti dışında kullanımlar tespit edilir ise maliyetlerin ilgililerden tahsil edilmesi ve gerekli müeyyidelerin uygulanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 57: Doğrudan Hizmet Alımı Kapsamında Çalıştırılan Personele İlişkin Olarak Personel Şirketine Hakedişlerin Eksik Ödenmesi

696 sayılı KHK kapsamında personel şirketinde istihdam edilmeye başlanan işçilere yönelik olarak şirkete ödenmesi gereken hakedişlerin, SGK primi ve vergi tutarı kadar eksik ödendiği, dolayısıyla şirket tarafından söz konusu yükümlülüklerin ilgili kurumlara karşı zamanında yerine getirilemediği görülmüştür.

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenleme sonucunda idareler tarafından personel şirketlerinden 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın personel alımı yapılmaktadır. Söz konusu personel alımı neticesinde idareler tarafından kendi şirketlerine sözleşme koşullarına göre tespit edilen hakedişler ödenmektedir.

Yapılan incelemede, İdarenin kendi şirketinden temin ettiği personele yönelik olarak yapılan ödemelerin; net ücret, bireysel emeklilik kesintisi ve icra kesintisi toplamından oluştuğu, hakedişin gider kalemlerinden olan SGK primleri ve vergi tutarlarının ise zamanında ödenmediği tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından şirkete ödenmesi gereken personel hizmet bedellerinin sadece net ücret, bireysel emeklilik tutarı ve icra kesintisi toplamı üzerinden yapılan hesaplama sonucu bulunan tutar üzerinden değil, ilgili kamu idarelerine ödenmesi gereken ve hakedişin gider kalem olanlarından SGK primi ve çeşitli vergi tutarlarının dahil edilerek ödenmesi gerekmektedir.

BULGU 58: İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması

İşçilere bir yılda 270 saatten fazla çalışma yaptırıldığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Çalışma süresi" başlıklı 63'üncü maddesinin ikinci fıkrasında, *"Tarafların anlaşması ile haftalık normal çalışma süresi, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine, günde onbir saati aşmamak koşulu ile farklı şekilde dağıtılabilir. Bu halde, iki aylık süre içinde işçinin haftalık ortalama çalışma süresi, normal haftalık çalışma süresini aşamaz. Denkleştirme süresi toplu iş sözleşmeleri ile dört aya kadar artırılabilir."*, üçüncü fıkrasında, *"Çalışma sürelerinin yukarıdaki esaslar çerçevesinde uygulama şekilleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir."* hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanun'un "Fazla çalışma ücreti" başlıklı 41'inci maddesinin sekizinci fıkrasında, *"Fazla çalışma süresinin toplamı bir yılda ikiyüzyetmiş saatten fazla olamaz."*, on birinci fıkrasında, *"Fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışmaların ne şekilde uygulanacağı çıkarılacak yönetmelikte gösterilir."* düzenlemeleri yapılmış ve "İşin düzenlenmesine ilişkin hükümlere aykırılık" başlıklı 104'üncü maddesinde de, Kanunun 63'üncü maddesinde ve yönetmelikte belirlenen çalışma sürelerine aykırı olarak işçilerini çalıştıran işveren veya işveren vekiline bin iki yüz Türk Lirası (2024 yılı için 14.739,00 TL) idari para cezası verileceği belirtilmiştir.

İş Kanunu'na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin "Fazla Çalışmada Sınır" başlıklı 5'inci maddesinde, *"Fazla çalışma süresinin toplamı bir yılda ikiyüzyetmiş saatten fazla olamaz. Bu süre sınırı, işyerlerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkindir. Fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma sürelerinin hesabında yarım saatten az olan süreler yarım saat, yarım saati aşan süreler ise bir saat sayılır."* denilmiştir.

Bu bağlamda, yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere bir işçinin fazla çalışma süresinin bir yılda 270 saatten fazla olmaması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, fazla çalışma üst sınırı olan 270 saatin 273 işçi açısından aşıldığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, üst sınırı mevzuat ile belirlenmiş olan fazla çalışma süresinin aşılmaması hususunda İdare tarafından gereken özenin gösterilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 59: Şirket Personeli Dahil Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması

İdarenin şirket personeli dahil toplam personel giderlerinin mevzuatta belirlenen sınırın üzerinde olduğu görülmüştür.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 20'nci maddesine istinaden 09/04/2018 tarih ve 11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla kabul edilen İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar 28/04/2018 tarihli 30405 sayılı Resmî Gazete'de yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda; mahalli idarelerin personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerinin gördürüleceği şirketlerde işçilerin işe alımı, işçilere ilişkin personel giderlerinin toplam giderler içindeki payına ilişkin üst sınırları, ilk defa alınacak işçilere ilişkin belirlenecek ölçütleri esas alarak yıllık sınırlamaları ve bu kapsamdaki alımlar ile harcamaları izlemeye ilişkin hususlar belirlenmiştir.

Söz konusu Usul ve Esaslar'ın "Personel giderlerinin toplam giderler içindeki payına ilişkin üst sınır" başlıklı 5'inci maddesine göre; idarelerin, şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderleri, idarenin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirleri toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Kanun uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın yüzde kırkını aşamayacak, bu oran büyükşehir belediyelerinde yüzde otuz olarak uygulanacaktır. Yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar idare şirketlerine yeni personel alımı yapılamayacaktır.

Yapılan incelemede; İdarenin 2023 yılı bütçe geliri 11.037.454.419,00 TL olup yeniden değerlendirme katsayısı olan %58,46 ile çarpımı sonucu bulunan tutarın yüzde kırk olan $(17.489.950.273 \times 0,40)$ 6.995.980.109,19 TL'nin, 2024 yılında şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderleri açısından üst sınır olduğu görülmüştür. İdarenin şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderlerinin bu tutarı geçmemesi gerekmektedir.

Ancak İdarenin 2024 yılında toplam personel giderleri 1.731.475.744,89 TL ve şirket personeline ödenen net ücret 5.740.874.910,35 TL olmak üzere toplam yıllık şirket personeli

dâhil personel giderlerinin 7.472.350.655,24 TL olduğu dolayısıyla üst sınırın aşıldığı tespit edilmiştir.

Bu nedenle yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılmaması gerekmektedir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve personel giderleri sınırına ulaşıldığından yeni personel alımı yapılmadığı ifade edilmiştir. Bu doğrultuda, personel giderleri izleyen yıllarda kanuni sınırların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılmamalıdır.

Sonuç olarak, İdarenin toplam personel giderlerinin anılan mevzuat hükümleri uyarınca belirlenen sınıra getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 60: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

İdarede çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında ve düzenli olarak kullandırılmaması sebebiyle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanunun 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya izin ücretini 57'nci maddenin üç ve dördüncü fıkralarında belirtilen usule aykırı olarak ödeyen veya eksik ödeyen veya 59'uncu maddedeki hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya 60'ıncı maddede belirtilen yönetmeliğin esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için iki yüz yirmi Türk Lirası (2024 yılı için 2.666,00 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı'nın 17.05.2024 tarih ve 32549 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2024/7 sayılı Genelgesinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre, işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede, İdarede görev alan kadrolu işçilerden 471'inin 100 ile 200 gün arasında, 119'unun 200 ile 300 gün arasında, 7'sinin 300 ile 426 gün arasında kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları karşılığında işçilerin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderler ortaya çıkacaktır. Bu kapsamda 2024 yılında iş akdi sona eren işçilere toplamda 66.849.616, 23 TL izin parası ödenmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltme çalışmalarının yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde İdarede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve idareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 61: Personelden Kesilen Sendika Aidatlarının Süresinde İlgili Sendikaya Ödenmemesi

İdare tarafından memur ve işçi personelden kesilen sendika aidatlarının süresi içerisinde ilgili sendikaların banka hesaplarına aktarılmadığı görülmüştür.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’nun “Üyelik ödentisi” başlıklı 25’inci maddesinde; kamu görevlisinin ödeyeceği üyelik ödentilerinin sendika tüzüğünde belirtilen aylık ödenti tutarına göre kamu işverenince aylığından kesilerek beş gün içinde sendikaların banka hesaplarına yatırılır hükmü uyarınca kamu görevlilerinin aylığından kesilen üyelik aidatlarının beş gün içinde sendikaların banka hesaplarına yatırılması gerekmektedir.

Diğer yandan, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu’nun “Üyelik aidatı” başlıklı 18’inci maddesinin birinci fıkrasında; üyelik aidatının miktarının kuruluşların (sendika ve konfederasyonların) tüzüklerinde belirtilen usul ve esaslara göre genel kurul tarafından belirleneceği, ikinci fıkrasında; aidatların işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödeneceği, üçüncü fıkrasında ise, ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işverenin bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, İdare tarafından işçi aylıklarından kesilerek bir ay içerisinde sendika banka hesaplarına yatırılması gereken 5.624.839,73 TL’nin mevzuat hükümlerine uygun olarak ilgili hesaplara yatırılmadığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve sendikalara olan borçların ödendiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin faiz ödemesiyle karşı karşıya kalmaması için personel ücretlerinden kesilen aidatların süresinde ilgili sendikalara ödenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 62: İdare Aleyhine Sonuçlanan Davalara İlişkin İlamların Gereklerinin Zamanında Yerine Getirilmemesi Nedeniyle İcra Masrafları ve Faiz Giderleri Ödenmesi

İdare aleyhine sonuçlanan davalara ait ilamlara bağlı borçların kurumlar arası yazışmaların zaman alması, personel ve ödenek yetersizliği gibi nedenlerle yasal süresi içinde ödenmemesine bağlı olarak hem gecikme faizi hem de icra takibi başlamasından dolayı icra vekâlet ücreti ödenmesine neden olduğu görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “Devlet Memurlarının Görev ve Sorumlulukları” başlıklı 11’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; Devlet memurları kanun, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen esaslara uymakla ve amirler tarafından verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü ve görevlerinin iyi ve doğru yürütülmesinden amirlerine karşı sorumludurlar.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun “Kararların sonuçları” başlıklı 28’inci maddesinin birinci fıkrasında;

“Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarının, kararın idareye tebliğinden başlayarak en geç otuz gün içinde yerine getirilmesi gerektiği”,

İkinci fıkrasında;

“Konusu belli bir miktar paranın ödenmesini gerektiren davalarda hükmedilen miktar ile her türlü davalarda hükmedilen vekâlet ücreti ve yargılama giderlerinin, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, birinci fıkrada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yatırılması gerektiği”,

Üçüncü fıkrasında ise;

“Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili idari mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açılabilmesi” belirtilmiştir.

Diğer yandan, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesine göre; her türlü kamu kaynağının kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olup yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.

Aynı Kanun’un “Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar” başlıklı 34’üncü maddesinin ikinci fıkrasında ise,

“Kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilir.” hükümlerine yer verilmiştir.

20.11.2021 tarih ve 31665 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin “İcra ve iflas müdürlükleri ile icra mahkemelerinde ücret” başlıklı 11’inci maddesinin dördüncü fıkrasında;

“Borçlu ödeme süresi içerisinde borcunu öderse bu Tarifeye göre belirlenecek ücretin dörtte üçü takdir edilir. Maktu ücreti gerektiren işlerde de bu hüküm uygulanır.” hükmü yer almakta olup 03.09.2022 tarih ve 31942 sayı ile Resmî Gazete’de yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde de ifade aynen yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde kamu idarelerince ödenmesi gereken giderler muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenirken, ilama bağlı borçların ve ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçların öncelikle ödenmesi gereken borçlar arasında olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, ilama bağlı borçlar ile ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlar zamanında ödenmediği takdirde gecikme faizi ve icra masrafları gibi ek yük getirici ödemelere sebep olduğundan, öncelikle ödenmesi hususuna dikkat edilmesi gerektiği ortadadır. Ayrıca, mevcut ödeneklerin kullanımında, öncelikle ödenmesi gereken borçların ödenmesine öncelik verildiği takdirde, ilamlarda öngörülen ödemelerin ve ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara

ilişkin ödemelerin ödenek yetersizliği sebebiyle yapılmaması durumuyla da karşı karşıya kalınmayacaktır.

Yapılan incelemede, kurumlar arası yazışmaların zaman alması, personel ve ödenek yetersizliği gibi gerekçelerle, idari davalarda otuz günlük yasal süre içerisinde, hukuk davalarında ise kendi özel kanunlarında belirtilen yasal süreler içerisindeki ilama bağlı idare borçlarının ödenmemesinden dolayı gecikme faizi ödemesi, ayrıca idari davalarda yasal süre bitiminden itibaren icra takibi başlatılmış ise ilave icra vekâlet ücreti ödemesi yapıldığı tespit edilmiştir.

Denetim tespitimiz üzerine, İdare tarafından; bulguda yer alan hususa iştirak edilmiş ve gerekli düzeltici işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından hukuk ve idari davalarda ilama bağlı borçların yasal süreleri içerisinde ödenmesi halinde yasal faizin dışında gecikme faizi ödenmesi söz konusu olmayacaktır. Buna ek olarak hukuk davalarında icra vekâlet ücretlerinin süresinde ödenmesi halinde icra vekâlet ücreti dörtte üçü nispetinde olacak şekilde ödenecektir. Ancak idari davalardan kaynaklanan borçların 2577 sayılı Kanun'da düzenlenen ödeme süresine uygun ödenmesi halinde davalı ya da vekillerince icra takibi başlatılamayacağı için, ilamdan kaynaklanan vekâlet ücreti dışında ayrıca icra vekâlet ücreti de ödenmeyecektir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Yapım İşlerinde Yüklenicilerin İdareden Onay Almadan Alt Yüklenici Çalıştırması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Yapım İşlerinde Yüklenicilerin İdareden Onay Almadan Alt Yüklenici Çalıştırması" başlığıyla Bulgu 19 olarak yer almaktadır.
Hakediş Ödemelerinden Yapılan Sosyal Güvenlik Prim Borcu ve Vergi Borcu Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Hakediş Ödemelerinden Yapılan Sosyal Güvenlik Prim Borcu ve Vergi Borcu Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi" başlığıyla Bulgu 54 olarak yer almaktadır.
İdare Gelirlerine İlişkin Tahsilat ve Takip Süreçlerinin Etkin Olarak İşletilmemesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "İdare Alacaklarının Takip ve Tahsil Süreçlerinin Etkin Olarak İşletilmemesi" başlığıyla Bulgu 37 olarak yer almaktadır.
Kişilerden Alacaklar Hesabında Bulunan Alacakların Takip ve Tahsil İşlemlerinin Yapılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Kişilerden Alacaklar Hesabında Bulunan Alacakların Takip ve Tahsil İşlemlerinin Yapılmaması" başlığıyla Bulgu 41 olarak yer almaktadır.
İdareye Tahsis Edilen ve İdare Tarafından Tahsisi Gerçekleştirilen Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Hatalı Yer Alması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Denetim Görüşünün Dayanakları” bölümünde "İdareye Tahsis Edilen ve İdare Tarafından Tahsisi Gerçekleştirilen Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Hatalı Yer Alması" başlığıyla Bulgu 2 olarak yer almaktadır.
İdare Tarafından Büyükşehir Belediyesine Yapılan Otobüs Tahsislerinden Doğan Alacakların Tahsil Edilmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "İdare Tarafından Büyükşehir Belediyesine Yapılan Otobüs Tahsislerinden Doğan Alacakların Tahsil Edilmemesi" başlığıyla Bulgu 39 olarak yer almaktadır.
Personelden Kesilen Sendika Aidatlarının Süresinde İlgili Sendikaya Ödenmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Personelden Kesilen Sendika Aidatlarının Süresinde İlgili Sendikaya Ödenmemesi" başlığıyla Bulgu 61 olarak yer almaktadır.
İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması" başlığıyla Bulgu 60 olarak yer almaktadır.
İdarece İlgililere Tahsis Olunan Araçların Personel Tarafından Tatil Günlerinde ve	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "İdarece Taşıt Kanunu'na Aykırı Tahsis Yapılması ve İlgililere Tahsis Olunan Araçların Personel Tarafından Tatil Günlerinde ve

Kamu Hizmeti Dışında Kullanılması			Kamu Hizmeti Dışında Kullanılması " başlığıyla Bulgu 56 olarak yer almaktadır.
Sosyal Güvenlik Kurumu Ek Karşılık Primlerinin Tahakkukuna İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Hatalı Yapılması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Sosyal Güvenlik Kurumu Ek Karşılık Primlerinin Tahakkukuna İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Hatalı Yapılması" başlığıyla Bulgu 53 olarak yer almaktadır.
Şoför Kusurlarının Bulunduğu Kazalara İlişkin Araçlarda Yapılan Onarım Giderlerinin İlgili Şoförlere Eksik Tutarlar Üzerinden Rücu Edilmesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Şoför Kusurlarının Bulunduğu Kazalara İlişkin Araçlarda Yapılan Onarım Giderlerinin İlgili Şoförlere Eksik Tutarlar Üzerinden Rücu Edilmesi" başlığıyla Bulgu 55 olarak yer almaktadır.
Banka Kredilerine İlişkin Faiz Tutarlarının Tümünün Kredinin Kullanıldığı Yılda Giderleştirilmesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde "Banka Kredilerine İlişkin Faiz Tutarlarının Tümünün Kredinin Kullanıldığı Yılda Giderleştirilmesi" başlığıyla Bulgu 6 olarak yer almaktadır.
İdarenin Geçmiş Yıllarda Almış Olduğu Araçlara Ait Taksitlerin Vadesinde Ödenmemesi ve Kurdaki Artıştan Kaynaklı Olarak Ekstra Maliyete Katlanması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "İdarenin Geçmiş Yıllarda Almış Olduğu Araçlara Ait Taksitlerin Vadesinde Ödenmemesi ve Kurdaki Artıştan Kaynaklı Olarak Ekstra Maliyete Katlanması" başlığıyla Bulgu 50 olarak yer almaktadır.
Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması" başlığıyla Bulgu 3 olarak yer almaktadır.
Çay Ocağı ve Büfe Olarak Faaliyet Gösteren Sosyal Tesislerin İşletilmesinden Elde Edilen Hasılatın Muhasebeleştirilmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde "Çay Ocağı ve Büfe Olarak Faaliyet Gösteren Sosyal Tesislerin İşletilmesinden Elde Edilen Hasılatın Muhasebeleştirilmemesi" başlığıyla Bulgu 3 olarak yer almaktadır.
Sabiha Gökçen Havalimanı Toplu Taşıma Hattının Kiraya Verilmesine İlişkin Sözleşmede İdari Kararla İdare Aleyhine Değişiklik Yapılması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Sabiha Gökçen Havalimanı Toplu Taşıma Hattının Kiraya Verilmesine İlişkin Sözleşmede İdari Kararla İdare Aleyhine Değişiklik Yapılması" başlığıyla Bulgu 14 olarak yer almaktadır.
Emanetler Hesabının Düzenlenme Amacı Dışındaki Muhasebe İşlemleri İçin Kullanılması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Emanetler Hesabının Düzenlenme Amacı Dışındaki Muhasebe İşlemleri İçin Kullanılması" başlığıyla Bulgu 49 olarak yer almaktadır.
Amortisman Kayıtlarının Mevzuatına Uygun Olarak Yapılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Amortisman Kayıtlarının Mevzuatına Uygun Olarak Yapılmaması" başlığıyla Bulgu 7 olarak yer almaktadır.

Sayıştay İlamlarının İnfazına İlişkin İşlemlerin Yapılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Sayıştay İlamlarının İnfazına İlişkin İşlemlerin Yapılmaması" başlığıyla Bulgu 16 olarak yer almaktadır.
Günlük Tahsil Edilmesi Gereken Abonman Kart Kullanımlarından Elde Edilen Gelirlerin Aylık Tahsil Edilmesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Günlük Tahsil Edilmesi Gereken Abonman Kart Kullanımlarından Elde Edilen Gelirlerin Aylık Tahsil Edilmesi" başlığıyla Bulgu 1 olarak yer almaktadır.
İdarenin Ortağı Olduğu Şirketten Kar Payı Alacağının Takip ve Tahsilin Yapılmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "İdarenin Ortağı Olduğu Şirketten Kar Payı Alacağının Takip ve Tahsilin Yapılmaması" başlığıyla Bulgu 10 olarak yer almaktadır.
İhaleler Kapsamında Alınan Nakit Teminatların İşin Sonunda İlgilisine İade Edilmemesi veya Gelir Kaydedilmemesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "İhaleler Kapsamında Alınan Nakit Teminatların İşin Sonunda İlgilisine İade Edilmemesi veya Gelir Kaydedilmemesi " başlığıyla Bulgu 31 olarak yer almaktadır.
Fiyat Farkı Verilen Yapım İşlerinde Sigortalanan Değer ve Sürenin Aşıldığı Hallerde Bütün Riskler Sigorta Bedel ve Sürelerinin Güncellenmemesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "İş Artışı Yapılan ve Fiyat Farkı Verilen Yapım İşlerinde Bütün Riskler Sigorta Bedellerinin Güncellenmemesi" başlığıyla Bulgu 34 olarak yer almaktadır.
Personel Taşıma Hizmeti Hakediş Ödemelerinin Tamamının İdare Tarafından Doğrudan Yüklenici Firmaya Ödenmesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Personel Taşıma Hizmeti Hakediş Ödemelerinin Tamamının İdare Tarafından Doğrudan Yüklenici Firmaya Ödenmesi" başlığıyla Bulgu 35 olarak yer almaktadır.
Yapım İşleri İçin Düzenlenen Bütün Riskler Sigortasının Yürürlükte Olduğuna Dair Hakediş Belge Eklenmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Yapım İşleri İçin Düzenlenen Bütün Riskler Sigortasının Yürürlükte Olduğuna Dair Hakediş Belge Eklenmemesi" başlığıyla Bulgu 36 olarak yer almaktadır.
Ücretsiz Taşımacılık Hizmeti Verilen Günlere İlişkin Sübvans Bedellerinin Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Ücretsiz Taşımacılık Hizmeti Verilen Günlere İlişkin Sübvans Bedellerinin Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi" başlığıyla Bulgu 40 olarak yer almaktadır.
Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Mevzuatta Belirtilen Sıra Göre Ödenmemesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Mevzuatta Belirtilen Sıra Göre Ödenmemesi" başlığıyla Bulgu 48 olarak yer almaktadır.
Kıdem Tazminatı Karşılık Tutarlarının Mevcut Durumla Uyumlu Olmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Kıdem Tazminatı Karşılık Tutarlarının Mevcut Durumla Uyumlu Olmaması" başlığıyla Bulgu 51 olarak yer almaktadır.

İşçilere Limitin Üzerinde Fazla Çalışma Yaptırılması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "İşçilere Limitin Üzerinde Fazla Çalışma Yaptırılması" başlığıyla Bulgu 58 olarak yer almaktadır.
--	------	--------------------	--